MÁNDY IVÁN

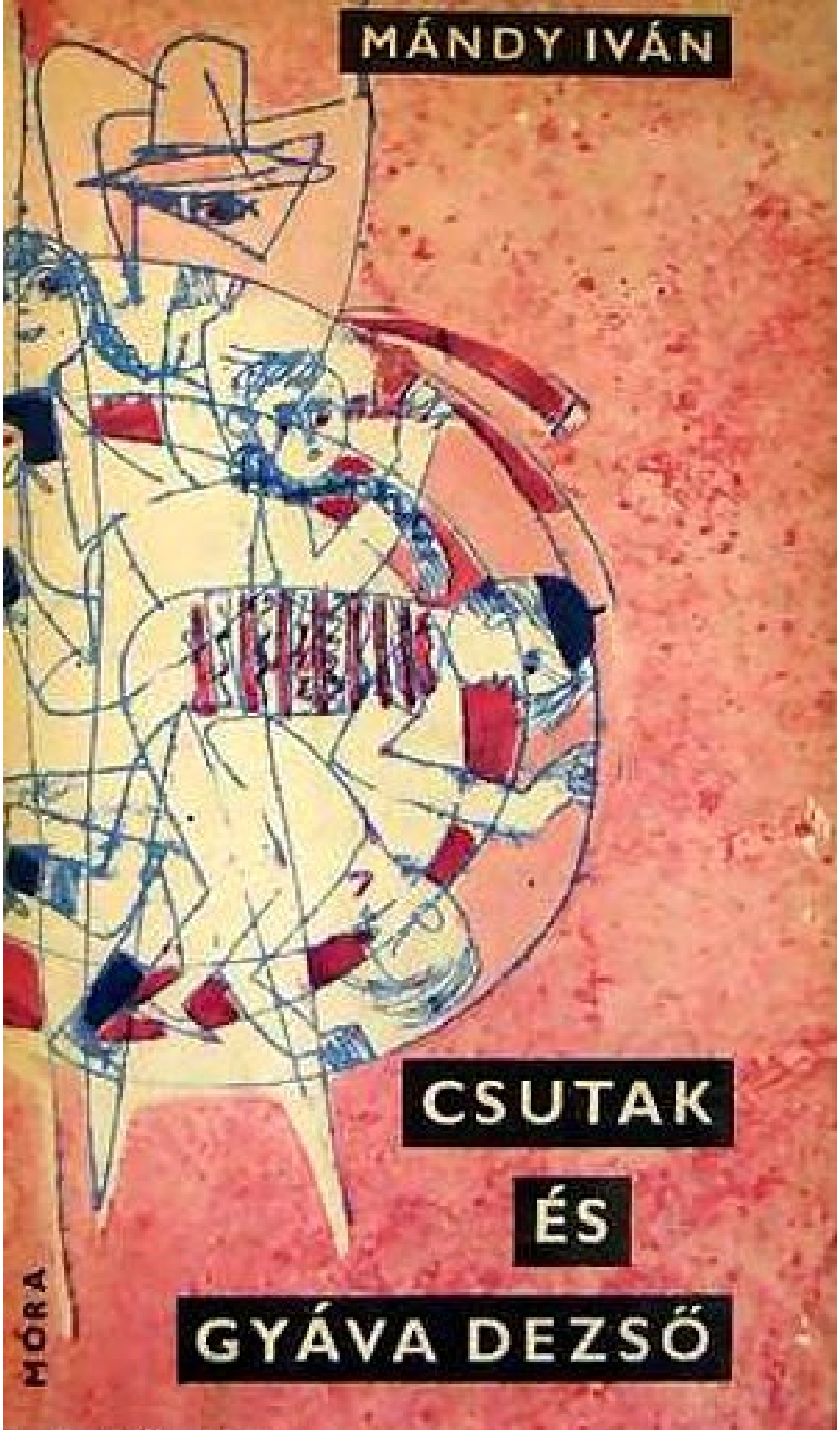

CSUTAK ÉS GYÁVA DEZSŐ

MÓRA

Mándy Iván

CSUTAK
ÉS
GYÁVA DEZSŐ

Kupac a kupacon, és az egész egy kupachegy. Körülötte vasdarabok, megrozsdásodott csövek, hengerek, drótok.

Csutak hátratett kézzel, meglehetősen szigorúan körüljárta a kupachegyet. Mint akit ellenőrzésre küldtek. Itt, ezen az oldalon lépcsők. Szóval valaki már lépcsőket vájt a hegy oldalába. A lépcsők egyre kisebbek, végül teljesen eltűntek. Üreg, mennyi üreg! Az ott szinte már barlang.

Csutak megkopogtatott egy vasdarabot. A csúszdából van, a tér csúszdájából. Elég jól elintézték. A teret is elég jól elintézték. Csupa földhányás az egész. Oldalt valamikor fák voltak. Most meg kifordult, fekete föld. Az egyik részén drótkerítés. A kerítés mögött kocsik. Cirkuszi kocsik. Az egyikből mindjárt kigurul egy hatalmas, színes labda. Utána bohóc, féloldalasan kacsázva.

Se bohóc, se labda. Szerszámok vannak azokban a kocsikban.

A pingpongasztal is eltűnt. Az a hatalmas kőasztal. Csutak egyszer ötödik lett egy téli bajnokságon. Füles sapkában játszott, sállal a nyaka körül. Ő hozta az ütőt, a labdát Kamocsa, a hálót meg Brózik Engelbert. Brózik Engelbertet hullára kalapálták. Az első bajnokság után le is akarta szedni a hálót. Akkor hozzálépett Pazár Micu. – Talán hallottál valamit a sportszerűségről. – Hatalmas tenyerét rátette Engelbert vállára. Az meg valami olyasmit makogott, hogy ő nagyon is sokat hallott a sportszerűségről. – Mindjárt gondoltam – bólintott Pazár. A háló maradt.

Lehet, hogy a tér nagyon szép lesz – gondolta Csutak –, de most nincs téli bajnokság, és nincs nyári bajnokság. Kupac van. Kupachegy. Mindenki más felrohanna egy ilyen hegyre, de hát azért ez engem már igazán nem izgat. Én már a rádióban is játszottam egy hangjátékban, és nem is akármilyen szerepet. Otthon megvan az újság.

Otthon megvolt az újság. Csutak mamája olykor behívott valakit, és megmutatta a képet: „Ez itt a fiam, a mikrofonnál. A szereposztás, meg ahol írtak róla. Kétszer is írtak róla. A filmhez is hívták, de oda

nem ment.”

A filmhez nem mentem, de a rádióban szerepem volt. Zoli bácsi, a rendező azt mondta, hogy atmoszférája van a hangomnak. Szóval légköre. Szóval engem egy ilyen ragacshegy igazán nem hat meg.

Fent volt a ragacshegy tetején. Kicsit csodálkozva körülnézett. „Idefújt a szél? Könnyen lehetséges. Igazán nem emlékszem, hogy felmásztam volna.”

– Remélem, le tudsz jönni?

Vékony, kissé meggyötört arcú fiú nézett fel rá a mélyből.

– Hogyhogy le tudok jönni?

Csutak széttárta a karját.

Az is széttárta odalent a karját, és többször megismételte:

– Hogyhogy, hogyhogy, hogyhogy! – Hajlongott, lekapta a sapkáját, térdéhez csapkodta. – Csak azért, de igazán csak azért, merthogy fel kellett toljalak, mert legalább háromszor visszacsúsztál, de én nagyon szívesen megvárlak idelent, és csak ints, és akkor felrohanok, és leviszlek a hátamon. – Elhallgatott. Majd váratlanul elkezdett pörögni, és megint azt kiabálta: – Hogyhogy! Hogyhogy! Hogyhogy!

– Mikor hoztál te fel engem?

A fiú erre megnémult és eltűnt.

Csutak vállat vont. Legfeljebb azt lehet mondani, hogy segített egy kicsit.

A hegy tetején állt. Messze el lehetett látni. A kis utcák a tér mellett. Ni, ott a Kati, valami csomaggal a hóna alatt. Talán éppen hozzám jön, talán ajándékot hoz, meglepetést. Kati mindig kitalált valamit. Az meg a Sugár János papája. A sarkon magyaráz valakinek. Festő. Rengeteget lehet vele találkozni, mert mindig utcaképeket fest. Az meg az iskola a jégpályával. Most is koriznak. Legalább három fiú kering a Szóbel Évi körül. Hát csak keringjenek! Egyszer vittem a koriját, és akkor az Évi azt mondta…

Csutak felágaskodott, széttárta a karját. Most mindjárt odarepül a pályára, és úgy elsöpri azokat az Évi mellől! Így állt egy darabig. Aztán

egyszerre csak leengedte a karját. Gyanakodva beleszippantott a levegőbe. Leguggolt. Körülötte üregek, repedések, vájatok, gyűrődések. Vékony jégpáncél az egyik repedésen. Tócsa lehetett, aztán befagyott. Az a tekintet is olyan fagyott, ahogy néz, néz odalentről. Fagyott, üveges tekintet. Ismerős tekintet.

Csutak csak nézte. És most már szinte az arcot is látta. A földszínű, dermedt arcot. Várt egy darabig, aztán megszólította:

– Főcső! Nagyvilági Főcső!

Olyan mosolyféle suhant át azon a tekinteten. Olyan földszínű, fekete mosoly.

Csutak akkor már biztosan tudta, hogy ez senki más nem lehet, mint a Nagyvilági Főcső. Valahogy megörült neki. Pedig igazán sok baja volt a Főcsővel. Nem, ez nem a rádióban volt, még régebben. Főcső akkoriban egy telefonfülkében lakott, egy romos telefonfülkében. Ha véletlenül meglátta Csutakot, kidugta a lábát. Igazán csak véletlen volt, ha Csutak nem vágódott el.

Főcső most nem dugta ki a lábát. A kezét se dugta ki. Csak nézett. Törött ágak voltak körülötte, egy dolgozatfüzet leszakadt, 7kék fedele. Csutak megfogta a lapot, rátette Főcsőre, és akkor Főcső eltűnt. Ez így ment egy darabig. Aztán tompa, távoli hang:

– Szórakozol?

– Ha akarom, letakarlak, ha nem akarom, nem takarlak le. – Csutak megpöccintette a lapot, úgy a körme hegyével.

Csönd. Aztán megint hang:

– Szórakozol, Csutak?

Csutak a lapot pöcögtette. Nézte azt a befagyott arcot. Valahogy nagyon megszerette a Főcsőt.

– Régebben telefonfülkében tanyáztál. Elég vacak fülkében, de azért mégis! Galerid is volt. Várj csak, Nacsaszta, Radó, Fedecs. Senkit se hagytam ki?

– Mit tudom én!

– Nacsaszta volt az alvezéred.

– Nem volt alvezérem.

– Neki volt a legnagyobb pofája. Mármint utánad.

Megint letakarta Főcsőt. – De most irtó csöndes vagy.

– Vedd le azt a vacakot.

– Zavar? – Levette a füzetlapot. – De hát azért, hogy idebújtál! A Vay Ádám utcából mindenesetre eltűntél. Az ám, ti voltatok a Vay Ádám utcaiak, és ha a téren azt mondták, hogy jönnek a Vay Ádám utcaiak…

– …akkor mindenki eltűnt, akkor üres lett a tér.

– Lehet, hogy ők is ott vannak? Nacsaszta? Radó? Fedecs?

Főcső tekintete még jobban elborult.

– Persze, lehet, hogy nincsenek ott. – Csutak egy kis szünetet tartott. – De ha azt mondod, hogy meg se látogatnak, hogy még csak ki se jönnek ide, hát akkor azért az nagy piszokság. Ne is mondj semmit, Főcső, irtó nagy piszokság.

Főcső nem is mondott semmit.

Csutak felállt, elnézett az utcák felé. Egy mozdulatot tett a lábával. Mintha rá akarná csúsztatni a lábát Nagyvilági Főcsőre, de aztán mégse.

– Le merném fogadni, hogy fel akartál valamit fedezni. Barlangot, alagutat. Miért ne nyílhatna egy titkos barlang ebből a kupacból?

– Miért ne?

– Csak aztán ráfáztál.

– Ráfáztam.

Csönd volt. Csutak a Vay Ádám utca felé fordult. Szűk torkú, kis utca a tér mellett. Talán feltűnnek a fiúk, hogy megkeressék régi vezérüket, utcák és terek császárát, a Nagyvilági Főcsőt.

– Azért lehet, hogy egyszer még kiásnak. – Csutak megint lehajolt. – Vagy elhordják ezt a kupacot, és akkor előkerülsz. – Várt, figyelt. De Főcső nem válaszolt. – Vagy már nem is akarsz kibújni?

Iszaposan csillogott a Főcső tekintete.

Csutak meg újra elkezdte. Rátette a füzetlapot a Főcsőre, levette, rátette. Aztán amikor egyszer levette, Főcső lehunyta a szemét.

– Rendben van, Főcső. – Csutak kettétépte a lapot, elhajította.

Kis csapat vonult el a kupac alatt, egymásba tekeredve, mint egy lehetetlenül összegubancolódott sál. Elöl egy kövérkés fiú. Ahogy meglátta Csutakot, integetni kezdett.

– Szevasz, Csutak!

– Szevasz, Blaskó! Hová mentek? – Csutak közben már lassan jött lefelé.

– Öregem, van egy udvar!

– Milyen udvar?

– Lemezudvar, lemezhegyek, a falak is lemezből vannak.

– Mit beszélsz?

– Micsoda énekesek! Micsoda számok! És micsoda őrjöngés!

A többiek megismételték:

– Őrjöngés! Őrjöngés!

– Várjatok! – Csutak lefelé csúszott. De akkor Blaskó valami olyasmit mondott, hogy egyszerre megállt.

– Maradj csak, Csutak.

A többiek mosolyogtak, integettek.

– Oda csak azok jöhetnek – mondta egy lány.

– Kik? – Csutak lecsúszott. Gyökeret eresztett a kupachegy mellett.

– Hát a Dezső barátai.

– Dezső? Milyen Dezső?

Nevetni kezdtek. Blaskó meg a többiek pörögtek, forogtak, nevettek, és kórusban fújták:

– Na, milyen Dezső?! Na, milyen Dezső?!

– Ne vacakoljatok!

– Maradj csak, Csutak – intett Blaskó. – Dezső azt mondta, hogy te mindig kavarodást csinálsz.

– Dezső azt mondta?

Ők megint nevettek, bólogattak, integettek. Körültáncolták Csutakot, aztán eltűntek.

Csutak egyedül maradt. Állt a kupachegy mellett, vasak, csövek, drótok és hengerek között.

– Dezső? Miféle Dezső?

A kupachegy nem felelt. A vasak, hengerek, csövek és drótok nem feleltek.

Ő meg elindult.

Van egy Dezső, aki azt mondta, hogy én mindig csak kavarodást csinálok, és hogy engem nem lehet beengedni egy lemezudvarba. Van egy Dezső, akinek gőze sincs arról, hogy én már mennyi udvart felfedeztem! Udvart, padlást, pincét. Egyszer már szigetem is volt. Nem tudom, ki az a Dezső, de az fix, hogy neki soha nem volt szigete.

– Sohase volt szigete – ezt mondta Katinak, aki éppen kilépett a kapuból. – És még csak el se tudja képzelni, milyen is lehet egy sziget.

– Kevesen tudják elképzelni. – Kati rövid kabátban volt, piros nadrágban, csizmában. Enyhén hullámzott az arca, ahogy Csutakot nézte.

– De te tudod, hogy nekünk volt egy szigetünk… az a romos, régi pályaudvar.

– Hol mászkáltál? – A lányból kitört a nevetés. – Örökké mászkálsz.

– Összeakadtam a Blaskóval, és képzeld…

– Mindig összeakadsz valakivel.

– …azt mondta, azt merte mondani, hogy én nem mehetek be egy vacak lemezudvarba, valami Dezső miatt!

– Majd benézel abba a lemezudvarba.

– Hát éppen erről van szó. Hogy nem nézek be. Mert a Dezső azt mondta, hogy pont én nem nézhetek be.

– Azért majd mégis. Te mindig mászkálsz, összeakadsz valakivel, és benézel valahová.

– Nem ismersz valamilyen Dezsőt?

– Majd te megismered. Majd összeakadsz vele.

Katit rázta a nevetés. Csutak elhallgatott. Reménytelen. Teljesen reménytelen.

– Igazán nem tudom, mi van veled – dünnyögte. Kati a nyakába ugrott, megcsókolta, aztán elrepült a piros nadrágjában.

Lehet, hogy összeakadok vele – gondolta Csutak. – Lehet, hogy mégis összeakadok azzal a Dezsővel.

Otthon, a szobájában.

Kintről lépések. Anya beszél valakivel, aztán csönd. Apa most valahol a városban mászkál a busszal. Oda kéne ülni a kormány mellé.

Az a jó apában, hogy nem kérdez semmit. Az ember csak bámulja az utat, és mégis, mintha mindent kipakolt volna. Apa talán erről a Dezsőről is tud valamit. Vagy egyszerre csak felbukkan ez a Dezső a busz utasai között. Mindjárt meg lehet ismerni. Egy ilyen Dezsőt.

Csönd volt a szobában. Csönd és félhomály.

– Dezső! – szólította. – Dezső!

Várta, hogy Dezső felfüstölög a sarokból. Előlép a falból, a repedésekből.

Dezső nem lépett elő.

Dezső most ott van abban az udvarban. Nem, Dezső is egyedül gubbaszt egy szobában. Vagy egy kapualjban. Hirdetőoszlopban. Felhúzott térddel ül, és azon töri a fejét, hogy kik nem jöhetnek be egy udvarba. Egy udvarba, egy pincébe, egy lépcsőházba.

A térdén cetli, azon nevek. Ha Dezső kihúz egy nevet, az többé nem léphet be sehová. Dezső nagyon sok nevet kihúz. Egyebet se csinál, mint neveket huzigál.

– Miért húztad ki a nevemet?

Dezső nem felelt.

Akkor se felelt, amikor Csutak beszólt egy sötét, ködös utcába. Este

volt, szitált a köd, Csutak ott állt a sarkon. Tudta, hogy Dezső, az a Micsoda, Miféle, Valamiféle Dezső a falnál lapul, az utca végén.

– Dezső! Csak éppen meg akarok kérdezni valamit.

Dezső felszívódott.

Csutak megdöngetett egy hirdetőoszlopot.

– Dugd ki a fejed!

Még az orrát se dugta ki. A kapualj repedéséből se nézett ki. A délelőtti mozi sötét előcsarnokából se jött elő. Hátul kuporgott a ruhatár pultja mögött.

Csutak elment a pénztár becsukott ablaka mellett. Megállt. Mintha egy vékony, hosszú arc jelent volna meg az üveg mögött.

Megkopogtatta az üveget. Semmi.

Pedig most előbújt. Igen, Csutak érezte, hogy Dezső kimászott a ruhatárból, és itt járkál. Talán besurrant az üres nézőtérre. A vászon előtt ül, a földszinten. Fölmegy az erkélyre, benyit a páholyokba, a vetítő ablakából bámul ki.

Valaki megérintette Csutak vállát.

– Dezső – suttogta. – Dezső.

– Mit mászkálsz itt? Hiszen még a pénztárt se nyitották ki.

Kati állt előtte.

Csutak nézte a lányt, és valahogy nem tudott megszólalni.

– Persze te akkor is benézel, ha nincs előadás. – Kati felsóhajtott. – Tudod, talán az ér a legtöbbet az egész téli szünetben, hogy az ember végre mászkálhat egy kicsit. – Kis szünet. – De azért a filmet is megnézed?

– Csak tudnám, mit adnak!

– Nem is tudod, még azt se tudod?

Ő meg csak állt az üres előcsarnokban, a vállát vonogatta.

– Persze – bólintott Kati – te azt a fiút keresed, azt a Dezsőt.

– Azt a Dezsőt.

– Ide figyelj! Körülnéztem a házunkban, de ott nincs semmiféle

Dezső.

– A miénkben se.

– Azazhogy az ötödiken lakik egy Dezső, de az már nagyon öreg Dezső.

Előkerült egy jegyszedő. Rájuk szólt, hogy mit keresnek itt ilyen korán.

– Csak hogy biztosan kapjunk jegyet a „Ne kóstolj meg minden almát”-hoz – mondta Kati –, de most már nincs is kedvünk hozzá.

A jegyszedő olyasmit dörmögött, hogy ez igazán érdekes.

– Kösz – mondta odakint Csutak. – Tudod, hogy szeretem a mozit, de most…

– Én azért megnéztem volna, de mindegy.

Beültek egy cukrászdába. Csutak krémest rendelt a lánynak.

– Ha már lecsúsztál a moziról.

– Majd megnézem holnap.

– Én meg holnapután se nézem meg. Valahogy semmihez sincs kedvem. Hogy én nem mehetek be a lemezudvarba, azért, mert ez a Dezső…

– Akármikor bemehetsz. Majd én beviszlek.

– Előbb a Dezsővel kell beszélnem. Engem nem lehet csak úgy kitiltani valahonnan.

Málnát is rendelt Katinak. És akkor váratlanul kibökte:

– Igaz, egyszer a Pazár se engedett be egy udvarba.

– A Pazár Micu?

– Odaállt elém, és azt mondta, hogy előbb hívjam fel telefonon. Mert abba az udvarba, amit ő felfedezett, nem lehet csak úgy bemenni. Csak úgy!

– Felhívtad?

– De hát éppen ott álltam előtte!

– És másnap?

– Még harmadnap se. Aztán egyszer elkapott az utcán. „Ide figyelj, Csutak! Mégiscsak túlzás, hogy felfedezek egy udvart, és oda se szagolsz. Sose láttál olyan autóroncsot, mint az én udvaromban.” Valósággal becipelt az udvarba. Egyszer kihajít, hogy előbb hívjam fel telefonon, aztán meg becipel. Érted ezt?

– Hááát… Te Csutak, lehet, hogy az a Dezső a lemezudvar előtt vár. Talán már fel is tette a kedvenc lemezedet.

– Nincs kedvenc lemezem.

– Akkor egyszerre többet is feltesz, hogy valamelyik talán mégis.

– Dezső csak hagyja a lemezeket, ő most már hozzá se nyúljon a lemezekhez. Mert azért a Pazár Micu mégiscsak a Pazár Micu.

– Az biztos.

– De egy ilyen Dezső. – Maga elé bámult, és megint csak azt kérdezte: – Ki lehet?

Váratlanul felpattant, egy fiú után iramodott.

Kati csak azt látta, hogy az ajtóban magyaráznak valamit. A fiú széttárja a karját. Csutak legyint és visszafordul.

– Ede – Csutak lezuhant a székre. – Ez egy Ede volt.

Katitól két tippet kapott.

Fel kell hajtani Blaskót. (Csutaknak is eszébe juthatott volna.) Blaskó csak tudja, ki az a Dezső. Aztán az osztály. (Csutaknak is eszébe juthatott volna.) Csak akad egy Dezső az osztályban. Vagy egy másik osztályban. Egy Dezső, akinek valami baja volt Csutakkal.

Az első tipp nagy tipp volt, de Blaskót egyszerűen nem lehetett előkeríteni. Csutak tulajdonképpen alig ismerte, azt se tudta, hol lakik. „Szevasz, Csutak! Szevasz, Blaskó!” – ennyi volt az egész. Akárcsak a többiek, akik akkor elrohantak a kupachegy alatt. A lemezudvarba rohantak zenét hallgatni. Mert nekik lehetett, mert az a Dezső, az a Miféle, Micsoda Dezső… szóval értjük.

Csutak többször is átment a téren. Átment a nagykörön, a két kiskörön, de Blaskó sehol.

Blaskó lemezezik. Blaskó azóta is lemezezik. És az egész társaság.

Dezső és Dezső barátai megszállták a lemezudvart. Dezső int, és Blaskó feldob egy lemezt. Dezső int, és Blaskó feldob egy másik lemezt.

Dezső a lemezhegy közepén. Felpattan, és egyik lemezről a másikra korcsolyázik. Pár percig fut csak egy énekesnővel, aztán már ott van a másiknál. Azok meg sóhajtoznak, rikácsolnak, vijjognak. „Dezső! Dezső! Dezső!” Ez az új lemez, az új szám. Ez hódítja meg a világot. „Dezső! Dezső! Dezső!”

– Majd én letöröllek!

Csutak olyan dühös lett, hogy az egyik kiskörből átrohant a másik kiskörbe. Aztán egyszerre szaladgált mind a két kiskörben, de még a nagykörben is.

– Letöröllek a lemezről, Dezső!

Egyelőre nem tudta megtalálni Blaskót.

Az osztály, Csutak osztálya.

Feri, Bandi, Vili, Jenő, Laci, Pista, Géza…

Ferik, Bandik, Pisták, Lacik vágtatnak az utcán, felugranak egy buszra, leugranak. Jegyért tülekednek a focipálya, a mozipénztár előtt. Átszaladnak a téren, aztán már egy kirakat előtt ácsorognak. Ferik, Bandik, Pisták, Lacik benyitnak egy szobába. Aztán már lépcsőn le, lépcsőn fel. Egy lány után nyargalnak. Hol előtte bukkannak fel, hol mögötte.

Géza más, Géza ilyeneket mond: „Öregem, én úgy gondolom, az a véleményem…”

Közben köhint. Ernő magasan hordja az orrát. Jenő utálat. Kálmán könyvtárba kocog, örökké falas a válla. János irtó kaján pofa.

Miklós a legjobb tornász. Tanulásban is első, de azért elég elviselhető. Senki se meri Mikinek hívni. Egy Miki örökké vigyorog, odacsapódik hatodiknak egy galerihez. Ilyen kicsi a Miklós mellett. Micu meg zongorázik. Senki se tud úgy zongorázni. Ha egy társaságban azt mondják:

Itt a Micu – akkor már semmi vész.

Gangok rácsa mögött fut Elemér.

Miért röhögnek Gyulán?

Tibor miért ejt át mindenkit?

Sanyival mindig baj van. Akármi is történik, Sanyival mindig baj van.

Zoltán utálja Zolikát. Zoltán senkit se utál jobban, mint Zolikát.

Péter pofozza Petit, Pál elfordul Palitól, Ottó kész hasfájás, Imréről talán ne is beszéljünk.

Ferik, Bandik, Pisták, Lacik vágtatnak az utcán, felugranak egy buszra, leugranak, jegyért tülekednek, átszaladnak a téren, aztán már egy kirakatnál ácsorognak.

De a Dezső! Hol a Dezső?!

– Kétszer kellett átszállni, majdnem lelöktek a buszról.

A lány az ajtóban nagyon szemrehányóan nézett Csutakra.

Csutak meg se tudott szólalni. Ez a lány, a prémes kabátban! Remeg az orra, hogy remeg az orra.

– És akkor még gyalog is kellett jönnöm, és nálatok mindig rossz a lift?

Csutak még mindig hallgatott. Anya szólalt meg mögötte:

– Miért hagyod kint állni a vendégedet?

Csutak egy félszeg mozdulatot tett. A lány belépett.

– Azért nem kell mindjárt megfürdeni?

A kádra mutatott.

A kád szerényen és kissé bánatosan állt az előszobában.

– Csőrepedés – bólintott Csutak. – Ha akarod, megmutatom a fürdőt. Árok is van.

– Árok?

– Mindenesetre jól fel van ásva. A cső miatt. Tudod, ki kellett venni a régi csövet. – Elhallgatott, várt egy kicsit. – Nem akarod megnézni?

A lány intett a fejével, hogy nem. Leült a kád szélére. Csutak is leült a kád szélére. Így csücsültek egy darabig, aztán a lány megkérdezte:

– Te vagy a Csutak?

– Nem vitás.

A lány gyanakodva nézte, majd nagyon csöndesen:

– Ezt a címet adták meg.

– Kik adták meg?

A lány nem felelt. A szobaajtó felé nézett. Aztán még csöndesebben:

– És ő most benn van?

– Ki van bent?

És akkor a lány kiejtett egy nevet:

– Dezső.

Csutak úgy érezte, hogy belecsúszik a kádba. Szép lassan belecsúszik, többé már ki se mászik.

– Azt üzente, hogy ma itt lesz nálad, beszélhetek vele, ha akarok, de nem hiszi, hogy tud segíteni.

Csutak most már nem is kérdezett semmit. Ki tudja, talán már fürdik is, itt az előszoba kádjában. Valahonnan a magasból jön a víz, a fogasról, a kabátok ujjából.

– Miért nem lehetek benne a Gyí paci, gyí fakóban? – A lány Csutak felé fordult.

Az két kézzel fogta a kád szélét.

Nem mert fölnézni.

– Miért nem lehetek benne a Gyöngyi néni kórusában?

– A Gyöngyi néni kórusában…

– A televízióban lépnek fel, ott megy majd a Gyí paci, gyí fakó. Nincs valami erős hangom, de azért…

– No persze.

– Mondtál valamit?

– No persze. – Kissé feljebb csúszott a kádon. – Hát azért az nem

olyan nagy vész, ha nincs valami erős hangod.

– Ő meg üzent nekem, hogy gáz az egész… reménytelen.

– Ki üzent neked?

A lány nem felelt mindjárt. Belebámult a kádba.

– Miért van kabát a kádban?

Csutak vállat vont, és újra megkérdezte:

– Ki üzent neked?

– A Dezső. – A lány lehajtotta a fejét. – A barátod.

– Nem a barátom.

– Akkor miért van nálad?

– Nincs nálam.

– De ismered?

– Még csak nem is láttam.

– Sakkoztok. Azt írta, hogy minden szerda délután nálad van, és sakkoztok.

– Nem tudok sakkozni. Szerda délután se tudok sakkozni.

A lány hallgatott, majd újra megkérdezte:

– Te vagy a Csutak?

– Az fix.

– Most dühös vagy.

A lány beledugta arcát a kabát prémjébe.

– Talán te vagy a húga – mondta Csutak –, és át akarsz verni.

A lány rémülten ingatta a fejét.

– Jó, jó – intett Csutak. Majd kis szünet után: – Engem meg kitiltott a lemezudvarból.

– A lemezudvarból?

– Valakivel üzente. Neked is üzent?

– Nem, nekem írt, hogy milyen pocsék a hangom meg ilyesmi.

– Nem kell vele törődni.

– Nem kell, persze. Te se törődsz vele.

– Hát ide figyelj!…

– Voltál a lemezudvarban?

– Eddig még nem. – Csutak az orrát dörgölte az öklével. Dörgölte, nyomkodta, mintha szét akarná lapítani. – De azért még nem fújták le ezt a mérkőzést. Én mondom neked, hogy ez még csak az első félidő.

– Balatoni Böskének meg azt üzente, hogy megbukik. Hogy úgyis megbukik.

– Úgyis?

– Hiába tanul, ne is vegyen könyvet a kezébe.

– Totál megkeverte.

– Totál. Csak makogott, ha kihívták. Vagy még csak nem is makogott.

– Mert a Dezső üzent.

– Leveleket dugott a padjába.

– Elkapom. – Csutak lecsúszott a kádról. – Elkapom ezt a Dezsőt. – A lány felé fordult. – Te se láttad?

– Egyszer talán. – A lány mélyen belehajolt a kádba.

– Talán mégis te vagy a húga?

A lány olyan mozdulatot tett, mintha halászni akarna a kádban.

– Nem, nem vagyok a húga. Csak egyszer a Vica születésnapján… én nem is tudom. Az biztos, hogy egy szelet ki volt hasítva a tortából. Valaki benézett az ajtón, egy fiú.

– Miféle fiú?

– Éppen csak benézett, és elfújta a gyertyákat. A születésnapi gyertyákat.

– És aztán egy szelet hiányzott a tortából.

– Jó nagy szelet.

– Mégis… az arca?

– Lobbant a gyertya. Csak arra emlékszem.

– De mégis…

– Olyan csúcsos homloka volt.

– Csúcsos?

– Valami dudor is lehetett rajta. Ő lehetett… csakis ő. Nem volt meghíva, nem volt a fiúk között. Csak benézett, és elfújta a gyertyákat.

– Pedig nem is kellett volna elfújni.

– Nem kellett volna.

A lány belelógott a kádba. Csutak föl-le sétált az előszobában. Hirtelen megállt.

– Azért mégis megmutatom neked.

– Mit?

– Az árkot. – Keze rácsúszott a fürdőszoba kilincsére. – Hogy is hívnak téged?

– Ronyec.

– Zsuzsi? Panni? Kati? Utálom, ha lányok csak úgy odalökik: szevasz, Karikó vagyok! Sebestyén! Hátszegi!

– Mari – A lány leszállt a kádról. – Ronyec Mari.

– Ide figyelj, menj csak el abba a tévédarabba, a Gyí paciba! Dezsőt pedig bízd rám.

– Miért üzente, hogy itt van? Hogy minden szerdán veled sakkozik?

– Nem érdekes. – Csutak kinyitotta a fürdőszoba ajtaját.

– Csupa földhányás! – Ronyec Mari benézett. – És mennyi cső.

– Csapok, csövek.

– Árok is van középen!

– Mit mondtam?

A fürdőszoba ajtajában álltak, és nézték az árkot.

(Feljött hozzá egy kislány – magyarázta Csutak mamája. – Igazán olyan helyes kislány. Előbb egy óráig ültette a kád szélén az előszobában, aztán megmutatta neki a fürdőt, azt a romos fürdőt.

– Miért? – Csutak papája vállat vont. – Az éppen elég érdekes.

Csutak mamája mondani akart valamit, de aztán inkább kiment.)

Ki jön még?

Csutak szinte látta, ahogy majd ott ülnek a kád szélén.

Az előszobában ülnek a kád szélén mindazok, akiket Dezső kitiltott valahonnan. Akik megkapták Dezső üzenetét. Fiúk és lányok, akik nem mehettek be egy térre, egy udvarba. Nem mehettek el az énekkarba. Nem húzhatták magukra a focicsapat trikóját, nem indulhattak a fejelőbajnokságon, a gombfocibajnokságon. A számháborúban letépték a számot a homlokukról, mielőtt még bármi is elkezdődött volna. Vendégeket akartak hívni, de aztán mégse, mert hozzájuk úgyse jön el senki. Vendégségbe akartak menni, de aztán mégse. Üzenetet kaptak. Üzenetet levélben vagy szóban. Mindig akad egy embere a Dezsőnek, aki odahajol valakihez: „Nézd, öregem, én igazán nem azért mondom…” Talán ők se látták Dezsőt. Dezső egy bizonyos helyre lerakja az üzenetét, és az emberei már viszik is. A megbízhatók és a még megbízhatóbbak. Talán egyik se látta Dezsőt, de azért bólogatnak. „Nem azért mondom, de tegnap is beszéltem vele, és akármikor, nekem elhiheted, hogy akármikor…” Talán egyik se látta Dezsőt, de azért bólogatnak. „Beszéljek vele az érdekedben? Majd meglátom… nem tudom.”

Csutak az előszobában állt, nézte a kádat. A kád szélén ült Ronyec Mari, aki nem ment el a Gyí paciba.

Ki jön még? Kire számíthatok?

Csutak levelet írt Dezsőnek. Több levelet is írt Dezsőnek. Azzal kezdte, hogy őt, Csutakot, senki se tilthatja ki egy udvarból. Még ha lemezudvarról van is szó.

„Ide figyelj, öregem! Több udvart láttam, mint te és a barátaid együttvéve. Olyan pincében laktam, amiről te még csak nem is álmodtál. És ha ehhez még azt is hozzáteszem, hogy egyszer eldugtam egy szürke lovat az épülő ház legfelső emeletén, hát akkor le merném

fogadni, hogy egyből kinyúlsz. Majd ha magadhoz tértél, folytatom.”

Folytatta. De már egy másik levélben. Ebben a rádiószereplésről is írt. Meg hogy filmszínész is lehetett volna.

„…de ez nekem nem volt érdekes egyáltalán! Egyáltalán! Pedig közölhetem veled, hogy nem statisztálni hívtak. Nem vitás, hogy te például, kedves Dezső, rohantál volna, a nyakadat törted volna. Csak hogy a menők között sürögj-forogj. De engem nem érdekelnek a menők. Közölhetem veled, hogy az egyik rendező szerint (név nem fontos) az arcomnak atmoszférája van. Kár, hogy gőzöd sincs róla, mi az, hogy atmoszféra. Szóval helyem volt a filmnél, bérelt helyem. De akkor éppen meg kellett rendeznem egy rollerversenyt, amit senki más nem tudott volna megrendezni. Talán hallottál valamit erről a versenyről. A Nagyfuvaros utcától a Városmajorig tartott. Akkoriban sokat beszéltek róla. Meg egyáltalán, ezt a nevet, hogy Csutak, ismerik egypáran a Nagyfuvaros utcától a Városmajorig. De azt, hogy Dezső? …”

Ez jó zárás lesz. Így kell lezárni egy levelet. Dezsőt felmossák, ha elolvassa.

Külön levél a lemezudvarról, a kitiltásról.

„Fütyülök a kitiltásra. Csak azért írom, hogy fütyülök, mert nem akarok mást írni. Ha akarom, bemegyek a lemezudvarra, és reggeltől estig lemezeket hallgatok. Ha akarom, oda is költözöm, és még a barátaimat is meghívom.

Csakis azért nem megyek el abba a lemezudvarba, mert előbb veled akarok beszélni. Előbb látni akarom azt, aki nekem üzengetni mert. Aztán még valami, kedves Dezső. Kiket küldesz te fel hozzám, kedves Dezső? És mikor sakkoztunk mi együtt akár szerdán, akár máskor? Ezért még a képedre mászok!”

Levél a találkozásról. Csutak és Dezső találkozásáról.

„Egyszóval szeretném látni a képedet. Bújj ki a repedésből, te penészpofa! Amit pedig most írok, azt próbáld megjegyezni.
Találkozás helye: a sziget.
Csak úgy mellesleg jegyzem meg, hogy van egy szigetem. Ez egy régi pályaudvar a Ferencvárosi-pályaudvar mögött. Kicsit romos, de azért nem kell megijedni. Tuti, hogy odatalálsz. Te, aki úgy ismered a tereket meg az utcákat! Legfeljebb majd odavezetnek az embereid.
Találkozás időpontja: jövő péntek, délután öt óra.
Elbeszélgetünk egy kicsit. Erről-arról. Hozhatsz magaddal két fiút, ha éppen kedved tartja. Én elhozom a Pazárt meg a Dunait. De az is lehet, hogy senkit se hozok. Ez a kettőnk ügye, Dezső. Te Micsoda, Miféle, Valamiféle Dezső.
El ne felejtsd!
Jövő pénteken, délután öt órakor a szigeten vár

Csutak.”

Le is akarta rajzolni, ahogy ott áll a szigeten, a régi pályaudvar romjai között. De aztán mégse. Aláírás és kész. Másnak itt nincs helye.

Ez rendben van, de a címzés. Mégis, hogy címezze meg a levelet? Egyáltalán hova küldje?

– Többfelé.

Ezt megint Kati mondta, aki felröppent Csutakhoz.

– Egyet mindenesetre ide a tér környékére, mondjuk, a Vay Ádám utca ötbe. Egyet a Práter utcába. Az Üllői útra is megy egy levél. Budára, a Fényes Elek utcába.

– Mi lesz ebből?

– Mi lenne? Valaki csak ismeri Dezsőt, és az elviszi hozzá a levelet. Neked csak egy dolgod van, hogy pénteken ott legyél a szigeten.

– Az adott időpontban?

– Az adott időpontban.

Csutak megnyálazott egy borítékot. Ráírta, hogy Dezső címére. Valamiféle Dezső címére. Fényes Elek utca négy.

– Aki ezt megkapja, becsavarodik.

– Azért nem egészen.

– Összetépi.

– Á, dehogy! Mindenkit izgat, hogy ki lehet ez a Valamiféle Dezső.

– Mondjuk egy nyugdíjast.

– Csak van fia vagy unokája. Az meg már ismeri a Dezsőt. Én azt hiszem, hogy a Dezsőt mindenki ismeri.

– Az fix – bólintott Csutak. – De főleg, hogy a Dezső mindenkit ismer. A címemet is tudja. Honnan tudja? Kitől?

– Dezső ezt a beszélgetést is hallja.

– Sőt, látja.

– Tévéje van abban a repedésben.

– Most éppen bennünket vetít. Gondolod, hogy erős fickó?

– Nem, azt azért nem. De azért vidd magaddal a Pazár Micut.

– Magammal viszem a Pazár Micut. Mondtam már a Ronyec Marit?

– Legalább ötször, de azért még elmondhatod.

Csutak sértődött képet próbált vágni, de ez nem nagyon sikerült. Nézte Katit, aki megint piros nadrágban meg csizmában volt.

– Azért te is eljöhetnél.

– Hova?

– Hát oda, a szigetre.

– Van eszembe! – És a lány már nem volt sehol.

– Bemondtak a rádióban.

– Téged?

Pazár bólintott. Két kezét zsebre dugva vágtatott. Csutak meg valami olyasmit akart kérdezni, hogy mint esti mesét, híreket, időjárás-, vízállásjelentést? De azután, ahogy úgy oldalról Micura nézett, inkább nem kérdezett semmit. Az utcán akadtak össze.

– Éppen hozzád mentem – kezdte Csutak, de Pazár meg se hallotta.

– Képzeld! Egy pad megszólal, és azt mondja, hogy vele már sok mindent csináltak, de amit ez a Pazár Micu…

– Egy pad?

– Egy pad! Egy pad! A rádióban, ifjúsági adás, tudomisén. Erre az apám felszagol, tudod, milyen az öreg: mit csinálsz te a padokkal? Agyonfaragod? Bicskával agyonfaragod? Mert aztán már jött a szöveg, hogy én úgy agyonfaragom azt a szerencsétlen padot, és még a Dunait is belekeverték, és az apám felrobbant: persze a Pazár és a Dunai! Már a rádióban is ez megy!

– Rólam nem volt semmi?

– Rólad?

– Tudod, hogy egyszer benne voltam egy hangjátékban.

– Most megúsztad. De hogy éppen az én nevemet kellett! Meg a Dunaiét! Valaki beköpött.

– A Dezső. – Csutak megállt. – Csakis a Dezső lehetett.

– Nem ismerek semmiféle Dezsőt. Most megyek a Dunaihoz, megbeszélem vele ezt a dolgot. Pazár és Dunai! Pazár és Dunai!

– Jó így együtt.

– Nagyon jó, irtó jó. Az apám laposra kalapál. Be akar menni az iskolába. A rádióba is be akar menni. Mindenhová be akar menni, és azt mondta, hogy ha még egyszer meglát a Dunaival…

– Pénteken kint lesz a szigeten.

– Az apám?

– A Dezső. Az a bizonyos Dezső.

– Mit akarsz mindig azzal a Dezsővel, kit érdekel? A Dunai majd elintézi, de hát ilyet, hogy a padok, és éppen Pazár és Dunai, na, viszlát!

Pazár eltűnt egy kapualjban.

Csutak utána bámult. Nem, hát Pazár Micura egyelőre nem lehet számítani. Dunaira se lehet számítani.

Semmi vész, Dezső, azért én kint leszek a szigeten!

Át a töltésen, és aztán már előtte a sziget. Elvadult bokrok, fák és azok a furcsa omladékfalak. Tó is akad. Igaz, hogy mindig beszárad, eltűnik a füves, süppedő talajban, de azért mégiscsak tó. Egyszer még csónakáztak is. Kati, Csutak és Dochnál, aki ezt a szigetet felfedezte. Á, ugyan, köpés az egész! El se fér rajta egy csónak.

De Csutak, ahogy most a sziget felé igyekezett, szinte látta Katit a csónakban. Dochnál evez. Aztán ő veszi át az evezőt. Kati meg mondja is: „Hát hiába, a Csutak?” Mire Dochnál: „Csak figyeld meg, hogy meddig bírja.” Csutak meg nem szól semmit, csak evez. Olykor rámosolyog a lányra.

Csutak megállt.

Sínek, mozdonyok, faház. Egy elszáradt, öreg vasutas integet. Nem zászlóval. Csak úgy, a kezével. Kéne neki egy zászlót adni. Akkor csattognának a váltók, mozdonyok indulnának.

A vasutas eltűnt. A keze még egy darabig ott maradt a levegőben. Valahonnan fütty. Halk, bánatos fütty.

Csutak egy darabig az integető kezet nézte. Talán végképp elszáradt az öreg, és most már csak ez a kéz. Na, hát akkor itt levágunk, és át a töltésen.

Töltés, hol a töltés? Valahol itt kezdődött a bódék, farakások mögött. Bódék, farakások, félretolt vasúti kocsik. De a töltés? Öreg csap, megfeketedett kagylóval.

A csap alá tartotta az ujját. Víz sehol. Belebámult a kagylóba, megkopogtatta. Mindjárt szétesik.

Megint a fütty. Valami csikorogva megindult.

A bódék mögé került. Itt kellett felkapaszkodni. De hát hol lehet itt felkapaszkodni?

Megvakult ablakok. Hosszú deszka nyúlt ki az egyikből, azon

meszesvödör. A ház előtt meg állványok. Teherautó beleragadva a sáros agyagba.

Csutak a ház körül járkál. Talán fiúk és lányok csücsülnek odafent az állványokon. Csöndben csücsülnek. Aztán majd egyszerre elkezdenek nevetni, és leugranak.

Senki se nevetett.

Csönd volt Csutak körül. Aztán kongó lépések odabentről.

Valaki járkál az épülő házban. Most megáll, aztán megint.

Bedugta fejét az ajtó helyén. Maga az ajtó odatámasztva a ház falához. Több ajtó is odatámasztva a ház falához. Üres lépcsők, üres folyosók, szobák. Az egyikben lavór. Körülötte rongyok meg újságpapír. Kerti szék, ráragadt szappannal.

Elment a lavór mellett. Megint hallotta a lépéseket. Suttogásfélét, mintha megbeszélnének valamit.

Ő van itt, és a barátait is elhozta.

– Dezső! – Csutak a falhoz húzódott, szorosan a falhoz.

A hang végigszállt a folyosókon. Aztán csönd. Senki se felelt. A suttogás is elhallgatott. Most várnak, aztán majd egyszerre lecsapnak. Meg kéne lepni, nem vitás.

Csutak már egy másik szobában volt.

Besötétedett. Váratlanul, alattomosan. Egy-egy folt a falból, az égből, behajló ág. Csutak kinyújtotta a kezét, az ág sehol. Nem volt fa az ablak előtt.

Az ablaknál állt, kibámult. Mégiscsak itt lehetett a sziget. Így a sötétben minden ismerősebb. A bokrok árnyait is látta. De ha odamegy, eltűnnek a bokrok. Elfordult az ablaktól. Tovább egyik szobából a másikba. Olykor egy-egy szék bukkant fel. Nagy halom kilincs, mosdókagylók, fűtőtestek.

Lehajolt a fűtőtestekhez. Úgy maradt előregörnyedve. Érezte, hogy figyelik. Fölnézett. Árny tapadt a falhoz. Sötét folt a sötétben. Arrébb csúszik, leválik a falról.

– Dezső. – Megint ráhajolt a fűtőtestekre.

A fiú Csutak mellett állt. Leguggolt.

– Ezeket elviszik. – Megkopogtatta a fűtőtestet. – Aztán újat hoznak, és azt is elviszik. Az ajtókat is.

Csutak bólintott. Nem, ez valahogy mégse a Dezső.

– Nem láttad az őrt?

Csutak intett a fejével, hogy nem.

– Én se láttam, de a Hetesit egyszer elkapta. A Hetesi ide jár üldögélni.

– Üldögélni? – Csutak felállt.

– Itt vannak olyan kis fülkék. – A fiú is felállt. – A Hetesi igazán nem csinál semmit, csak üldögél.

– Kész szerencse.

– Nem is firkál a falra. Ül a fülkében és olvas.

– Annyira szeret olvasni?

– Meg üldögélni. Vannak neki helyei, ahol üldögél.

– Majd még nálam is. Egyszer csak benyitok, és ott a Hetesi.

Sötét volt az üres szobában. Kintről jött csak valami bizonytalan fény. A fiú a mosdókagylók körül mászkált.

– Ezeket is elviszik.

Lehet, hogy a Dezső embere, lehet, hogy a Dezső előreküldte. Most mindenfélét beszél, aztán egyszerre csak megadja a jelt. Felemel egy kilincset. Mit akar azzal a kilinccsel? Visszaejti. Talán ez volt a jel.

A fiú leült a kagylók mellé. Felhúzta a térdét.

– ...és tudod, mindenféle zajokat hall. Zajokat meg hangokat.

– Kicsoda?

– A Hetesi. Üldögél, és hallgatja, hogy ropog a padló.

– Itt még nincs is padló. (Rossz dobás volt. Most biztosan dühbe gurul, és megadja a jelt.) – Én is ezt mondtam. A Hetesi meg azzal jött, hogy lakók sincsenek, és mégis hallja őket. Suttogást hall, nyögést, nevetést, aztán ahogy a csöveken zörögnek, ahogy valaki a lábát törli az ajtó előtt. – Elhallgatott. Majd hirtelen felnevetett. – A

bátyámmal egyszer itt teniszeztünk, de az csak olyan lábtenisz volt.

– És az őr?

– Valaki kiabált, de akkor mi már nem voltunk sehol.

– A Hetesit meg elkapta.

– Honnan tudod?

– Tőled.

– Aha, persze. Öreg mókus az őr, szivarvégeket gyűjt.

– Adjatok neki.

– Nálunk senki se szivarozik. A cigarettáért meg dühös. Egyszer valaki cigarettát hozott neki, elkezdett ordítani.

– Csak a szivarvég.

– Csak a szivarvég.

A fiú elhallgatott. Csutak meg már legszívesebben meglépett volna. Csak ki innen! Elfüstölögni, amíg lehet.

A fiú egy másik szobából kopogtatta a falat. Aztán valahonnan a lépcsőházból. És egyszerre csak megint Csutak mellett bukkant fel.

– Majdnem beleestem a lyukba.

– Miféle lyukba?

– Itt, a másik szobában. Beszórták szalmával. Egyszer valaki kidugta a fejét a szalmából.

– A Hetesi.

– Nem, nem a Hetesi. Ő utál mászkálni. És nem is fiú volt. Olyan szakállas pofa. Kezében lábas, azzal csörömpölt.

– A lyukból?

– Aha. Krumplisalátát kért. Azt mondta, akárhonnan is, de hozzak neki krumplisalátát. Kolompolt a lábasával.

– És te?

– Otthagytam. Mit gondolsz? Honnan szerezzek neki krumplisalátát?

– Hááát…

– Miért, te talán elindultál volna azzal a lábassal? (A hang egyre dühösebb.) Becsöngettél volna?

– Azt azért nem.

– A Hetesi azt mondja, hogy néha hallja a csörömpölést meg a kongatást.

– Tudom! A Hetesi mindenfélét hall. Üldögél, és közben hangokat hall.

– A dobogást mégse hallotta. – A fiú megkopogtatta az egyik mosdókagylót.

– Dobogást? Miféle dobogást?

– És amikor mondtam neki, csak nevetett. Ült a fülkéjében és nevetett.

– Miféle dobogást? – Csutak a sötéten keresztül elindult a mosdókagylók felé.

– Ahogy egy ló dobog. – A fiú most feléje fordult.

Egy darabig szótlanul álltak szemben egymással. Aztán a fiú:

– Nevess csak. Na, mi az, miért nem nevetsz?

– Egy ló – itt?...

– A prüszkölést is hallottam. A Hetesi meg semmit, és akkor még azt mondja...

– Kit érdekel a Hetesi! De hát hogy kerül ide egy ló?

– Hogy kerül ide? Hogy kerül ide?

– Nem is tud feljönni a lépcsőn.

– Ez is elég nehezen jön. Szuszog. Fújtat.

– Meg köhög.

– Honnan tudod? – A fiú közelebb jött.

Csutak nem is hallotta. Csak a lovat látta, ahogy nehézkesen fújtatva jön fölfelé a lépcsőn. Olykor megrázza a sörényét és köhög. Lecsúszott a földre, két kézzel megfogta az egyik mosdókagylót.

– Engem keres.

– Téged?

A fiú Csutak körül keringett.

– De most már nem tudom eldugni. Ha elkapják, fölszeletelik.

Csörömpölés. A fiú megbotlott a csapokban.

– Mit akar tőled az a ló?

– Fölszeletelnek, lovacska. – Csutak belebólintott a mosdóba. – Kifőznek szappannak, ahogy a Kamocsa mondta.

– Ismered? – A fiú Csutak vállát rángatta.

– Meglehetősen. – Csutak lassan megfordult. – Tettem érte egy-két apróságot. Aztán elment színészkedni. Szóval lelépett. Most meg…

– Téged keres.

– Meglehet. – Csutak felállt. – Nem miatta jöttem ide, ezt majd neki is megmondom, de azért egy kicsit várok rá. – Kibámult az ablakon, a fények felé. – Tudtam, hogy egyszer még összeakadok a szürke lóval.

– Nem szürke – mondta a fiú a szoba mélyéből.

– Nem szürke? – Elfordult az ablaktól. Tekintetével a fiút kereste.

Az eltűnt a sötétben. Talán lekuporodott a mosdókagylók mögé. Aztán váratlanul ott volt Csutak mellett.

– Fekete. Egyszer láttam.

– Csak a dobogását hallottad.

– Mondom, hogy egyszer láttam. Lent állt a ház előtt. Akkor is este volt. Lent állt és benézett. Mire odaértem, már nem volt sehol.

– Akkor is engem keresett. Itt volt a szigetünk, és ő tudta, hogy…

– Nem volt itt semmiféle sziget.

– Na jó, nem olyan igazi sziget.

– Semmiféle sziget.

– A régi pályaudvar… vasúti kocsik, kiszuperált vasúti kocsik.

– Semmiféle kocsik.

– Ide figyelj! – El akarta kapni a fiú karját, de az elcsúszott

mellette.

A fiú hátrált. Egyik szobából a másikba hátrált.

– Semmiféle sziget, és semmiféle szürke ló!

– A barátom volt! – Csutak csöveken és hengereken át vágtatott utána.

– Sose volt a barátod.

– Most visszajött.

– Sose! Sose! – szállt a nevetés Csutak előtt.

Csutak megbotlott valamiben, legurult a lépcsőn. Esés közben még látott egy arcot, ahogy a falhoz lapul. Valaki elkapta a vállát.

Csutak a lépcső alatt feküdt, egy arc hajolt föléje. Csúnyán sajgott a háta, a dereka, de azért megpróbált mosolyogni.

– Kati!

– Fel tudsz ülni? – kérdezte a lány.

Ott ültek a legalsó lépcsőn. Kati keze elindult Csutak arcán.

– Nem vérzel, de azért pocsék esés volt.

– Elég pocsék.

– Lelökött?

– Kicsoda?

– Hát a Dezső.

– Nem, nem a Dezső. – Megfogta Kati vállát. – Ugye, hogy itt volt a sziget?

– Persze, csak aztán… – A lány egy mozdulatot tett. Csutak rábólintott.

– Egy kicsit más fazonja van az egésznek. De azért itt volt a sziget meg a szürke ló.

– Egyszer felültettél rá.

– Én téged?

– Lovagoltunk. Vágtattunk.

– Biztos, hogy én voltam?

– Hát persze.

– Nem a Pazár Micu?

– Dehogy.

– Nem a nagy Dochnál?

– Mondom, hogy te voltál. Ők meg rohantak utánunk. Azért cidriztem egy kicsit.

– Hogy leesel?

– Dehát te ott ültél mellettem.

Csutak egy darabig nézte a lányt, aztán megérintette a karját.

– Mehetünk.

Elvadult bokrok és fák mellett mentek. Omladékfalak kísérték őket. Félig leszakadt, földre roskadt falak.

Csutak le merte volna fogadni, hogy valami kis tó is akad a közelben.

– És amikor csónakáztunk! Igaz, Kati? Amikor ott ültem az evezőnél!

Kati egy pillanatra megállt.

– Te, az evezőnél?

Csutak elakadt. De aztán csak rándított egyet a vállán.

– Szóval, amikor felnyargaltunk a töltésre, és szembejött egy vonat…

A levelek szétröpültek a tér környékére, a Vay Ádám utca felé, a Práter utca, az Üllői út felé, még a Fényes Elek utca se maradt ki, csak éppen az a Valamiféle Dezső nem volt sehol.

– Talán nem találta meg a szigetet – mondta Csutak. – Szó, ami szó, én is alig tudtam rábukkanni!

Mire Kati:

– Ne féltsd te a Dezsőt! Mindent megtalál, amit meg akar találni.

Nekem elhiheted, hogy pontos térképe van a szigetről.

– Éppen ez a bökkenő. A szigeten azóta történt egy s más, építkezés, meg…

– Dezsőnek már azt is befújták. A térképészei átdolgozták a térképet.

– Vannak térképészei?

– És azok egyebet se csinálnak, mint bejelölik, hogy ki hol lakik. Mi több! Postásai is vannak, akik összeszedik a leveleit.

– Talán ismersz valakit, aki a Dezső postása?

– Lehet, hogy a térképészei közül is ismerek legalább kettőt. Lehet, hogy egy házban lakom a legjobb barátjával. Lehet, hogy Dezső mindennap nagyokat köszön nekem. Hiába, ha egyszer nem fedi fel a kilétét!

– Nem fedi fel.

– Nem, azt nem.

– És hogy a kilétét.

– A kilétét. Mit bámulsz úgy? Ezt már úgy mondják, ha valaki, szóval, ha valaki nem fedi fel. Egy biztos: Dezső minden levelet megkapott.

– Akkor miért nem jött el?

– Mert gyáva! – vágta rá Kati. – Mert gyáva, gyáva Dezső! Csak fenyegetőzik, csak üzeneteket firkál, de ő maga a Gyáva Dezső!

– Pedig térképészei vannak. Térképészei meg postásai.

– Akkor is csak ő a Gyáva Dezső.

– Olyan emberei is vannak, akiket szerteszét küld a városba, hogy ezt meg azt jól verjék orrba. Ennek meg annak húzzák meg a fülét. Gáncsoljanak el valakit, lökjenek el.

– Akkor is csak Gyáva Dezső.

– Gáncsvetők, lökdösődők, orrba verők, fricskások. Mind, mind a Dezső emberei.

– Akkor is csak keresd meg. – A lány megfogta Csutak vállát. –

Akkor is csak rángasd ki a repedéséből ezt a Gyáva Dezsőt.

– Az fix – mondta Csutak nagyon csöndesen.

A férfi nem vette le a kabátját, kalapját meg ölbe fogta. Szelíden, kissé bánatosan nézett Csutakra.

– Vártam önre.

Csutak bizonytalanul bólintott.

– A kedves mama nem akart beengedni, de hát ez érthető. Aztán megmagyaráztam, hogy mint a kislányom apja jöttem. A kedves mama ezt mintha nem nagyon értette volna.

– Én se. – Csutak leült. – Ne tessék haragudni, de én se nagyon értem.

A férfi az ingujját igazgatta.

– Mindig kijön! Annyi baj van ezekkel a kézelőgombokkal. Van úgy, hogy fordítva teszem be. Apu, te azt sose fogod megtanulni – mondta a kislányom. No látja, most is kipottyant! – Lehajolt, a kézelőgombját keresgélte. Kalapját úgy tartotta, mint egy lepkefogót.

– Tessék. – Csutak felemelte a gombot.

– Köszönöm. Nem teszem vissza, ez kissé körülményes lenne. Inkább majd csak így, a zsebbe. – Becsúsztatta a zsebébe. – Persze, akkor a másikat is ki kéne venni.

– Ki kéne venni.

A szobában csönd volt. A férfi a gombjaival bajlódott. Majd felegyenesedett, és azt mondta:

– Megkaptuk a levelet.

Álltak mind a ketten. Csutak és a férfi, aki az előbb még a kézelőgombjával bajlódott. Körülöttük a kora délutáni szoba álmos rendetlensége. Táska szétszórt könyvekkel. Az ablak mögött a gang szürke vonala. A postás kifagyott arca tűnt fel egy pillanatra.

Ez egy olyan megbízható – gondolta Csutak. – Egyvalaki Gyáva

Dezső megbízható emberei közül. Talán éppen a legmegbízhatóbb.

A másik meg kissé bocsánatkérően elmosolyodott.

– Zárójelben Csutak.

– Zárójelben?

– Feladó: név és zárójelben Csutak.

A fiú szerény öntudattal:

– Egypárszor már elhangzott ez a név.

A férfi szerény kétkedéssel:

– Az, hogy Csutak?

– Az, hogy Csutak. Rádióban meg máshol is. Gondoltam, így ismerősebb. Azért tettem zárójelbe.

Zárójelben szállt a név: Csutak. Aztán kirepült a zárójelből. Zárójel és zárójel tétován utána bámultak, összecsukódtak.

A név meg átszállt a városon, és egyre csak azt énekelte: „Zárójel, ó, zárójel, nincs már többé zárójel!”

Nevek, számok, betoldások, beszúrások és megjegyzések hagyták faképnél a zárójeleket, és Csutak után repültek. Mind azt énekelték: „Zárójel, ó, zárójel, nincs már többé zárójel.”

A férfi a fejét ingatta.

– Elnézést, de nekem így se ismerősebb, hogy Csutak.

– Semmi vész.

– Persze, ha Jutkának megmutattam volna…

– Jutkának?

– A lányomnak. Igen, ő talán ismeri ezt a nevet. Mint ahogy azt is ismeri… szóval, akihez írta a levelet.

– A Dezsőt.

– A Dezsőt. – A férfi az ablakhoz ment. Kibámult, mintha a gangon keresne valakit. Megfordult. – Miért küldte hozzánk ezt a levelet, Csutak, kérem? Éppen hozzánk?

– Hát éppen másokhoz is küldtem. Szerteszét a városba. Valaki

csak ismeri Dezsőt.

A férfi bólintott. Leült. Arcát tenyerébe temette. Aztán ahogy fölnézett:

– Megbocsásson, Csutak, kérem, de úgy látom, hogy ön nem ismeri.

– Ez hosszú. Volt vele egy bizonyos ügyem, de látni sose láttam. Azt se tudom, hol lakik. – Elhallgatott, majd megismételte: – Volt vele egy bizonyos ügyem.

– Ez az, mi is így vagyunk vele.

Csutak felcsillant. Akkor talán mégse kell szövegelni. Valaki ugyan egyszer azt mondta: „Csutak, neked olyan szövegmezőnyöd van!” De hát azért Csutak mégse szeretett sokat beszélni.

– Esernyők. – A férfi lassan lehúzta a fülcimpáját.

Csutak megértő képet próbált vágni. Közben attól félt, hogy a férfi lerántja a fülét.

– Esernyők kinyitva, esernyők összecsukva. Esernyők az utcán, esernyők az esernyőtartóban. A kislányom örökké esernyőket rajzol.

– Aha.

– Van egy rajza, ahogy az utcán röpködnek szakadó esőben… Alakok nem is látszanak, csak az esernyők. – Szünet. – El is határoztuk, hogy taníttatni fogjuk.

Csutak széttárta a karját. (Kérem, semmi akadálya. Én benne vagyok.)

– Fél éve lehetett, hogy levelet kaptunk. – A férfi most az állát dörzsölte. – Igen, akkor jött az első levél.

– Tőle? – Csutak előrehajolt. – Dezsőtől? Attól a Dezsőtől?

– Attól a Dezsőtől. Elég rövid levél volt. „Ha azokról az esernyőkről azt hiszed, hogy rajzok, hát akkor nagyon tévedsz. Okádék!” Aztán még rövidebb levél. „Még mindig nem hagytad abba?” Ezt a padban találta. De a lakásra is jöttek. Becsúsztatva az ajtó alá. Honnan tudta a címünket? Honnan?

– És az enyémet?

– Egyszer egy fiú elkapta az utcán, és csak ennyit mondott: „Ha a papád beírat különrajzra, hullára pofozlak. A Dezső nevében.” Egyszer a buszban kapták el. „Unjuk a krikszkrakszjaidat.”

– Abbahagyta?

Az apa megint a fülét húzogatta.

– Azt mondja, nem érdekli az egész, de azért én látom, hogy… abbamaradtak az esernyők. – Vállat vont. – Nem ismerem az ön ügyét.

– Vészesen hasonló.

– Csakugyan?

– Előhalászom azt a Dezsőt, és az esernyőkről is szó lesz. Majd ezt is beolvasom neki.

– Beolvassa?

– Nem vitás.

– És ezt megmondhatom neki? Mármint a kislányomnak? Hogy csak csinálja tovább azokat az esernyőket, mert ön majd mindent beolvas annak a Dezsőnek. – Meglobogtatta a kezét. – Tíz film!

– Micsoda?

– Kérem, én egy olyan intézetben vagyok, nos, ahol filmmel foglalkozunk, és módomban van vetítéseket rendezni, és kérem, én hajlandó vagyok az ön tíz legkedvesebb filmjét levetíteni.

– A titokzatos idegen. Mehet?

– Mehet.

– Allah kertje?

– Mehet.

– A sárga sál?

– Mehet.

– Az éjszaka csodája? Azt kétszer is elpasszoltam.

– Most nem passzolja el. Hát akkor! – Csutak felé intett, és azzal kint volt. Egy pillanat, és újra megjelent a feje az ajtórésben. – Bocsánat, Nánási.

– Tudtam örülni – bólintott Csutak. – Halló! Azért a titokzatos idegent előre is levetíthetné.

De akkor a fej már eltűnt.

Jéghegy ütközött jéghegybe, egymásba omoltak, elolvadtak. Apró kis fehér foltok úszkáltak a tengeren. Megint kiemelkedett egy jéghegy. Útnak indult, hogy aztán csak önmaga körül keringjen.

Homlok foltja emelkedett fel a habokból, bizonytalanul remegő orr.

Csutak a tenger fölé hajolt. Egy állat látott. Egy áll úszott odalent, de se az orral, se a homlokkal nem találkozott. Aztán a homlok úgy remegett, mint egy régen leszakadt redőny. Az orr öblösödni kezdett.

Lemosott szappan borús tekintete. Igen, ez a tekintet nézett fel Csutakra a lavór tengerfenék mélységéből.

– Dezső! – Mélyen belehajolt a lavórba.

Tudta, hogy előbb-utóbb össze kell akadnia Dezsővel, de mégis, hogy így! Még a mosdó is rendben van. Csutak benyit, és Dezső a kádban szappanozza a vállát. (Amilyen pofátlan!) Csutak benyit, és Dezső a törülközők között kuporog. (Amilyen alamuszi!) De hogy a lavórból bújjon elő, a szappanhabból!

Nem bújt elő. Borúsan nézte Csutakot, és csak remegett.

Az pedig megfogta a lavór szélét. Valósággal belekapaszkodott.

– Nem találtál ki a szigetre? (Szünet.) Vagy meg se kaptad a leveleimet? Egyiket sem kaptad meg?

Dezső orra szelíden ráúszott Dezső homlokára.

– Kösz, hogy a Ronyec Marit felküldted hozzám. – Belepancsolt Dezsőbe. – De mi az, hogy azóta senki? Leszálltál rólam? – Az ujja hegyével megkeverte Dezsőt. – Lehet, hogy már a lemezudvarba is bemehetek? Mi, Dezső?

Dezsőnek most már csak egy szeme volt. Ez az egy szem a szappanhab jéghegyéből nézett Csutakra.

– Szűkszavú vagy, Dezső – mondta Csutak. – De azért egyszer még majd elbeszélgetünk. Most pedig kiöntelek, Dezső.

Megbillentette a lavór szélét, és kiöntötte Dezsőt.

A kupachegyen.

Csutak az üldözés előtt még egyszer beszélni akart Nagyvilági Főcsővel. Sálja lobogott, ahogy fölfelé baktatott a rozsdás csövek között. Olykor megállt, körülnézett. Nem, el se lehet képzelni, hogy egy ilyen napon megtalálja Gyáva Dezsőt. Még csak a nyomára se bukkanhat.

Valami esett. Nem hó, nem eső. Lucskos, sáros dara.

A kupachegy még csúszósabb. Csutak egy pillanatra teljesen beleragadt.

Senki se volt a téren. Talán még a tér környékéről is elköltöztek. Talán még az utcák is visszahúzódtak.

Csutak fent állt a kupachegy tetején. Körülötte üregek, vájatok, repedések, gyűrődések. Szétázott jég az egyik repedésen. Szétázott, beszakadt jég.

Csutak leguggolt.

– Főcső! Nagyvilági Főcső!

Várt egy darabig. De Főcső nem nézett rá odalentről, a mélyből.

– Rendben van, Főcső, rendben van. Persze, még ha valami nagy szám volna itt. Mondjuk, régi ellenfeled, Színes Géza. Szóval nincs semmi difi, Főcső. Meg aztán az is lehet, hogy szétáztál odalent.

Elhallgatott.

Semmi. Csak az üreg a beszakadt jégszilánkokkal. Csutak guggolt, a két térde közül bólogatott.

– Azért most csak hallgass meg. Először is, tudnod kell, hogy nagy út áll előttem. Előkerítek valakit, aki mindenhol van és sehol se. Jó, jó, tudom, mit beszélek. Elő kell kerítenem Gyáva Dezsőt. Nem

hallottál véletlenül róla? Nem? Na, mindegy. Persze, te ilyen alakokat sohase ismertél.

Fölállt, a derekát nyomogatta.

– Gyáva Dezső még csak a Vay Ádám utca tájára se mehetett volna. Te is elég pocsék pofa voltál, Főcső. Ha nem hívtak volna Nagyvilági Főcsőnek, akkor úgy kellett volna hívjanak, hogy Pocsék Pofa. Most már az egész nem érdekes, most már nincs semmi difi, de azért, hogy ródliverseny előtt elrontottad a ródlikat! Irtó ócska dolog, Főcső. Hogy egyébről ne is beszéljek, hogy egyebet ne is említsek. De szó, ami szó, azért ha verekedni kellett, nem bújtál el. Téged bármikor meg lehetett találni. Egy telefonfülkében vagy máshol. De ezt a Dezsőt? Mindenhol ott van, és sehol se. Ez a Dezső csak üzenget. És miket! Mondjuk, megszagolja, hogy valaki úszóversenyre készül. Kiküldi az egyik emberét az uszodába. Ahol az a bizonyos valaki tréningezik. Dezső embere leguggol a medence szélére, nézi, nézi azt a tagot. Az meg csak azt érzi, hogy elzsibbad. Tiszta groggy a pofa. Alig tud kimászni a medencéből. Egy szót se szól, csak megy öltözni. Lemondja a versenyt, többé feléje se néz az uszodának. Pedig ő volt a nagy reménység. És mindezt csak azért, mert a Dezső…

Csutak járkálni kezdett. Megállt.

– Valaki egyszer azt mondta: „Csutak, benned a kígyó ravaszsága egyesül a…” – Elakadt. – Mivel is egyesül bennem a kígyó ravaszsága? Az oroszlán bátorságával? Nem, azért erről nem volt szó. Se oroszlán, se tigris, se párduc. De hát valamivel csak egyesül bennem a kígyó ravaszsága? Na mindegy. Egyszóval a kígyó ravaszságával kutatok a Dezső után. Ismersz engem, Főcső, tudod, hogy nem vagyok valami erős. De azért ennek a Dezsőnek bágyadt napja lesz, ha összeakadunk. Ha egyszer mégis összeakadunk. Mikor lesz az? És egyáltalán hol kezdjem az egészet? Nincs valami tipped? Úgy véletlenül?

Megint leguggolt.

– Ez ugyan nem volt valami nagy tipp, ez az üreg. Valaki azt mondta, hogy Nacsaszta Kálmán kipofozott a Vay Ádám utcából. Kis utca a Vay Ádám utca, de azért ronda dolog lehetett, amikor végigpofoztak. Valaki azt mondta, hogy veled mosták fel a Vay Ádám

utcát.

Az iszapos tekintet lassan felfénylett a mélyből.

– Jó, jó, jó, hát ezt csak úgy mondták. Tudod, hogy egyesek mennyit fecsegnek. Nem, Főcső, gőzöm sincs róla, hogy kitől hallottam. Te ilyenkor ébredsz? Vagy mindig ébren vagy? És sose bújsz elő? Például ha reggelizni akarsz? Reggelizni. Vagy ha valami dolgod van. De hát neked már nincs is semmi dolgod, és nem is reggelizel.

A térdét sikálta.

– Unod a szövegemet? Mindjárt lelépek. Hunyorogsz. Érdekesen tudsz hunyorogni. Te, ide figyelj!

Valósággal belehajolt az üregbe.

– Főcső… hallod?! Amikor fölmosták veled azt az utcát, na jó, igazán nem azért mondom, de nem kaptál véletlenül egy cetlit, hogy ásd el magad, vagy valami ilyesmi?

Főcső nem felelt. Vészesen fénylett a tekintete, de nem felelt.

– És nem volt valami aláírás azon a cetlin, hogy Dezső? Szóval, hogy nem vagy te már Főcső, és legjobb, ha elásod magad. Aláírás: Dezső. Lehet, hogy alá se írta. És akkor jöttetek ki ide, a kupachegyre, igaz? Fedecs hozta az ásót. De Nacsaszta kezdte az ásást, mert mindig ő akart az első lenni a Vay Ádám utcában, aztán odaadta az ásót Radó Vencelnek, Radó Vencel meg Fedecsnek. De lehet, hogy még te is ástál.

Csönd volt a kupachegyen.

Főcső tekintete fénylett lentről, a mélyből, aztán kihunyt.

Csutak felállt. A cipője orrával piszkálgatta az üreget. Aztán elindult lefelé a sárba ragadt hengerek, csövek között.

– Mondok valamit! Mondok valamit!

Utcákon, tereken át szállt a kiáltás.

Csutak megállt, körülnézett. Az előbb még látta azt a lányt, ahogy

előtte röpköd. Ahogy előtte röpköd, visszanéz, pörög egy kicsit, integet.

– Mondok valamit! Mondok valamit!

Talán Kati. Először azt hitte, hogy Kati ugrál előtte. Aztán Drugics Ági pördült eléje. Mióta nem látta Drugics Ágit? És bátyját, Drugics Cézárt? És most egyszerre csak így ugrik eléje egy utcán? De nem, mégse Drugics Ági. Hát akkor? És mit integet? Mit akar?

Egy biztos. Ez a lány tudja, hogy hol a Gyáva Dezső. Tudja a rejtekhelyet, a jelszót. Két kopogás a hirdetőoszlopon. Kiáltás az elhagyott telek szélén.

Villamosok, autók, buszok, teherautók robogtak Csutak körül. Mindezen túl a kiáltás:

– Mondok valamit!

Csutak átkelt az úttesten.

Autó csikorgott, rendőr sípolt, ő meg berohant egy kis utcába. Be egy kapualjba. Kifelé pislogott. Semmi vész. Indíts!

De akkor egy talp sikálta a lépcső kövét.

Megfordult. Fölnézett. Senki. Csak ahogy a talp sikálja a lépcsőt. Gonoszul, gúnyosan.

Csutak a lépcső korlátját fogta. Egy arc lógott az arcába.

Egy fiú lógott le a korlátról. Talán már régen figyelte Csutakot. Álla rátapadt a korlátra, hozzánőtt.

Valami szobor – gondolta Csutak. – Hát persze, a lépcsőházban vannak ilyen szobrok. Csak ezt éppen nem a falba építették.

– Letol, most aztán majd alaposan letol. – Az áll arrébb csúszott a korláton.

– Kicsoda? – Kicsit közelebb ment. (Nem számít, hogy beszél. Lépcsőházi szobrok néha beszélnek.)

– Azt mondta, vegyek mozijegyet. De hová?

– A Megjött a nagymamámra. Tudod, ki játszik a Megjött a nagymamámban?

– Persze, hogy tudom. De talán már látta. – Elhallgatott. Rém bánatosan nézett Csutakra. – Mit gondolsz, Anikó nemcsak velem jár moziba?

– Az más, ha Anikó nemcsak veled…

– Főleg az Orbánnal.

– Akkor vegyen neki jegyet az Orbán.

– Mit gondolsz? Amikor végre velem akar moziba menni! De hova vegyek jegyet? – Az áll megindult, veszedelmesen szánkázott lefelé. – Az aggodalmas parkőrbe? A nagy buliba?

Csutak megfogta az állát, kissé visszatolta.

– Azért ezt talán mégis tőle kérdezd meg.

A fiú lelógott a korlátról, és mintha már órák óta hallgatna. Aztán csak annyit mondott:

– Nem lehet.

– Miért?

– Fésülködik.

– Az más – bólintott Csutak. – És közben nem tudja megmondani?

A fiú lehunyta a szemét. Most már igazán csak egy áll volt.

– Közben? Nem, közben nem.

– De hát azért csak kérdezd meg. „Ide figyelj, Anikó!”

– Nem figyel ide. Ha egyszer fésülködik. – Hirtelen levált a korlátról. – Gyere!

Megindult felfelé a lépcsőn.

Csutak meg utána. (Mégis, hová? Anikóhoz? A fésülködő Anikóhoz? Fésüljem meg? Vagy én kérdezzem meg, hogy mi lesz a mozival?)

Két emelet. A fiú hátra se fordult.

Simán lekophatnék, talán már nem is tudja, hogy itt vagyok. Ez egy hólyag. Anikó úgyse vele megy moziba, hanem az Orbánnal.

Gang. A háztető olyan közel, hogy Csutak becsúszhatott volna a kéménybe.

A fiú megállt az ablaknál. Tenyere rácsúszott az üvegre. Az arca is rácsúszott.

(Ez egyre jobb. Bebámul egy ablakon, én meg bámulhatom a hátát. Érdekes háta van, nem mondom.)

A fiú intett, és most már Csutak is ott volt az ablaknál.

Hátravetett fej a tükör előtt. Ez volt a lány. Fölemelte a fésűt. Éppen csak megérintette a haját, azt a hatalmas, sárga sörényt.

A fiú intett. Oldalt lépett. Bent voltak egy konyhában. Kötényes, hajlott hátú néni. Sárgaréz mérleg a konyhaasztalon. Naptár szétdobált lapjai. Fekete férficipő a szétterített újságon.

Mindez egy pillanat. Mert már a szobában álltak, az ajtó mellett. Messze, a szoba túlsó végében, Anikó a tükör előtt. Fölemelte a fésűt, majd megint leengedte.

Megfordul – gondolta Csutak – most mindjárt megfordul. És akkor valami olyasmi történik... Legszívesebben kirohant volna. Mozdulni se tudott. Állt, és nézte a lányt.

Az belehajolt a tükörbe. Egy mozdulat a fésűvel, és elválasztotta a haját. Lapos domboldal lett a feje, az arca meg olyan kedélytelen. Fürtök lógtak le a hajáról, de azok is olyan kedvetlenül.

– Böske – mondta a lány a tükörnek. – Szevasz, Böske.

Fönt még laposabbra nyomta a haját, a fürtök megereszkedtek.

– Szevasz, Böske!

Böske pedig előlépett a tükörből. Ott ült egy poros táncteremben, senki se kérte fel. Egyedül ült a fal mellett, már a gyűlölete is megöregedett.

Két mozdulat a fésűvel – Böske eltűnt.

Zsuzsi rohant elő ziláltan röpködő hajjal, nyomában egy csapat fiú.

Anna haladt át a termen, ünnepélyes, tornyos frizurával.

Előre frufruba: Zsófi.

Aztán Kati rázta magát valami fergeteges táncban. A haj megcsavarodott, sárga tajtékot vetett. Egymás után ugrottak elő az

örvényből: Zsuzsi, Magdi, Kati, Panni, Évi. Egymáson keresztül vágtattak a sörényes lobogásban.

A mozdulat, ahogy a lány a tükör előtt fölemeli a fésűt. Fölemeli, leengedi. Belebólint a tükörbe, egy végtelen lassú mozdulattal megfordul.

Csutak kint volt. Nem is tudta, hogy került ki abból a szobából. Az biztos, hogy rohant lefelé a lépcsőn. Odalent megállt, kifújta magát. Így állt a fal mellett. Megint hallotta a kiáltást:

– Mondok valamit! Mondok valamit!

E kiáltás, egy út és egy fiú.

Most éppen egy téren állt. Körülnézett, mint aki nem nagyon érti, hogy került ide.

Ősz volt ezen a téren. Napsütéses őszi délután. Csönd, nagy csönd. A csősz körözött a sétányon, de aztán az is eltűnt.

Csutak elment egy pad mellett, le akart ülni. De aztán csak rákoppintott a padra. Állt és várt. Talán hogy majd megint felhangzik a kiáltás:

– Mondok valamit!

Talán a lány is feltűnik egy pillanatra.

Csönd volt. Senki se tűnt fel.

Megzörrent a bokor. 9567. Ez állt egy kartonpapíron. Mellette 2483. Számok csúsztak előre a fűben, egyik bokortól a másikig. Az egyik felemelkedett, majd lebukott a pad mögé.

Számháború – bólintott Csutak. És most támadnak.

Támadtak. A fűből, a fák közül, a bokrokból. Maga a tér kúszott előre.

De az ellenség? Miért nem kiabálják le a számokat? És ezek is milyen csöndben vannak.

Bokortól bokorig, fától fáig, padtól padig kúsztak előre. Egy

pillanatra lebuktak, aztán tovább. Csutak mögött is állt valaki. Ahogy megfordult, látta is a papundekli csücskét. Megmozdult, a szám is megmozdult. Megfordult, a szám is megfordult. Ha sietett, az is sietett. Ha megállt, az is megállt.

– Fedezék vagyok.

Csutak megindult. A papundekli-szám is megindult. Ez egy darabig rendben volt, de aztán Csutak megszólalt:

– Most már nyögd ki, hogy mit akarsz!

A szám pisszegni kezdett. A többiek is pisszegtek a bokrokból, a fák mögül.

– Mit izgultok? – Csutak a vállát vonogatta. – Mit kell úgy izgulni?

Szél jött, lassú szél. Valaki ráfújt a térre. Kedélytelen, bádoghangú nevetés.

– Dezső! – Csutak felemelte a kezét. – Gyáva Dezső!

Lehanyatlott a keze. Vézna, kopár fák vették körül. Vézna, kopár fák a hófoltos téren.

Csutak lassan megfordult.

Kartonpapír a földön. Kihasított, elhajított homlok. Rajta a szám: 1485. És a fiú? Aki az előbb még itt állt? Letépte a számot, és elrohant? Vagy pedig?

Körös-körül kartonpapírok. Rajtuk a szám: 6734, 924, 367... Sáros, elkoszolt, szétszórt számok, ahogy lefolyt róluk a festék. Papír, papír. Az egész tér betemetve papírral, papundekli homlokkal.

Csutak lehajolt.

A fiúk? A fiúk a papírszám mögött? Az előbb még itt hasaltak, pisszegtek, jeleket adtak, előrekúsztak, megálltak, aztán ismét előre fától fáig, bokortól bokorig, egyvalaki pedig éppen Csutak mögött.

Az az egyvalaki ellépett Csutak mögül, és a többiek sincsenek sehol. Nem jött ellenség, nem olvasták le a számokat. Valami szél jött, meg valaki nevetett.

Felbukkant a csősz, botjával megzörgette a papírhalmazt. Botja végével a papírhalmazt piszkálgatta, aztán ő is eltűnt.

A tér magára maradt, elborítva papírral.

Állványok között. A kövérkés, zöld pulóveres fiú és Csutak. A zöld pulóveres beljebb húzódott az állványok ketrecébe.

– Ki mondta, hogy nem ismerem Dezsőt?

Állványok tornaterme. Létrák keresztbe fektetett deszkákkal. Elhagyott meszesvödör vakolókanállal. A zöld pulóveres úgy mászkált a létrákon, mint a bordásfalon. Felült a létra tetejére, lenézett Csutakra.

Csutak meg, ki tudja, hányadszor, megint csak azt mondta:

– Fel kell hajtanom Gyáva Dezsőt.

A zöld pulóveres Csutakra bámult, majd lemászott.

– Miért gyáva?

Csutak egy lépést hátrált, majdnem belezuhant az állványokba.

– Örökké csak üzenget. Nekem ne üzengessen.

– Neked ne üzengessen, világos. – A cipzárat kezdte húzogatni a pulóvere nyakán. – Irtóra utálom ezeket a cipzárakat. Az ember felhúzza meg lehúzza, aztán tropára mennek.

– Az fix. Apának volt egyszer egy cipzáras táskája…

– Kapcsoljuk ki a papádat meg a cipzáras táskáját. Szóval hogy a Dezső… na, ide figyelj! Tudok róla, hogy Dezső egyszer kiment az Almássy térre. Hallotta, hogy valakinek nagy pofája van az Almássyn. A Bitskey Tibornak. Bitskey éppen egy lánnyal sétált. Dezső odament hozzá és orron vágta.

– Verekedtek?

– Nem volt verekedés. Bitskey csak állt a tér szélén, és az orrát fogta. Úgy nézte, hogy a lány már Dezsővel sétál.

– Hagyta?

– Hagyta. Semmi kedve nem volt verekedni. Elkullogott.

– Dezső meg sétált a lánnyal.

– Aztán még két másik lánnyal is sétált, de az egész nem nagyon izgatta.

– Te ott voltál?

– Világos. Dezső velem üzent a Bitskeynek. Azazhogy nem éppen velem.

– Nem éppen veled?

– A Fridmanszky Fricivel üzent nekem, hogy mondjam meg a Bitskeynek, hogy másnap megint kijön az Almássyra, és ha a Bitskey akar valamit…

– …akkor lehet törleszteni.

– Világos. De aztán másnap csak a Bitskey volt ott.

– Na látod.

– Mi az a na látod? Dezsőnek dolga akadt. Meg aztán másnap is csak orrba verte volna a Bitskeyt. Egy hétig mindennap orrba verte volna. Valaki mondta is, hogy Dezső csak orra megy.

Csutak az orrát simogatta.

– Nem tudom, hol tanyázik. – A zöld pulóveres megint elkezdte a mászkálást az állványokon. – Azt legfeljebb a Márk Miki tudja.

– És a Márk Miki?

A másik nem felelt. Egyik lábát beakasztotta a létra fokába, a másikat kilógatta az utca felé.

Csutak a létra alatt keringett.

– A Márk Miki?

A zöld pulóveres a létrán lengett. Lenézett Csutakra.

– Csak tudnám, mit esznek rajtad a lányok?

– Mit esznek rajtam?

– Ezt kérdem én is. – A létrán lengett, nagyon szigorúan nézett Csutakra. – Te vagy a Csutak.

– Nem vitás.

– Mindjárt megismertelek. Amikor ott spuriztál a túlsó oldalon.

Azért is fütyültem. Valaki sokat beszélt rólad. – Leült a létrára, az állványokra könyökölt. – Jöhettem én akármivel, mindenre csak azt mondta, hogy bezzeg a Csutak!

– Bezzeg a Csutak.

A zöld pulóveres lecsúszott. Felemelte Csutak karját, visszaejtette.

– Nem vagy izomkolosszus.

– Arról nem volt szó.

– Te, mint a Vay Ádám utca réme!

– Hogy én?! – Csutak majd beesett az állványok közé.

– Ha csak a nevedet hallották a Vay Ádám utcaiak, már elő se mertek jönni.

– Túlzás, túlzás.

– Én is azt hiszem. – Megint felemelte Csutak karját. Felemelte, visszaejtette. – Ilyet is csak egy lány tud kitalálni.

– De hát kicsoda?

– Kicsoda? Kicsoda? Drugics Ági.

– A Drugics Ági?

– Mit bámulsz? Talán nem is hallottál róla? És azt is ő mondta, hogy együtt léptetek fel a Csongor és Tündében. Te voltál Csongor királyfi.

– Csak félig.

– Csak félig?

– Félig a Színes Géza. Ő volt az igazi Csongor. Kezdetben még úgy volt, hogy én leszek az igazi Csongor, de aztán elraboltak. A Nagyvilági Főcső elrabolt, és mire visszatértem, már javában folyt az előadás, és Színes Géza volt Csongor királyfi. Á, az egész olyan zűrös!

– Drugics Ági azt mondta, te voltál Csongor.

– Mondom, hogy Színes Géza. Ő aztán a filmhez került, láttam is valamiben. Szóval Drugics Ági meg se látott mást, mint Színes Gézát.

– Színes Géza! – A zöld pulóveres a fejét ingatta.

– Nem beszélt róla?

– Még csak ki se ejtette ezt a nevet.

– Az lehetetlen. Tudod, mi nagyon jóban voltunk, de azért ha jött a Színes Géza, akkor én már nem voltam sehol.

Szünet. Majd a zöld pulóveres rém komoran:

– Dobtad.

– Én? Kit?

– Drugics Ágit. Egy olyan helyes lányt.

– Dehogyis dobtam! Téged megkevertek, átejtettek. A Színes Géza…

– Engem nem lehet átejteni, és hagyd már azt a Színes Gézát. De hogy mit evett rajtad a Drugics Ági!

– Semmit se evett! És hidd el, hogy… – félbeszakította önmagát, és megkérdezte: – Szóval mikor láttad?

A zöld pulóveres visszamászott az állványra. A létra tetejére ült, fejét tenyerébe lógatta.

– Nem akar velem találkozni. És hogy ne is fussak utána.

Csutak az állványok között ácsorgott. Felszólt:

– Szóval a Gyáva Dezső?

– Mit akarsz vele? – A zöld pulóveres felnézett a tenyeréből.

– Hol tanyázik?

– Mondtam, hogy azt legfeljebb csak a Márk Miki tudja. – Egy szürke ház felé intett. – Ott megtalálod.

– Kösz. – Indulni akart, de akkor egy bánatos hang az állványokról:

– Milyen pulcsid van?

– Milyen pulcsim?

– Mert az enyém rémes Drugics Ági szerint. – Elkezdte rángatni a pulóverjét, az állványok veszedelmesen recsegtek.

– Nem kell mellre szívni.

– Itt az új fiú!

Azzal megragadták, és valósággal behurcolták a szobába. Csutak meg semmit se tudott kinyögni. Hogy ő csak a Márk Mikit keresi egy bizonyos ügyben, és mindjárt lelép.

Mindjárt lelép.

Ez egy cseppet se látszott valószínűnek, ahogy végigrángatták az előszobán, és lenyomták egy asztalhoz.

Az asztalon tábla. Közepén vár hatalmas tornyokkal. Utak vezettek a várhoz: kék, piros, sárga meg zöld út. Kék, piros, sárga meg zöld katonák vonultak előre. Kocka csörgött.

– Te dobsz?

– Dehogyis, én jövök!

– Hát persze, hogy Bim.

– Jó, hát akkor Bim.

– Hat! Már megint hatot dobott.

– Mindjárt benn van a várban.

– Ki kell ütni!

– Üssétek ki Bimet, mindjárt bejut a várba.

– Ki kell ütni!

Csutak kissé roskatagon ült az asztalnál. Körülötte zengett a szoba.

– Ütni Bimet! Ütni Bimet!

Nevetés. Megint csörgött a kocka. Valaki felkiáltott:

– Az új fiú dob!

– Te vagy a kék. – Egy lány négy katonát söpört Csutak elé. Beállította őket a tábla kék sarkába. Aztán, hogy majd játék közben mindent megmagyaráz.

Csutak dobott. Hármat dobott. Előre akarta tolni az egyik harcost, de akkor felharsant a nevetés.

– Csak hatos dobással indulhatsz!

A kocka máshoz került.

„Ezt kifogtam – gondolta Csutak –, ezt aztán jól kifogtam.” Végignézett az arcokon. Az egyik Márk Miki, aki ismeri Dezsőt, de az is meglehet, hogy… Igen, talán Dezső is itt van.

Minden elveszett a kiáltásban.

– Ütni Bimet!

Ki lehet Bim, és miért kell ütni? Biztosan már többször is nyert. Megint idelökik a kockát. Ezek mintha éppen engem vártak volna. Az igaz, éppen engem. Az egyik Márk Miki, és melyik a Gyáva Dezső?

– Hat!

– Indul az új fiú!

Csutak elindult a kék úton a vár felé. Nem volt könnyű út, azt aztán nem lehet mondani. Először is csak az egyik katonája vette fel a harcot. A másik három otthon rostokolt. Egyszerűen nem tudtak elindulni. Csak az az egy ment, ment idegen harcosok között. Elébe vágtak, a nyakába ugrottak. Volt úgy, hogy kiütötték, és akkor egyszerre csak otthon találta magát a három pajtásánál. Mesélhetett nekik az útról, a kalandokról. De aztán megint csak nekivágott.

– Ütni az új fiút!

– Á, nem érdekes, még mindig csak egy katonája van.

A második vitéz is fölkerekedett, a harmadik, a negyedik. Elindultak a bajtársuk után, mégse hagyták egyedül. És Csutak most már egyre többször hallotta:

– Ütni az új fiút!

(Még jó, hogy új fiú vagyok.)

A lány, aki azt ígérte, hogy majd játék közben magyaráz, alig szólt hozzá. Olykor felkapta Csutak egyik katonáját, előrerepítette. Egy másik vitéz nyakába ültette. Ha tilos útra tévedt, visszalökte. Mindezt olyan dühvel, hogy Csutak behúzta a nyakát. (Ez mindjárt lekever egyet.)

Négy katona ment a vár felé. Nem volt könnyű útjuk a hadak útján. Eléjük vágtak, visszadobták őket, hátulról a nyakukba ugrottak, olykor mintha mindenkit ők vittek volna a vár felé, aztán megint csak

egyedül vonultak.

Felrepültek a levegőbe, és a vár is felrepült. Kivont karddal szálltak, és aztán egyszerre csak otthon találták magukat. A szobájukban kuksoltak, leeresztett karddal. A vár messzebb volt, mint valaha. Pörgött a kocka, az egyik katona megint elindult.

Zongora hallatszott a várból.

Zongorajáték töltötte be a szobát.

Csutak fölnézett. Zongora az egyik sarokban. Sovány fiú ült előtte. Haja homlokába hullott, ahogy a billentyűket verte. Többen álltak körülötte.

– A Micu – bólintott valaki elismerően. – A Kádár Micu.

Néhányan táncoltak, Csutak sose látott ilyen táncot. Előrehajoltak, mintha össze akarnák rúgni egymás bokáját. A bokák tánca volt.

Por szállt a szobában. Csutaknak kaparni kezdett a torka. Előtte a vár a négy úttal: a kékkel, a sárgával, a zölddel, a pirossal. A katonák most már besétálhattak volna a várba, de meg se mozdultak.

Kádár Micu verte a zongorát. Csutak felállt. Elment a táncolók mellett. Benyitott egy ajtón, és már ott állt egy ágynál.

Egy lány nézett fel a párnáról nagyon figyelmesen. Narancsot görgetett a takarón. Csutak úgy érezte, hogy ez a lány már régen fekszik így, és már régen görgeti a narancsot.

– Hol van Szúnyogh Laci? – kérdezte a lány.

Csutak vállat vont, leült egy székre az ágy mellé. Egyre jobban fájt a torka. Legszívesebben ő is lefeküdt volna.

– Szúnyogh Laci megígérte, hogy bejön, de hát ez Bim miatt nem olyan könnyű.

– Persze, Bim miatt. (Bimet ütni kell. Ütni Bimet! Ütni Bimet!)

– Bim nem szereti, ha Szúnyogh Laci felolvas nekem, egy csöppet se szereti.

– Ütni Bimet.

– Mi az?

– Á, semmi. És mit olvas fel Szúnyogh Laci?

A lány nem felelt, a narancsot görgette. Könyvek az éjjeliszekrényen, képeskönyvek. Aztán egy olyan kopott szélű, sötétbarna fedéllel. Fehér kalapos lány a kerti kapu előtt. Az út meg éppen olyan kék, mint azon a táblán a várhoz vezető út.

Csutak belelapozott a könyvbe.

– Olvass! – A lány előrehajolt. – Ne törődj Bimmel!

– Én nem vagyok a Szúnyogh Laci.

– Akkor is. Bim nem szereti, ha felolvasnak nekem.

Csutak kibámult az ablakon.

– Én nem vagyok a Szúnyogh Laci.

Egy kép. Ősz férfi a kert kapujában, kitárt karral. Fiatal lány fut az ősz férfi felé, kitárt karral. Alatta a szöveg. *Évi visszatért a régi házba.*

A régi ház… Az ősz férfi már nagyon várhatta, hogy Évi visszatérjen.

– Olvass!

Csutak a képet nézte. A régi ház valamiképpen olyan, mint a vár. A vár, ahova a négy katona igyekezett. A kék út – a betegség útja egy téli délután.

Évi egy ágy mellett áll. Az ágyban egy másik kislány.

Magda megtört tekintete felcsillant, ahogy megpillantotta Évit. – Vártalak!

– Miért nem kezded már? Olvass!

Igen, Magda már régen beteg. Az orvos is lemondott róla, a család hűséges, öreg orvosa. Talán ha még egyszer meglátja Évit, talán ha Évi visszatér a régi házba. Évi a húga. A jó lelkű, de rakoncátlan húga. Valamiért el kellett hagynia a házat. Lehet, hogy elüldözték. De már mindenki megbánta, Magda belebetegedett. Azóta csönd van. Csönd van a házban és a kertben. Ha az öreg orvos jön, üveget bontanak. Az öreg megiszik egy pohár bort, a fejét csóválja.

– Mi lesz? – A lány félig kilógott az ágyból.

– Évi cirkuszos volt.

– Te már olvastad ezt a…?

– Évi lovagolt. Szóval olyan műlovarnő volt. Mindenfelé ismerték a nevét. Persze nem az igazi nevét, hanem a művésznevét. Amit fölvett.

– Honnan tudod?

– A családjáról meg hallani se akart. Mert azok kitagadták. Hanem egyszer levelet talált az öltözőjében.

– Levelet?

– Névtelen levelet. „Magda halálos beteg.” Ennyi volt az egész, valaki becsempészte az öltözőjébe.

– És Évi?

– Mindent odadobott. Mármint hogy a világhírt.

– Pedig nem volt könnyű.

– Mit gondolsz? Az igazgató nem akarta elengedni. A többiek is könyörögtek. Évi volt a legnagyobb szám, ha ő fellépett, akkor bejöttek, különben tiszta pangás. Évinek végül is éjszaka kellett megszöknie.

– Zúgott a szél.

– Zúgott a szél, zuhogott az eső. De még így is jól hallatszott a pisztolycsattanás.

– A pisztolycsattanás?

– Évi agyonlőtte kedvenc lovát.

A narancs legurult a takaróról.

Csönd. A lány előrehajolt, belekapaszkodott a takaróba. Megérintette a narancsot, de nem emelte fel.

– Itt az új fiú – hallatszott az ajtóból.

Csutak becsukta a könyvet. Nem fordult meg. A lány egy gyors mozdulattal fölkapta a narancsot.

– Ha tudni akarod, Bim, az egész könyvet kiolvasta! Ha éppen tudni akarod. – Lehunyta a szemét, és aztán csak a narancsot görgette egyik kezéből a másikba.

Csutak ujja belecsúszott a könyvbe. Nem fordult meg. Nem is

kellett.

Bim ott állt előtte. Az a lány, aki a katonáit tologatta, csapkodta a táblán. Előtte állt száraz, kemény arccal, és azt mondta:

– Köszönjük a látogatást.

Kint az utcán visszanézett a házra.

El se tudta képzelni, hogy az előbb még egy lány ágyánál ült, és felolvasott valami Éviről. Kádár Micu zongorázott. Kádár Micu talán még most is zongorázik. De olyan tánc nincs, mint amilyet azok táncolnak. Melyik lehetett Márk Miki? És mindig csak azt a táblajátékot játsszák, hogy katonák mennek a vár felé?

Fütty.

– Dezső kint van, a Horváth-kertben!

Senki se volt a Horváth-kertben. Üres sétányok, üres padok.

– Ez már megint indul – mondta anya.

– Mint egy autóbusz – mondta apa. – Egy autóbuszjárat.

Csutak meg mit tehetett? Kis zavart, bocsánatkérő mosollyal behúzta maga mögött az ajtót. Elindult erre-arra, valamerre.

Erre-arra, valamerre.

Felhasított utak kísérték, félrelökött járdák, kőrakások barikádja. Hatalmas, sötét csövek odalent a mélyben. Hengerek, tartályok. Vagy éppen valamiféle víz. Zöldesszürke víz. Mocsarak, lápok. Sorompó az egyik árokban. Kopott darab egy vasúti sorompóból.

Csutak lebámult a mélybe. Talán Dezső is oda ásta be magát. Ott kuporog a földi alatti folyóban, onnan jelez az embereinek.

Különben egész tömeg vette körül. Fel-felcsapódó hangok.

– Tegnap itt még nem volt semmi. Tegnap itt még egész nyugodtan lehetett közlekedni.

– Tegnap! Hol él maga?

– Mi lesz itt? Aluljáró?

– Persze.

– Mit persze?! Stadion.

– A város alatt?

– Miért? Nem hallott még ilyet?

– Nem látta valaki a 27-es buszt?

– Két hete találkoztam vele utoljára.

– Mit mond? Színház a föld alatt?

– Nem látta valaki a 27-est?

– Ide figyeljen! Ez egy olyan aluljáró lesz…

– Tegnap itt még nem volt semmi.

– Tegnap! Már megint tegnap…

Csoportok rohantak egyik utcából a másikba. Megállókat kerestek. Buszokat, trolikat, villamosokat. Táblákat, jelzéseket. A megállók, a táblák szöktek előlük.

Néha mégis feltűnt egy busz hűséges, ezüstös homloka. Feléje vágtattak, kezüket lobogtatták. Úgy üdvözölték, mint egy rég elveszettnek hitt, kedves, öreg barátot.

Maguk a buszok elveszetten csatangoltak. Az egyik éppen Csutak nyomába szegődött. Apró kis mellékutcákon át követte. Csutak már gesztenyét akart neki venni.

Elszabadult trolicsorda tűnt fel.

Villamos botorkált a kőrakások között. Nekilódult, aztán megállt.

Daruk emeltek át utcákat, városrészeket. Házak szálltak egyik oldalról a másikra.

Csutak szédülten megállt. De aztán megint egy utat dobtak eléje, és tovább kellett menni.

Többen is figyelték az útját.

Ronyec Mari átszaladt egy barátnőjéhez. Megállt, belebámult az

utcába. És akkor látta Csutakot, hogy átmegy egy téren, bevág egy utcába. Megáll a falnál, keze végigcsúszik valami jelen. Krétával odafirkáltak egy kört, és Csutak keze most végigmegy a körön. Talán abból megtud valamit Gyáva Dezsőről.

Az biztos, hogy Csutak felkutatja Gyáva Dezsőt.

Ronyec Mari ott állt az utcán. Nézte, ahogy Csutak eltűnik egy kapualjban.

– Menj, menj, Csutak!

Szemüveg az asztalon. Körülötte szétszórt jegyzetek, füzetlapok. Az egyiken nagybetűkkel:

Egy rendező útja (D. W. Griffith)

Nánási végigsimított az arcán, félig fölemelkedett. Átnézett a másik szobába. Jutka rajzol. De ha nem rajzol, ha ma se rajzol? Se esernyőt, se mást?

Visszacsúszott a székbe. Aláhúzta azt a nevet, hogy D. W. Griffith. Most már igazán össze kéne szedni az adatokat. Különösen arról a hét évről, amit D. W. a Film Városától távol töltött. Megdühödött a filmesekre, a nagyfejűekre, és elvonult egy kis műterembe.

Az arcát sikálta, a szemüvege után nyúlt. Úgy maradt a keze egy törött mozdulatban.

Az a fiú volt előtte, akinél egyszer fent járt. A Csutak.

Csutak átmegy egy téren, ráver a pad támlájára, de nem áll meg. Üzenetet kapott. Megtudott valamit arról a bizonyos Dezsőről. A nyomában van. Egy darabig csak úgy összevissza kereste Dezsőt. Egy darabig meglehetősen reménytelen volt ez a hajsza, de most már…

Csutak loholt. Hirtelen megállt, szembefordult Nánásival.

– Csutak! Mi lesz?!

Csutak széttárta a karját, lezuhant egy padra.

Ki mondja, hogy onnan lentről semmit se lehet látni? Ki mondja, hogy a Nagyvilági Főcső semmit se lát a kupachegy mélyéről?

Főcső szeme úgy ég, mint az elemlámpa, átvilágít a beroskadt kupacon, a befagyott pocsolyákon.

Főcső nagyon is jól látja, hogy Csutak egy kirakatnál ácsorog. Valami fényképezőgépet néz. Fényképezőgépet? Ilyenkor?! Menj, menj, hajtsd fel Dezsőt, és akkor jöjjön a nagy leszámolás. Igenis Dezső mondta, hogy ássam el magam, és akkor Nacsasztáékkal kijöttem ide, mert úgy el voltam kenődve, de ha a Dezsőt idehozod nekem a kupachegy alá, akkor kibújok innen, és, és... csak menj már, Csutak, mit bámulod azt a bokafixes látcsövet, nem láttál még ilyet? Mozdulj már!

Csutak lassan elfordult a kirakattól. Vállat vont, legyintett, aztán megint csak a kirakatot nézte.

Főcső már nem is dühöngött. Lehunyta a szemét, és kinyúlt odalent.

A guriguri-kocsi begördült a kórház kapuján. Csutak utána gördült.

A portás olyan mozdulatot tett, mintha le akarná pöccinteni Csutakot a kocsiról. A fiú vállat vont, széttárta a karját.

Csutak bent volt a kocsival.

Csíkos, kórházi ruhás férfi tolta a kocsit. Merev faarc, kerek sapka. Észre se vette, hogy a fiú körülötte ugrál, hogy valósággal hozzáragad a kocsihoz. Néha rávigyorog, de mintha tükörbe vigyorogna.

Kiáltások röpködtek a kórház kertjéből:

– Mit kapunk ma?

– Megint kelkáposzta?

– Tudtam! Tudtam!

Csutak levált a kocsiról.

Felírások a kórház falán. Szálkás ceruzakaparás: „Bejöttem 1904. Máj. 6. Székely Béla.” – Ezt meg bicskával vésték be: „Nagy András, 1926.”

Ezek a felírások! Odakint is tele volt kaparással meg bejegyzéssel a kórház fala. Dezső, Gyáva Dezső, bent ül a falban. Bólint, ha valaki fölírja a nevét. Roppant megelégedetten bólint. Éjszaka előjön, jeleket

ró a nevek mellé. Ha két vonást tesz egy név mellé, akkor az semmi jót nem jelent. Itt van például Valkay Gizella. „Bejöttem 1935. szeptember 4.” De mikor ment ki? Azt ugyan keresheted! Mert itt ez a két vonás ceruzakapszlival, úgy ám, ceruzakapszlival. Ha Dezső megjelöl valakit, az bent ragad.

Fejek hajoltak ki az ablakból, kezek lobogtak.

Csutak elfeledkezett a guriguri-kocsiról, és csak integetett. Az egyik fiú oly ismerős. A torka bekötve gézzel, az arca meg elsárgult. A másiknak kötés a homlokán, valóságos turbán. A kezüket lobogtatták, jeleket adtak.

Csutak már nem is integetett, csak bámult felfelé.

– Géza! Színes!

A gézkötéses arcán valami mosolyféle jelent meg. A turbános pedig, mint egy tolmács.

– Azt mondja, nagy piszok vagy, hogy nem ismerted meg.

– De hát megismertem. Nem jössz le?

Színes Géza csak intett a fejével, hogy nem megy le.

– Rosszul van ettől a kerttől – mondta a turbános. – De nemcsak a kerttől.

– Mi van veled? – Csutak ugrálni kezdett odalent. Közben egyre jobban unta a turbánost. De hiába, megint az beszélt:

– Operálták, mandula.

– Aha. Az enyém már régen kint van.

– Nagyon örülünk – bólintott a turbános.

– Az ilyesmit minél előbb ki kell dobatni.

– Géza csak most dobatta ki.

– Aha. (Fölmegyek, és kipofozom a turbánost.) És a film? Mondd csak, mi van a filmmel?

Színes Géza kicsit beljebb húzódott. A turbános rákönyökölt a párkányra.

– Lejm dolog.

– Milyen?

– Lejm, almás… azaz nem sokat ér az egész.

– És már nem is filmezel?

Színes Géza a kötéséhez nyúlt. A turbános meg csak könyökölt, és úgy a foga között fütyörészett.

– Irtó nagy sikered volt a Vontatóhajókban.

– Irtó nagy sikere volt.

– És most?

A turbános fütyörészett.

– De hát az nem lehet, hogy már nem is filmezel!

– Miért nem lehet? – kérdezte a turbános.

Csutak le-föl járkált az ablak alatt. Le-föl járkált, és közben magyarázott:

– Rendben van, most volt ez a műtéted, de aztán majd visszamész.

– Hova megy vissza?

– Miben játszol legközelebb? Géza! Hallod?!

– Hallja. A füle rendben van.

– Géza!

Géza szinte már teljesen behúzódott.

A turbános felsóhajtott.

– Reménytelen.

– Mi reménytelen? – Csutak most fordult először a turbánoshoz.

Az hallgatott. Nagyon figyelmesen nézte Csutakot.

– Ide figyelj, öcsi – kezdte csöndesen –, leengedünk egy csatos üveget.

– Mit?

– Egy csatos üveget. De nem itt, hanem majd a másik ablakon. Pénzt is kapsz. A kórház mellett találsz egy jó kis italboltot. Ha a portás ugrál, csak annyit mondasz, hogy… – Félbeszakította önmagát. – Különben te semmit se mondasz. Te még az üveget se tudod

megfogni.

Csutak akart valamit mondani, de a turbános eltűnt. Színes Géza is eltűnt.

– Géza! Színes!

Fölágaskodott. Ágaskodott és kiabált:

– Géza, még csak azt mondd meg, hogy, ugye, te azért… Géza!

– Ne tornázz. – Egy fehér köpenyes férfi megfogta Csutakot, és letette a földre. – És főleg ne kiabálj.

Csutak makogott valamit, aztán leült egy padra. Fölfelé bámult. Hiába, Színes Géza nem tűnt fel az ablakban. Föl kéne menni. Az nem lehet, hogy már nem filmezik. A turbános csak hülyéskedett. A csatos üveg. Mit akart azzal a csatos üveggel?

Ült a padon, nem mozdult. Megint hallotta azt a bádoghangú nevetést.

E pavilon, F pavilon, H pavilon… Az egyikben Gyáva Dezső. Egy ágy sarkán kuporog, a nagyujját nézi. A műtőben ül. Hanyatt fekszik egy kocsin. Behúzódott a röntgenbe.

Bádoghangú nevetés szállt át a kórház kertjén.

Csutak felállt.

– Minek örülsz, Dezső? Minek örülsz?

A lengőajtó még mozgott egy kicsit. Ó, éppen csak alig észrevehetően. Aztán, mintha valaki a másik oldalról megfogta volna a gombját. Egy bizonyos valaki, aki az előbb még itt volt ezen a folyosón. Csak aztán átcsúszott az ajtón.

Csutak körülnézett a folyosón.

Fehér pad a homályos üvegű ablaknál. A betegek padja? A várakozóké? Az előbb talán az a bizonyos valaki is leült rá egy pillanatra. Az a bizonyos Dezső, ahogy itt oson végig a kórház folyosóin.

Guriguri-kocsi.

Csutak csak most fedezte fel ezt a guriguri-kocsit. Könnyen lehet, hogy ebben a pillanatban tolták be, gyorsan, észrevétlenül. Könnyen

lehet, hogy az előbb még Dezső merített abból a hatalmas kondérból. Leemelte a fedelét. Nem, abban már nem volt semmi. Kicsit csalódottan visszatette a fedőt. Talán azt várta, hogy maga Gyáva Dezső kuporog odabent.

Még egyszer körülnézett a folyosón, majd belépett egy ajtón.

Ágyak végtelen sora. Ez annyira meglepte, hogy mozdulni se tudott. Ágyak, ágyak és ágyak. Nem is fekszik bennük senki. Csak az egyikben magasra húzott takaróval, arcára húzott takaróval…

Táblák az ágyak végén. Aha, láztáblák. Lehajolt az egyikhez, ujjával követte a láz vonalát. Hegycsúcsra futott fel, aztán kicsit lejjebb.

Hirtelen felpillantott. Kerek, csodálkozó arc az ágy rácsa között.

Csutak úgy maradt leguggolva, ujja a lázgörbén.

Kerek kelkáposztafejek emelkedtek az ágyból. Mind őt nézték.

Csutak félig lecsúszott a földre.

Csönd a teremben. De mindjárt megnyomnak egy gombot, és akkor…

Csönd a teremben.

Valaki félrehajtotta a takarót, fölemelkedett egy térd. Térdek és talpak szálltak fel az ágyakból. Gyertyák lobogtak Csutak körül. Nem is gyertyák. Fehér hálóingek lobogása. Ott állt körülötte az egész terem. Nézték összehajló fejjel. Az egyik fölemelte az ujját, majd visszahúzta.

Csutak még mindig a kövön. Előtte a láztábla.

Úgy érezte, hogy föl-le csúszkál azokon a szeszélyes vonalakon. Aztán csak azt látta, hogy a ceruzája ott van az egyik hálóingesnél. Az ablak felé tartja, nézegeti. Odaadja egy másik hálóingesnek.

Fehér hálóingek, apró, meztelen lábujjak. Kis papucsok az ágyak előtt. Az ágyak alatt meg olyan sötétség…

Valaki egy fél narancsot nyújtott Csutak felé. Hátrébb csúszott a kövön. A fél narancs követte. Tányérok követték. Megmaradt főzelékek, kenyérhéjak, krumplihegyek, grízkupacok.

– Köszi szépen.

Csutak lehajtotta a fejét.

Lassan kinyílik mögötte az ajtó, és az ajtóban ott áll Gyáva Dezső. A hálóingesek felé int. „Tömjétek belé a megmaradt főzeléket, a megmaradt grízt, a megmaradt krumplit, tömjétek csak, tömjétek belé!”

A tányérok eltűntek.

A hálóingesek megfogták egymás kezét, táncoltak. Egy darabig Csutak körül ugráltak. Kis térdek, ahogy a hálóing mögött csúszkáltak. Talpak sikálták a követ. A papucsok üresen és szemrehányóan az ágyak előtt.

A hálóingesek egymás kezét fogták. Az izzadt kis praclik egymásba csúsztak, ahogy Csutak körül keringtek.

A hálóingesek fönt voltak az ágyakon. Egyik ágyról a másikra ugráltak. Párnák röpködtek, takarók és lepedők szálltak fel. Felszálltak a lepedők, és egy kis edény csörögve végiggurult a kövön.

Csutak kint volt. Az ajtócsapkodást, a nővérek hangját már egy sötét folyosó mélyéről hallotta:

– Csimpi! Mi van, Csimpi?

Folyosók, szobák, tálalók.

Gyáva Dezső mindig éppen előtte surrant át a szobákon, folyosókon, tálalókon. Mindig éppen előtte húzta be az ajtót.

Fehér ajtók. Valahogy, mint az uszodában a kabinok. Benézett az egyik fülkébe. Üres. A másikban egy nadrág lógott. Bús, hasas nadrág. Szvetter, ing rádobva a padra. Ez is, mint a kabinokban. De hát kik vannak itt? Kik vetkőznek?

Csutak beült egy ilyen fülkébe.

A mellette levőben Dezső. Fülét a fülke falához tapasztja. Hallgat, figyel.

Ha Csutak felhúzza a térdét, ő is felhúzza. Ha Csutak kilép a fülkéből, ő is kilép. Csak mindig előbb, csak mindig egy kicsit előbb.

Fogók, csipeszek, fúrók, kések, gézbe csavart ollók az üvegszekrényben.

Az üvegszekrény egy folyosó beugrójából lépett Csutak elé. Az az öreg, megfeketedett fúró!

Oldalt egy árny. Mozdulatlanul is himbálózó árny. Fogfúró a felcsavarható székkel. Csak meg kell fogni a karfáját, és már benne is van az ember.

Ki ültette bele Csutakot? Keze a karfát szorongatta, száját kitátotta. Így ült behunyt szemmel a lassan lengő fúró alatt. Hirtelen fölnézett. Megpöccintette a fúrót, lecsúszott a székről.

Folyosók, szobák, tálalók.

Egy tábla. Ügyeletes orvos. Rádió szólt odabentről, recsegés, zenefoszlány.

– Végre elcsíptem – hallatszott egy női hang.

Zene, ének. Majd egy férfi:

– Ez a Zalatnay Sarolta?

– Igen, de azért egy kicsit halkabbra állítom. – Kicsit halkabbra állította Zalatnay Saroltát. – Kérsz még egy májast?

– Nem, nem.

– Én bedobnék egyet – sóhajtott Csutak odakint. Egy darabig még hallgatta Zalatnay Saroltát, majd arrébb lépett.

Élesen szólt a csengő. Fehér fityulás nővér kopogott az ügyeletes ajtón.

– Doktornő! Egy fulladásost hoztak.

Táblák kísérték Csutakot.

Hatalmas táblák számokkal: 7, 8, 9. A számok kisebbek, egyre kisebbek, egészen összezsugorodtak. Csutak hátrál, megpróbálta elolvasni a legalsó számsort.

Egy másik táblán meg betűk.

A felső sor itt is olyan pökhendi, kövér. Aztán egyre szerényebbek, kisebbek.

Eltűntek a betűk, eltűntek a számok. Minden eltűnt a tenger mélyén. Csutak mozdulni se mert a sötétben. Bizonytalan fénypont valahonnan nagyon messziről. Távoli kikötő fénye? Lámpa? Valakinek a homloka?

– Megfordulni! – Hallatszott egy hang. – Tessék megfordulni!

(Nekem szól? Én forduljak meg? Most már mindegy.)

Csutak megfordult.

Vászon volt előtte. Mozi vászna, de azért mégse. Szakadozott, ködös foltok. Ez a holdról van. Apró kis pontok. Kráterek.

Minden elveszett egy sóhajban.

Mély lélegzés. Az egész szoba elsüllyedt ebben a lélegzésben. Fújtatás. Majd egy bosszús hang:

– Mi az a folt a bal mezőn? Nővér, látott már ilyet?

– Feltűnt egy folt, és ugrál. Doktor úr, esküszöm, úgy ugrál, mint a Miki egér.

– Mit tud maga a Miki egérről, nővér? Maga legfeljebb a Fokszi Makszit látta.

– A Siccet is láttam.

– A Filmmúzeumban. Nem akarom lebecsülni Fokszi Makszit, igazán nagyon élvezem, de azért a Miki egér… most megint ugrál!

Mély lélegzés. Sóhaj. Sóhajból kitörő hang:

– Doktor úr! Itt van valaki!

Csutak lecsúszott egy hegyomlás pocak mellett. Ernyő mögül bukkant elő. Akkor esett rá a fény.

Vaksin hunyorgott a hirtelen felcsapódó fényben. Dühösen fújtató pocak. Szemben egy fehér sörényes, fehér köpenyes orvos. A nővér, ahogy elképedve felnyög:

– A Miki egér!

– Kezcsókolom! – Csutak meghajolt. Kisurrant egy ajtón.

Mögötte feldőlt szék robaja.

Csutak kint vágtatott a folyosón. Száguldott. Folyosók, szobák, tálalók. Ajtók nyíltak, ajtók csapódtak. Fehér köpenyek, fehér fityulák. Orvosok, nővérek, ápolók.

Át egy kórtermen.

Kerek kelkáposztafejek emelkedtek fel az ágyakból. A hálóingesek felpattantak, futottak Csutak után. Fehéren röpködő hálóingek, gyertyák izgatott lobogása. Volt, aki hóna alá kapta a láztáblát, akárcsak valami iskolatáskát. Receptek rebbentek fel egy asztalról.

Csutak száguldott.

Ajtók nyíltak, ajtók csapódtak. Egy üst körül kergetőztek. (Csutak talán bele is ugrott egy pillanatra?) Fehér köpenyek, fityulák repültek utána. Kis fehér hálóingek. Kórteremből ki, kórterembe be.

Csutak beugrott egy ágyba, álláig húzta a takarót. Sikoltás, ordítás. De Csutak akkor már kint volt. Nyomában a fehér köpenyesek.

(Többen is figyelték Csutak futását.

Ronyec Mari: Ha ezt most elkapják!”

Nánási szemüvegét törölgette: „Kis barátunk alaposan benne van a pácban.”

Főcső odalent, a kupachegy mélyén: „Ezt én nem is nézem!”)

Egy beugrónál portások és segédportások csatlakoztak a fehér köpenyesekhez. Műtősök és műtősnők, kórházi újságárusok, trafikosok, lottó- és totóárusok. Csíkos pizsamás betegek. Lábadozók és elfekvők, akikről már régen lemondtak. Elszáradt csontok ugrottak föl az ágyból. Mind, mind Csutak után.

A gyerekek gyerekdalokat énekeltek. Az öregek régi bakanótákat.

Egy orvos hidegen csillogó késsel a kezében, egyre csak azt ismételgette:

– Megoperálom! Úgy megoperálom!

Fogfúrógép dongott valahol a magasban.

Csutak átrohant egy mellékfolyosón. Felpattant egy ajtó, és valaki berántotta.

– Kati!

A lány intett, hogy csönd. Lekuporodtak az ajtó mögé. Odakint elvágtattak az orvosok, ápolók, műtősök és segédportások. Csutak még mindig nem mert felegyenesedni. Kati emelte fel a nyakánál fogva.

– Azt hiszem, most már mehetünk.

Csutak ki akart lépni az ajtón, de a lány intett, hogy nem. Megnyomott valamit a falban. Megnyílt egy titkos ajtó, és ők kint voltak a kertben. Aztán meg már az utcán.

– Ha elkapnak!...

– Arra inkább ne is gondolj.

Csutak hirtelen megállt.

– Hát te?

– Hát én?

– Hallod! Egyszerre csak ott vagy egy ajtó mögött.

– Hol legyek?

Ő még egy darabig a lányra bámult, majd nagyon csendesen:

– De mégis... hogy egyszerre csak éppen ott!

– Éppen oda fújt a szél.

– A szél!

– Mondjuk, meglátogattam valakit. Mondjuk, egy barátnőmet.

Csutak még mindig úgy nézett a lányra. Mit lehet tudni, talán már nincs is mellette, talán már elrepült.

Kati nem repült el. Csutak megfogta a karját.

– Itt volt, biztos, hogy itt volt.

– Kicsoda?

– Dezső. Gyáva Dezső. A nevetését is hallottam. Azt a ronda nevetését. A folyosón már majdnem elcsíptem. Te, Kati, most már sose csípem el.

(Ezt nem csak Kati hallotta.

Ronyec Mari: Ó, jaj!

Nánási: Csutak, kérem, ezt ön nem mondhatja komolyan.

Főcső: Csutak feladta.)

Kati pedig megrázta a fejét.

– Azért még nem kell úgy lehervadni.

– Nem kell úgy lehervadni – bólintott Csutak. – Nagy tipp. Kösz. Hát így persze mindjárt más.

– Ide figyelj, Csutak, ha még csúfolódsz is…

– Ki csúfolódik? Azt mondtad, nem kell úgy lehervadni. Én meg egyenesen kivirultam. Vagy mégse?

Lehervadt, az biztos. De aztán megint csak előtte volt egy út, és ő elindult. A hangot is hallotta az utca végéről, a tér sarkáról:

– Mondok valamit! Mondok valamit!

Csutak egy pillanatra körülnézett, aztán belevetette magát az utcákba. Olykor valaki megkérdezte:

– Kit keresel, te fiú?

– Elvesztettél valamit?

– Valami baj van?

– Kit keresel?

Egyszer még Pazár és Dunai is feltűntek. Nagyon vitatkozhattak valamin. De ahogy meglátták Csutakot, egyszerre elhallgattak. Dunai zsebre tette a kezét, fütyörészett. Pazár meg elnézett valahova messzire.

– Csak folytassátok – lépett hozzájuk Csutak.

– Mit? – nézett rá Pazár.

Dunai csak fütyörészett.

– Az előbb nagyon benne voltatok valamiben. Igaz is, nincs kedvetek véletlenül…

– Nincs! – vágott közbe Pazár.

– És nem véletlenül – bólintott Dunai.

– De hát azt se tudjátok, miről van szó.

– Sejtjük.

– Azért talán mégiscsak sejtjük. – Dunai kis szünetet tartott. – Megint belekeveredtél valamibe.

– Ez úgy van, hogy…

– Na, elég! – Pazár felemelte a kezét. – Akárhogy is van, mi ebből kimaradunk.

– Ha megengeded, most az egyszer kimaradunk.

– Mi bajotok van velem?

– Semmi. Csak éppen már elzsibbadok a dolgaidtól.

– Kiütéseket kapok, hogy mindig éppen keresel valakit.

Csutak szólni se tudott. Csak nézte azt a kettőt. Azok meg egyszerre könyörögni kezdtek:

– Szállj le rólunk, Csutikám!

– Hanyagolj el bennünket. Hanyagolj.

– Eddig mindenbe belerángattál, de az eddig volt.

– Mert most már eddig vagyunk veled.

– Súghatok valamit? – Pazár Csutakhoz hajolt. – Saját magammal is eddig vagyok.

– A becses személyemmel. Azzal a nagyrabecsült személyemmel. Hogy én, a Dunai, mindig olyan jókat mondok. Hogy egy fej vagyok.

– Én meg csupa izom. Ide figyelj, Csutikám. Gőzöm sincs róla, kit hajszolsz, bár egyszer mintha valakit említettél volna. De akárki is legyen, azt már nem én fogom hullára kalapálni.

– Sejtelmem sincs, hogy bukkanhatsz az illető nyomára.

Elhallgattak. Aztán megint elkezdték:

– Felejts el bennünket. Még a nevünket is.

– Azt, hogy Dunai. (Dunai ebben a pillanatban eltűnt.)

– Azt, hogy Pazár. (Pazár ebben a pillanatban eltűnt.)

– Kérlek, kérlek – vonogatta a vállát Csutak.

Egyedül volt. A járdát bámulta. Elég sokáig bámulta a járdát. Felnézett, és Kati állt előtte.

– Tudom – bólintott Csutak. – Kiszállsz.

– Miből? Mégis miből?

– Hát ebből az egészből. Mint azok ketten. Hogy kik is? Tudniillik sírva kértek, hogy még a nevüket is felejtsem el.

– Miket beszélsz itt!

– Kati! Ugye, azért neked még mondhatom, hogy Kati?

– Mégis, mit akarsz mondani? Sophia Loren?

– Nem kell hogy elfelejtsem a nevedet?

– Most már elég volt, Csutak.

– Ők is ezt mondták. Hogy elég, de még mennyire elég. Azok ketten, akik a barátaim voltak, de most már... Várj csak! Hogy is hívják őket? Na nézd csak, elfelejtettem. Egész egyszerűen elfelejtettem.

Egy kert rácsa mellett álltak. Kati fellépett a kőre, megfogta a rácsot.

– Jó kis kopár kert. De hát milyen is lenne ilyenkor, télen?

Csutak rábólintott, de valahogy nem nagyon figyelt. Még mindig arról a kettőről motyogott valamit. Nem vitás, a barátai voltak, de most már a nevüket se tudja. Az egyik talán Kazár, a másik meg Garamvölgyi. Garamvölgyi vagy Garamszegi.

– Hát nem érdekes?

– Nem annyira. – Kati a rács között hintázott. – Irtó hervadt kert. Persze lehetne más is.

– Lehetne. Kazár... Bazár...

– Hagyd a csudába! Te, Csutak, ha most itt virágok lennének!

– Virágok, miért ne?

– Azokkal a csenevész fákkal is kéne valamit csinálni.

– Nem vitás.

– És azok a sivatag-utak!

– Nézni is rossz.

– Hát én nem is nézem. – Kati megkapaszkodott a rácsban, valósággal belepréselődött.

Csutak aztán már csak azt látta, hogy a lány bent van a kertben. De nem abban a kopár, kifagyott kertben. Virágágyak mellett sétál. Zöldellő fák között. Egy pillanatra eltűnik abban a lugasban. Talán leült. Aztán megint előkerült. Napernyőt forgat a feje fölött. Piros napernyőt. Megáll egy fánál, letép egy narancsot. Egy másikról meg banánt. Le-föl sétál a kertben, a napernyőjét forgatja. Az ernyő most kék, aztán zöld, majd sárga. Megáll a szökőkútnál, igazít rajta valamit. Valóságos zuhatag tör fel. Szikrázó vízesés borítja el a kertet.

Csutak hátrébb ugrott.

– Mi az?

A lány mellette állt, és újra megkérdezte:

– Mi az?

Csutak a kert felé mutatott.

– Mondtam, hogy nem tudom nézni. – A lány a fejét ingatta. – Senki se kívánhatja tőlem, hogy ilyen kertet nézzek.

Csutak leszédült a kőre. Ott ült a kert kövén, fejét kezébe fogta.

Kati előtte sétált. Hirtelen megállt.

– Majd elfelejtettem! Állatkert Felügyelőség.

Csutak felnézett az ujjak rácsa közül. Szólni most se tudott.

– Ott még megpróbálhatod – mondta a lány.

– Mit?

– Mit! Mit! Hát Gyáva Dezsőt! Ha akarod, írhatsz is neki.

– Állatkert Felügyelőség.

– Nem kell kihagyni. – Egy cédulát dugott Csutak kezébe. – Fel is írtam, ha véletlenül elfelejtenéd.

Csutak a cédulát lengette. Többször is elolvasta, hogy Állatkert Felügyelőség. Aztán bedugta a cédulát a felső zsebébe.

Kati nézte egy darabig, aztán lehajolt hozzá.

– Azokkal pedig ne törődj.

– Kikkel?

– Azzal a kettővel. Akik azt mondták, hogy még a nevüket is felejtsd el.

– Nem izgalmas.

– Egy cseppet se?

– Hááát…

Kati csavart egyet Csutak fején, a sarok felé fordította.

Pazár és Dunai tűntek fel, kezüket lobogtatták.

Csutak a szeme elé kapta a kezét.

– Kati! Na… Kati!

– Kérlek.

Csutak leengedte a karját. Pazár és Dunai nem voltak sehol. Csutak a kert kövén ült, gyanakodva pislogott a lányra.

Kati meglehetősen sértődött képet vágott.

– Akkor hát neked is eleged van belőlük? Sejtettem. De remélem, hogy Gyáva Dezsőt…

– Előkerítem! – makogott Csutak. Igazán nem tudta, mit várhat még a lánytól.

Az váratlanul elmosolyodott.

– Ne felejtsd el, Állatkert Felügyelőség.

– De hát itt van a cetlin.

– Persze. És kelj már fel arról a kőről, mert… szóval kelj már fel!

Állatkert Felügyelőség.

Nem is ír levelet, csak mindjárt elindul. De aztán mégiscsak megírta ezt a levedet Gyáva Dezsőnek, az Állatkert Felügyelőséghez címezve.

„Dezső!

(Odaírhatnám, hogy Gyáva, de most nem írom oda.)

Lefogadom, hogy azt hitted, hogy már megúsztad ezt az egészet, de nem úsztad meg. Tudom, hogy erre a levelemre se válaszolsz, de ez nem izgalmas. Én utánad megyek. Lehet, hogy nem éppen az Állatkertben vagy, csak valami bódéban a liget körül, talán éppen a céllövöldés bódéjában vagy, és téged kell eltalálni. Majd én is kézbe veszem a puskát, és akkor puff! Na, ezt csak úgy mondom. Mert lehet, hogy a barlangvasúton akadunk össze. Vagy a Borzalmak Kastélyában. Ha pedig mégis az Állatkertben, akkor ott csücsülsz egy üres ketrecben, ami neked van fenntartva, ahol bérelt helyed van. Kérlek, ne vágj olyan sértődött képet. Egy szóval se mondom, hogy mutogatnak téged, csak éppen ott laksz, és az is lehet, hogy csak éjjel jársz oda aludni. A te ketrecedbe perecet is lehet dobálni. Nincs kiírva egy táblára, hogy az etetés tiltva van. Na de ezt csak úgy mondom, és nem is fontos. Az a fontos, hogy nem szállok le rólad, és készülj a találkozásra, Gyáva Dezső.

A viszontlátásig

Csutak.”

Azt, hogy viszontlátásig, át akarta húzni. Hiszen még egyáltalán nem is látta Dezsőt. Aztán mégis benne hagyta. Ez olyan jó zárás. Könnyed és fenyegető. Ez az. Könnyed és fenyegető.

Bedobta a levelet. Másnap összeakadt Katival.

– Írtam neki.

– Hát akkor…

– Jó, tudom. Gyerünk, gyerünk! – Csutak arca megnyúlt. – Mert ez csak úgy megy. Kivagyok, irtóra kivagyok.

A lány hallgatott egy kicsit, aztán megkérdezte:

– Odarepítselek?

– Micsoda?!

– Azt kérdeztem, hogy odarepítselek?

Csutak a homlokához kapott és elszédelgett.

Kati vállat vont.

– Hát ha nem akarod!

Szőnyeget ráznak az udvarban. Száll a por, és Gyáva Dezső száll ki a porból. A levegőben kering, elszáll az udvar felett, a házak felett.

– És most?

– És most?

Nánási és Csutak egymásra bámultak. A sarkon álltak, egy lehúzott redőny előtt. A szél vágta őket egymásnak ezen a szúrós, szürke reggelen. Nánási a szemüvegét törölgette.

– Ilyen szél – decemberben! Talán inkább március elején.

– Talán március eleje van – mondta Csutak.

– Hogyan? Március eleje?

– Miért ne? – Kati jelent meg Csutak előtt. Kati, ahogy egy nyári kertben sétált decemberben. Igaz, eltűnt a nyári kert, de Csutak azért most már el tudott egyet-mást képzelni. – Szóval eltolódások mindig vannak.

– Az biztos. Eltolódások. – Közelebb hajolt. – Még nem bukkant a nyomára?

Csutak a fejét ingatta.

– Hát azért ez nem olyan egyszerű!

– Persze, persze, egy ilyen Dezső. Aki csak leveleket küldözget.

– Azóta semmi?

– Semmi. Se levél, se üzenet. De azért Jutka kézbe se veszi a ceruzát. Egyszer össze is akarta tépni az esernyőket, és ha én nem vagyok ott… – Megragadta Csutak vállát. – Most már csak önben bízom.

– Azért olyan nagyon ne bízzon.

Nánási elengedte Csutak vállát. Megnyúlt az arca.

– Nem vagyok bázis – mondta Csutak.

– Persze, persze.

– Apának van egy barátja. Az szokta mondani: „Szálljatok le rólam, nem vagyok bázis.”

– Értem.

– Azért megsúghatok valamit. Kaptam egy tippet.

– Tippet? Milyen tippet?

– Erről most hiába is beszélnék.

– Értem. Meg aztán nem is akarom faggatni. Egy szóval se kérem, hogy avasson be a titkaiba. – Kis szünet. – Nincs kedve megnézni egy filmet?

– Milyen filmet?

– Már nem egészen új, inkább olyan jó régi.

– Özönvíz előtti.

– No nem éppen. És higgye el, Csutak, kérem, azért megvannak az értékei. Meg fog lepődni.

Csutak valami olyasfélét dünnyögött, hogy ő az utóbbi időben már egyebet se csinál, mint meglepődik.

– Talán már említettem, hogy egy intézetben dolgozom, ahol régi filmekkel foglalkoznak.

– Tetszett említeni.

– Magam is egy régi rendezőről írok tanulmányt. Egy régi rendezőről, aki egyike volt a legnagyobbaknak. – Közben már maga

előtt tolta Csutakot. – És most levetítjük egy filmjét.

– Régi rendező régi filmjét? (Mégis, nem lehetne valami újabbat? Meg aztán nekem dolgom van, öreg fiú. Mit gondolsz, miért keltem fel ilyen korán? Ilyen ronda reggel?)

Átmentek egy üres kerten. Aztán olyan pici lépcsőházba kerültek, hogy Csutak egyszerre csak ott állt a falnál. Csigalépcső vezetett fölfelé. Vasajtók a falban.

Képek, képek, képek. Férfiak és nők, végig a falon. Csillagszóró-mosoly, fátyolos tekintet, dobozkalapok, kibontott hajak, simára nyalt frizurák. Ott voltak az üveglap alatt: Norma Talmagde, Richard Barthelmess, Mary Miles Minter, Olga Petrova, Douglas Mac Lean, Alma Rubens, Henry B. Walthal, Elsie Ferguson.

– Nem hiszem, hogy akár csak egynek is hallotta volna a nevét. Pedig a maguk idejében csillagok voltak. Egyik-másik még a hangosfilmnél is próbálkozott, de az már nem volt az igazi.

Csutak nézte a képeket.

Elsie Ferguson rámosolygott. Sugárzó arca volt Elsie Fergusonnak, ahogy Csutakra mosolygott.

(Járhattam volna Elsie Fergusonnal, miért ne? Olyan nagy kalapom lett volna, mint annak a Henry B. Walthalnak. Olyan nagy kalapom és hosszú bajuszom.)

– Fényes csillagok voltak, de a legfényesebb D. W.

– D. W.?

– Rendező. De micsoda rendező! Majd meglátja, Csutak kérem.

Ezt mondta Nánási. Azzal bent voltak egy sötét teremben.

Moziterem, de mégse olyan igazi. Hol volt az a kedves, otthonos moziszag?! Még az is elképzelhető, hogy előadás közben szellőztetnek.

Fejek foltja, előrenyújtott lábak. Ez volt a közönség. Már ment a film. Nánási, miközben lenyomta egy székre Csutakot, csöndes, bánatos hangon:

– Ez nem D. W.-film, ez egyáltalán nem D. W.-film.

A fejek megbillentek a székek fölött. A vásznon kis kertes házak meg egy tejeskocsi. A tejeskocsi végigzörgött a házak között.

Nánási egy reccsenésben:

– Tudjátok, hogy tanulmányt írok D. W.-ről? Azért kértem ki a Letört Bimbókat.

– Hát ez nem a Letört Bimbók – mondta valaki.

A tejeskocsi zörgött, Nánási recsegett.

– A Vera kikért egypár gyerekfilmet – hallatszott a sötétből.

Csönd. Majd Nánási döbbenten:

– A Vera? De hiszen Pécsre utazott.

Tejtermék. A kocsi megállt. Nagy darab, húsos képű férfi szállt le. Leemelt egy tejeskannát.

– Vera Pécsre utazott – ismételte makacsul Nánási. – Rövidfilmszemlére.

A fejek megbillentek a székek fölött. Senki se felelt. Nánási elveszett hangja a sötétben:

– Mióta könyörgök a Letört Bimbókért!

Kitolnak vele – gondolta Csutak. – Akárhogy is, de kitolnak vele.

Gyerekcsapat tűnt fel a filmen. Egy darabig a tejeskocsi körül kergetőztek, aztán elfutottak.

– Honnan szedték ezeket a gyerekeket?! – sóhajtott fel valaki. – Hát mozognak így a gyerekek?

Csutak előrehajolt. Várt, figyelt. „Miért? Hogyan mozognak a gyerekek?”

A gyerekek most felszaladtak egy dombra. Közben a nézőtér hangjai:

– Rohangálnak, örökké csak rohangálnak.

– A rendező hallott valamit arról, hogy a gyerekek rohangálnak.

– A rendezőnek *képe van* a gyerekekről. (Fáradt nevetés.)

Megjelent egy pöttömnyi kisfiú. Intett a többieknek. Az egész csapat levágtatott a domboldalról a házak közé.

A nézőtér hangjai:

– Dombra fel, dombról le.

– És lehetőleg összevissza.

– A rendező hallott valamit a modernségről, új irányokról!

– Na persze! Új hullám.

– Amíg az új hullám hozzánk ér! (Elgyötört nevetés.)

Csutak dühös lett. Mit beszélnek annyit? Na, most a pöttömnyi ott áll a ló előtt. A szürke ló előtt.

Akkor meg a telefon csörgött.

– Selmeczi? – hallatszott egy hang. – Nem, nincs itt a Selmeczi. Azt hiszem, ma nem is jön be.

– És Vera se jön be, akinek most vetítenek – morogta Nánási.

Kit érdekel most a Selmeczi meg a Vera, amikor a szürke ló...?! – Csutak keze a szék karfáján csúszkált.

Pöttömnyi a ló fejét simogatta. Azt a tok-fejét. Aztán elindult, és a ló is elindult vele a tejeskocsival.

– Nagy ötlet!

– Korszakalkotó!

– Eddig legalább tízszer láttam.

Pöttömnyi az iskolapadban. A ló belógatta a fejét az ablakon.

Csutak már dobolt a széken. Nánási egy csillapító mozdulattal megfogta a kezét.

– A barátom! Le akarták vágni, de akkor jöttem én. Egy szigeten rejtettük el.

– Hol? Egy szigeten? És mi az, hogy a barátod?

– Hát ez a ló. Csak aztán lelépett. Azazhogy fölfedezték a filmesek.

Csörgött a telefon.

– Kulcsár! Megjött a bolgár küldöttség!

– A franciákat vártuk, Bressonékat.

– Hát ezek nem a Bressonék.

– Na, menj már, Kulcsár!

Az árny felemelkedett a sötétből. Aztán több árny is felemelkedett.

Pöttömnyi a táblánál. Szürke ló biztatóan nyerít. Tanárnő odanéz, ájultan ráborul a katedrára.

– Volt egy lovunk. – Csutak a szék karfáját sikálta. – Egy szürke lovunk.

A ló szembefordult Csutakkal. Kicsit szégyenlősen oldalt hajtotta a fejét. Megrázta a sörényét, elfordult.

– Volt egy szürke lovunk.

Üres szék Csutak mellett. Nánási eltűnt. A többiek is eltűntek a vetítőből. Ketten maradtak a szürke lóval. De már abból se sok látszott, ahogy ott bandukolt az úton. Elmosódott szürke folt, aztán

Vége.

A vászon elsötétedett. A teremben nem gyulladt fel a villany. Csutak a széken kopogott. – Ez volt a szürke ló második filmje vagy a harmadik. – Körülnézett az üres vetítőben. Behúzta a nyakát. Talán még lesz valami, talán még visszajön a szürke ló.

A szürke ló nem jött vissza.

Letört bimbók.

Ez állt a vásznon régies, kopott betűkkel.

Csutak a mellette levő üres székre nézett. Hiába, Nánási sehol.

– Ilyenkor persze nincs itt! Különben nekem is dolgom van.

Azzal kisurrant.

Maradt a Letört bimbók az üres vetítőben.

Az elefánt bent állt a kapualjban. Lomhán, súlyosan beleveszve a kapualj homályába.

Csutak az Állatkert felé tartott. Átszaladt egy kis utcán. És akkor, csak úgy véletlenül benézett ebbe a kapualjba. Előtte volt az elefánt.

Csutak nem mozdult. (Talán azt várja, hogy köszönjek. Vagy legalábbis…) Bólintott.

Az elefánt egy végtelen lassú mozdulattal megemelte a csavaros

ormányát. Mintha nem is tartozna hozzá. Iszonyatosan öreg ormány. Az egész elefánt olyan öreg. Az oszloplábak, a háta. Azért is tették ki az Állatkertből.

Csutak ebben egészen biztos volt.

Kirakták az öreget az Állatkertből. Elhozták ebbe a kapualjba, itt aztán ácsoroghat.

Az öreg és beteg állatokat elhozzák ezekbe a csöndes kis utcákba. Van olyan lépcsőház, ahol oroszlán kushad az ablakmélyedésben. Beteg strucc az udvaron. Krokodil belefúródva a játszótér homokjába. Valahogy kimászott a medencéből, aztán úgy maradt a homokba temetve.

Az elefánt meg a kapualjban. Néha rádobnak egy szőnyeget, néha ráülnek a gyerekek a házból. Ő meg lesétál velük az utca végéig. Este sétál, vagy inkább éjszaka. Talán még neve is lehet, és a lakók úgy odaköszönnek neki. Vagy már észre se veszik. Néha rádobnak egy szőnyeget, ráülnek a gyerekek a házból.

Az a vén tekintete! A dzsungelt látja, ahol előrecsörtetett a fák között. Ő hívta harcba a többieket. Felemelte az ormányát, és megadta a jelt.

Csutak kicsit közelebb ment. Beleborzongott, ahogy azt mondta:

– Add meg a jelt!

Nézte az elefántot, aki innen, ebből a kapualjból adja meg a jelt. Úgy trombitál, hogy a falak beleremegnek.

Ez lesz a jel az elefántok csatájára.

Megindulnak az afrikai elefántok. A fehér elefántok is előjönnek az őserdő mélyéről. A fogolyelefántok szétzúzzák a rácsokat. A haldokló elefántok még egyszer felemelkednek az elszórt agyarak temetőjéből. Félelmetesek a haldokló elefántok, ha még egyszer, utoljára megindulnak. Csata után meghalnak, de addig mindent és mindenkit elpusztítanak.

Iszonyú csata lesz. A bosszú csatája. Bosszú a fogságért, mindenért.

– Add meg a jelt!

Az elefánt megemelte az ormányát.

– Most add meg a jelt! Most!

Az ormány visszazuhant. Az elefánt meg lassan, részletekben szétfoszlott. Homályba foszlott az ormánya, az oszlop lába, a háta. Hatalmas pókháló – aztán semmi.

– Nem szereti, ha nézik.

Csutak egy darabig még a kapualj előtt ácsorgott, aztán megint hallotta a hangot:

– Mondok valamit.

Menni kellett.

Gyáva Dezső felhúzta a térdét. Gyáva Dezső valahol, valamilyen helyen magasra húzta a térdét. Hatalmas torony a térde. Alatta folyók, utcák, terek. A folyók szelíden folydogálnak. Az utcák és terek nyugalmát se zavarta semmi.

És akkor egy kis pont. Parányi kis pont. Feltűnt az egyik utcán, aztán már egy másikon. Kijutott a térre, megállt, körülnézett. Hídon vágtatott, majd megint az utcákon. Olykor mintha szembefordult volna saját magával.

Dezső felnevetett.

– Csutak! Megkeveredtél?

Bádoghangú nevetés szállt utcák, terek, folyók felett. Aztán egyszerre csönd.

Dezső lenézett onnan a magasból, és már egyáltalán nem nevetett.

Az a parányi kis pont odalent már egyáltalán nem szaladgált összevissza. Átvágott egy téren, be egy utcába. Oly nyugodtan, mint aki biztos a dolgában.

– Mi az, Csutak? – mondta Dezső odafent a magasban. – Tippet kaptál? Azért ez nem olyan biztos tipp.

A parányi kis pont meg csak közeledett.

Gyáva Dezső megnyúlt, behorpadt arccal nézte, és lassan leengedte a térdét. Valahol, valamilyen helyen.

Mind ott voltak. Az orrba verők, a vállal lökdösődők, a gáncsvetők. A fülhúzogatók, a fricskázók meg akik csak úgy belesziszegnek egy nyakba az utcán, meg akik csak füttyentenek, sípolnak. Mind ott voltak a hajóhintáknál.

Alkonyodott a ligetben. Az öreg hajóhinták még lomhábbak, rozsdásabbak. El se lehet képzelni, hogy magasba röpítsenek valakit.

Soponyai bent állt az egyik hintában, két kézzel fogta a rudat. Elnézett valahova az Állatkert felé. Egy madár rikoltása. Oly elkeseredett, mintha csak most vette volna észre, hogy elfogták, ketrecbe dugták. Torz rikoltás, eltévedt vonatfütty, a bódék csöndje.

Soponyai hintázni kezdett. Csikorogva hintázott. Nem vitás, fel tudta volna lőni magát az égbe, de most nem volt ehhez semmi kedve. Most nem erről volt szó.

A lökdösődők, a gáncsvetők, az orrba verők behúzódtak a hintákba. Majd csak megszólal Soponyai, majd csak elkezdi, hogy miért is hívta őket össze.

Ki tudja, miért, az egyik fülhúzogatónak eszébe jutott, hogy valamikor régen egyszer azt mondta:

„Szevasz, Sopi-Sopikám!” Az is eszébe jutott, hogy Soponyai megfogta a fülét, és akkorát csavart rajta…

„Nem vagyok Sopi-Sopikám, se neked, se másnak. So-po-nyai! Mond csak szépen utánam: So-po-nyai!” Ő lent térdelt a földön, és szépen utána mondta. Többször is utána mondta. Még akkor is, amikor Soponyai már eltűnt. Lent térdelt a földön, a füle égett, és egyre csak mondta: So-po-nyai.

Soponyai, akit még csak véletlenül se mertek volna Sopi-Sopikámnak szólítani, lassan csikorogva hintázott. Aztán megállt a hinta.

– Nna!

Soponyai végignézett a társaságon.

– Ahogy így elnézem, ma még a Hernád utcán is végig lehet menni. Senkit se gáncsolnak el. Trolira is felszállhatok, nem húzzák meg a fülemet. Tiszta szabadnap.

– Eljöttünk, Soponyai.

– Eljöttetek, persze. – Megint hintázni kezdett, de aztán abbahagyta. – Arról van szó, hogy a Dezső üzent.

– A Dezső?

– Na igen, és ez nem csekélység. Vagy akad valaki, aki csekélységnek tartja?

A hintákba húzódtak, hallgattak. Pedig azért szívesen megkérdeztek volna valamit. Talán csak annyit, hogy Soponyai maga beszélt-e Dezsővel. Vagy ő is csak üzenetet kapott? De hát nem kérdeztek semmit. Csönd volt a hintákban.

Soponyai beszélt:

– Arról van szó, hogy valaki találkozni akar Dezsővel. Csakhogy Dezső inkább lemond erről.

– Tudja nélkülözni. (Vihogás a hintákból.)

– Nagyon is jól tudja nélkülözni, kiválóan tudja nélkülözni. Csakhogy az a valaki mindenáron találkozni akar Dezsővel. Valami baja lehet vele, zűrje, én nem tudom. Mindenesetre a fejébe vette, hogy megkeresi Dezsőt. Egyszerűen nem lehet róla lebeszélni.

Egy fej fölemelkedett.

– De hiszen eddig még senki se akadt rá Dezsőre. – Várt egy kicsit, aztán megismételte: – Senki.

– Stimmt – bólintott Soponyai. – Ez a kis pofa is mindenfelé keringett, leveleket is küldözgetett. Közölhetem veletek, hogy sokáig csak levelekkel próbálkozott.

– Azt hitte, hogy Dezső majd válaszol? (Döbbent hang.) Hogy rányalja a borítékra: „Feladó Dezső”?

– Meg hogy kedves barátom…

– Hogy vagy, kedves barátom?

– Hogy vagy, hogy vagy?!

– De hát ki az, aki azt hitte, hogy ő meg a Dezső…?

Soponyai meglengette a hintáját. Aztán kiejtett egy nevet:

– Csutak.

– Akinek volt egy szürke lova.

– És ha krokodilja volt?

– Krokodilja?

– Tevéje, mit tudom én! Akármije is volt, az most tökmindegy.

– Szürke ló… az volt neki.

– Ezt befejeztük, jó?!

Egyre jobban elmélyült a sötét, a hinták szinte elmerültek. Nem hallatszott más, csak valami furcsa, reszelős hang a madárházból. Az oroszlán tompa morgása. Egy lány nevetése valahonnan a ligetből. Aztán ahogy egy hinta nehézkesen meglódult. Mintha álomból ébredne, irtózatosan mély álomból.

– Ez a Csutak egy nagy keverő. Gőzöm sincs róla, hogy mit akar a Dezsővel, de az biztos, hogy nagy keverő. Valakitől jelzést kapott, és most itt mászkál a ligetben.

– Csak mászkáljon.

– Érezze jól magát.

– Ez az – mondta Soponyai. – Érezze jól magát, érezze minél jobban magát. Ragadjon le egy bódéban. Talán a céllövöldében vagy máshol. Semmi kedve se legyen kiszállni a barlangvasútból, és ne is emlékezzen arra a névre, hogy Dezső.

Elmagyarázta a tervet a besurranóknak, becsúszóknak. Egyszóval azoknak, akik mindenhol ott vannak. Akik ha akarják, ma céllövöldések, holnap perecárusok, de a barlangvasutat is ők vezetik. Hiába keresnéd náluk a jogosítványt. Csak éppen mindenhol ott vannak, ahol ott akarnak lenni. Most éppen a hintákban lapultak, figyeltek.

Soponyai meg mintha olvasná:

– Csutak akár szétlőheti a céllövöldét.

A barlangvasúton azt lát, amit akar.

Borzonghat a Borzongás Kastélyában.

Kacaghat a Kacagó Tükörben.

Csúszkálhat a Csiszi-Csusziban.

Csoboghat a Csobogóban.

Roboghat a Robogóban!

A többiek utána mondták:

– Csoboghat a Csobogóban! Roboghat a Robogóban!

Soponyai:

– Övé a Park!

A kórus:

– Övé a Park! Ő a császár!

– Egy délelőttre, egy délutánra vagy talán éppen egy egész napra. – Pillanatra elhallgattak, aztán megint rákezdték. – Csoboghat a Csobogóban, roboghat a Robogóban! – Valósággal megvadultak. Dobogtak, ököllel verték a hinták oldalát, fel-le csúszkáltak a rúdon, egymás nyakába ugrottak, egymás fülét húzták.

A hinták meg komoran, mogorván megindultak.

Egy hinta maradt csak mozdulatlanul. Soponyaié. Ő maga is úgy állt mozdulatlanul. Nézte a többieket. Rávert a hinta rúdjára, és akkor csönd lett.

– Örülök, hogy ilyen jól mulattok, de azért még valamit. – A hinta rúdját veregette. – Csak úgy mondom, hogy ha ennek a Csutaknak mégse lenne olyan jó kedve a Kacagó Tükör előtt…

– Ha mégse lenne olyan jó kedve?

– Ha véletlenül elhúzná a száját, és otthagyná a tükröt, és a Csiszi-Csuszit is otthagyná, mert semmi kedve a csúszkáláshoz, és esze ágában sincs csobogni a Csobogóban, susogni a Susogóban, szóval ha kicsúszna a bódék közül, akkor a Dezső valami olyasmit csinálna veletek. – Levált a rúdról.

Ők meg hallgattak a hintákban.

– Akkor ti már senkit se gáncsoltok el többé. Nincs lökdösődés vállal, úgy féloldalról. Nincs orr, amit fricskáztok, fül, amit

meghúzhattok.

Elhallgatott. Kongott a hangja, ahogy újra megszólalt:

– Nincs orr, csak a saját orrotok. Azt aztán fricskázhatjátok. Nincs fül, csak a saját fületek. Azt aztán húzogathatjátok. Gáncsot is vethettek: saját magatoknak. Percenként elgáncsolhatjátok magatokat.

Csönd. Mélységes csönd. Aztán egy hang a hintákból:

– De hát ki pöcköli a saját orrát? Ki húzogatja a saját fülét?

Soponyai nem felelt mindjárt. Aztán a fejét csóválta, mint aki rettenetesen sajnálkozik.

– Kinlovits, Kinlovits, hát még mindig nem ismered Dezsőt? Hát még mindig nem tudod, hogy milyen trükkjei vannak? Milyen csúnya trükkjei?

Soponyai megrázkódott. Majd megint olyan száraz hangon:

– De hát minek erről beszélni? Amikor becsúsztok a bódékba, és megszálljátok a barlangvasutat? Bízom bennetek. És ami a fő, Dezső is bízik bennetek.

Mind ott voltak. Az orrba verők, a lökdösődők, a gáncsvetők, a fülhúzogatók. És csak nézték Soponyait, aki bízik bennük. És aki még azt is tudja, hogy Dezső is bízik bennük.

– Neked mondta? – szólalt meg váratlanul egy hang. – Neked személyesen?

Soponyai megrezzent. Leszállt a hintáról, aztán megint felszállt.

– Mit mondott nekem?

– Hát hogy bízik bennünk. Vagy nem?

– Ide figyelj, Kinlovits! Már az előbb is közbeszóltál. Pedig ennél csak egyvalamit utálok jobban. Ha valaki kíváncsi. Ha valaki mindenbe beleüti az orrát. – Szünet. – Gyere ide, Kinlovits.

– Menjek oda?

– Ne beszéltess annyit. Gyere ide, és szállj be a hintába. Meghintáztatlak. A többiek pedig majd azt fogják énekelni, hogy hintázik a kis kíváncsi.

– De hát…

– Semmi de hát. Te hintázol, én hintáztatlak. Ez csak jó? Lehet, hogy a végén elrepítlek, de neked az már mindegy. És közben a többiek azt fogják énekelni, hogy elrepült a kis kíváncsi.

Sötét volt a ligetben. Az öreg hajóhinták lomhák, rozsdásak. El se lehet képzelni, hogy a magasba röpítsenek valakit.

Egy fiú ment a hinták között, kissé szédelegve. Hosszú útja volt, de azért mégiscsak odaért Soponyaihoz.

Az még mindig két kézzel fogta a vasrudat. Rá se nézett, ahogy azt mondta:

– Szállj be!

Na nem, hát az Állatkertbe csakis földalattival lehet menni! Földalattival vagy gyalog. Az ember csámborog egy kicsit, és aztán elsüllyed a föld alá. Persze az a kopott öreg villamos is nagyon kedves, de azért a földalatti mégiscsak más.

Akadt ülőhely, de Csutak nem ült le. A villamos zötykölődését utálta, de ahogy a földalatti dobálja az embert!

Az ablakhoz tapadt. Sötét fal futott mellette, komor, szürke oszlopok. Váratlanul bukkantak fel az oszlopok. Férfiak, akik éppen inget váltanak.

Az alagút világosodni kezdett. A kocsi kibújt a föld alól. Az ajtó szétpattant, Csutak kint volt.

Kalauz nyújtózott a kocsi előtt. Vezető ment el, kezében forgatta a sapkáját. Kalauznő táblát cserélt, közben kiflit rágcsált. Jegytömbök az állomás üvegfülkéjében. Egyenruhás férfi a jegyek előtt. Hiába vágott olyan szigorú képet, Csutak akkor is benézett a kis ablakon.

Azok a jegytömbök! Ahogy ott állnak különféle oszlopokban. Nem is vitás, jegyet kell gyűjteni. Földalattijegyet, villamos-, meg buszjegyet. A földalattijegynek végállomás-szaga van, perecszaga, Állatkert-szaga.

– Lejárt a bérleted?

A hang nem volt éppen mérges, de azért Csutak otthagyta az ablakot.

Korlátok a végállomás fülkéje előtt. Közöttük kis utak.

Csutak nézte, nézte a korlátokat, és akkor a korlátok egymásra csavarodtak. Átnyúltak egymáson, átkulcsolták egymást. Mindjárt birkózni kezdenek. Arcok a korlátok vasrúdjain. Arcok, kezek, lábak. Sovány, vigyorgó arc a füles sapka alatt. Maszatos kéz. Harisnya, kopott orrú cipő, ahogy átfordul a rúdon.

Csutak kicsit közelebb ment. Az előbb nem volt itt senki, most pedig… Az egyik fiú mintha integetne. A többiek is. A korláton lógnak, integetnek. Az ott úgy csüng, mint valami kosár. Kabátszárnya lelóg, a földet söpri.

– Beszállsz?!

Pörögtek, kiabáltak.

– Beszállsz?

Arc csúszott át a vasrudak között. Vékony, repedésarc. Pörögtek, lógtak, forogtak, integettek, kiabáltak. Egy cipősark ütemesen verdeste a földet.

– Indul a bajnokság! Ki tud többször átfordulni?

– Időre megyünk? – Csutak megfogta a korlátot.

– Időre! – nevetett valaki. – Ki bírja tovább.

– Ki bírja tovább… – Egy fiú lefordult a rúdról.

Széttárt karral feküdt a földön, de aztán felpattant.

Akadt, aki nem pattant fel. Akit úgy kellett összevakarni. Odahurcolták egy padhoz, ott feküdt.

– Ebben nincs valami nagy fantázia. – Csutak a korláton kopogott.

– Miért? – Egy fiú állt mellette. Mintha már régen figyelte volna. – Te biztosan sokáig bírod. Az egész társaság a földön, és te még mindig…

– Már hogy én?

– Már hogy te. – A sálját igazgatta. – Nekem elhiheted, én ezt mindjárt látom. Fociban is. Csak ránézek valakire, és azt mondom: öregem, menj le a pályáról, te itt nem élsz meg. Vagy pedig: tied a mérkőzés.

– Szóval esélyes vagyok?

– Esélyes. Ezek már nincsenek sehol, és te… szóval ahogy mondtam.

– Te nem indulsz?

– Edző vagyok.

– Edző?

– Szóval megmondom, kiben mi van, de a többi nem érdekes. Nyertem már néhány bajnokságot, rakásra nyertem a serlegeket, érmeket. Na, beszállsz?

Csutak vállat vont, a rudat kopogtatta. Nem is rossz, az egész társaság kinyúlik, és ő még mindig pörög. Akkor valaki meglökte a vállát. Alattomosan oldalról. Rázuhant a vasra.

– Elnézést! – hajolt egy fiú az arcába.

Többen mentek el mellette. Az arcába bámultak.

– Valami baj van?

– Leporollak.

– Leporollak.

Kezek emelkedtek fel, de Csutak kicsúszott a körből. Futni kezdett a liget felé.

Nem kopogtak utána lépések. Nem üldözték.

Megállt, visszanézett.

A fiúk az edző körül álltak. Az mintha hevesen magyarázott volna valamit. Aztán kivált a körből, elindult Csutak felé.

– Jól letoltam őket. Ne is törődj velük, mindjárt indul a bajnokság.

– De csak nélkülem. – Megint nekiiramodott. Futott egy darabig, aztán visszanézett.

Az edző ott állt felemelt karral, mintha kiáltani akarna. De nem

kiáltott. Leejtette a karját, visszafordult. Csutak még látta, ahogy magához inti azt a vállal lökdösődőt, és lehúz neki két nagy pofont.

A tó körül keringett.

Lábnyomok. Sárba ragadt, megkeményedett lábnyomok. Megfagyott sár, megfagyott föld. Egy sétány emelkedője.

A nyomokat követte.

Ő járt itt, Gyáva Dezső. Igen, Dezső a befagyott tavat nézte, aztán valaki megzavarta. Akkor talán még nem is volt befagyva a tó. Akkor talán még ősz lehetett, és a medencéből leeresztették a vizet. Dezső a hatalmas, üres medence körül járkált. Egy üzeneten gondolkozott. Hogy majd megint kitilt valakit valahonnan. Valakit felküld valakihez, aki nincs otthon.

Dezső az üres medencét nézte, és azt mondta:

– Unalmas! – Dobolt benne az unalom, az unalom unalmas dühe. Unalmas! Unalmas! Unalmas!

Most valami olyat kell kitalálni AMI MÉG SOHA NEM VOLT!

És akkor megzavarták.

Csutak a nyomokat követte. Fekete cipő az utolsó lábnyomban. A bal cipő. Csak a bal. Különben még egész jó, a fűző is benne van. A megkeményedett, odafagyott fűző. Miért hagyta itt Dezső a cipőjét? És miért csak az egyiket?

Csilingelés.

Csutak megfordult.

Kisvasút futott a tó mellett. Olyan nyitott peronos, nyári vasút. Vagy legalábbis tavaszi. De hát mi ez? Erre nem jár se földalatti, se villamos. Ez nem is földalatti, nem is villamos. Olyan kisvasút.

Furcsa társaság a kisvasútban. Már a vezető is. A vasút orrában állt, valami kormánykereket forgatott. Csíkos trikó, ellenzős sapka. Felfúvódott zsemlearc hatalmas bajusszal. Mögötte az utasok. Talán csak egy kirándulásra verődtek össze, vagy már régebben ismerték egymást? Az biztos, hogy szótlanul üldögéltek, néhányan mintha csöndesen bóbiskolnának. Elöl egy télikabátos alak, kopottas

bársonygallérral. Keménykalapos fejét ráhajtotta a sétapálcára. Mögötte vigyori pofa, de ő is valahonnan az álomból vigyorgott.

A télikabátos hirtelen megrázkódott. Csutak felé intett.

– Az edző! – Csutak mozdulni se tudott. Az edző, akivel a földalatti-állomáson találkozott. Csak éppen belebújt egy télikabátba, és keménykalapot tett a fejére.

Az edző felállt.

– Tessék beszállni.

A kormányos arrébb tolta a sapkáját. Egyik kezét csípőjére tette, a másikkal a kormányt pörgette.

A többiek felálltak, integettek.

– Tarts velünk!

– Ilyen utunk lesz!...

– Csak nem hagyod ki?

– Na de, öregem!...

Aztán csak az edző beszélt:

– Arról van szó, hogy én és a barátaim egy kis kirándulást tervezünk a ligetben. Kisvasutunk előbb egypárszor körbeszáguld, aztán kezdődik a tombolás. Egy biztos: semmit se hagyunk ki.

– Nem is kell – bólintott Csutak. – Jó mulatást!

A többiek már mind visszaültek. Egyedül az edző állt. Na meg a kormányos, aki úgy hanyagul pörgette a kormányt.

– Köszönjük. – Az edző meghajolt. Majd ráförmedt a többiekre: – Mi az, nem hallottátok?! Csutak jó mulatást kívánt.

Azok felálltak, és kórusban:

– Köszönjük.

– Csodálkozol, hogy ismerjük a nevedet? De hát ki nem ismeri azt a nevet, hogy Csutak? Ki ne hallott volna kalandjaidról?

– A krokodillal.

– Dehogy krokodillal! Csutaknak tevéje volt.

– Na, ide figyelj…

Csutak kissé fanyarul:

– Irtóra örülök, hogy ilyen jól ismertek. És nem is lett volna rossz egy krokodil vagy egy teve. Csak az a baj, hogy sose volt krokodilom, hogy a tevéről már ne is beszéljek.

– Csutaknak szürke lova volt – hallatszott egy hang.

– Igen. – Csutak a földet rugdalta. – Egy szürke ló…

– Na, ugye?! – vágta rá az edző. – És most csak arra kérünk, hogy tarts velünk. Nem bánod meg. Senki se ismeri nálunk jobban a ligetet. Arról nem is szólva, hogy potyajegyünk van. Szabad belépés mindenhova.

– Csak nem hagyod ki?

– Na, öregem!

– Kösz, de inkább csak egyedül mászkálok.

Vihogás a vasútról.

– Egyedül mászkál! Azt mondja, inkább egyedül mászkál.

Az edző igen gondterhelt képet vágott.

– Persze lehet úgy is. Ki mondja, hogy nem lehet?

A télikabát bársonygallérját simítgatta. Levette a keménykalapját, ráfújt. Talán még mondott volna valamit, de akkor a kormányos megpörgette a kormányt, és a kisvasút továbbgördült.

Perecárus jött tálcával a nyakában. Nyaka, feje, sálja félrecsúszott a tálca szíjai között.

– Tessék mondani!

Az árus megállt, egy nagyon régi mozdulattal felemelte a kendőt a tálcáról. Elgörbült perechátak, lehetetlenül vékony karikák, letört csonkok.

– Tessék mondani, mióta jár itt kisvasút?

– Földalatti? – Az árus nem nézett Csutakra. A pereceket tologatta a tálcán.

– Nem, nem földalatti.

Az árus visszaejtette a kendőt. Megrázta a fejét, fölfelé bámult a szürke égre. Talán azt várta, hogy napfény tör elő, és felragyog a sétány. Gyerekcsapat veszi körül. Gyerekcsapat és kiabálás: „Perecet! Nekem is! Nekem is!” Kezek nyúlnak a tálca felé, izgatott kis ujjak. Távolabb gyerekkocsik. Mamák napoznak a padon, fejüket hátravetve. És csak hallgatják, hogy zeng a liget: „Perecet! Perecet!”

Nem tört elő napfény. És csak egy fiú állt előtte, és mindig ugyanazt kérdezte:

– Mióta jár itt kisvasút?

– Nincs is sín errefelé. – Igazított valamit a tálcáján. – Nincs is semmiféle sín.

Lent álltak a tó mellett. Csutak és a pereces. Az utat nézték.

– Még csak nyoma sincs semmiféle sínnek. Itt még lóvasút se volt. – A tálca lassan elindult. – A szigeten volt lóvasút, de az is mikor volt!

A tálca egy pillanatra megállt.

– Talán valaki azt mondta, hogy itt várd meg a kisvasútnál? – Száraz, recsegő nevetés, ahogy a tálca továbbúszott. – Persze, valaki azt mondta, hogy itt várd meg a kisvasútnál. Hát akkor el ne mozdulj, fiacskám, el ne mozdulj!

Szólt a zene, a tükrök körbeforogtak. Lovak pattantak elő a zenéből, fekete, barna, almásszürke lovak. Kocsikat röpítettek, hintókat harsonás angyalokkal. Vagy csak úgy vágtattak a lovasukkal.

Csutak a körhinta előtt.

Befizessen? Melyik lóra üljön? Talán mégis arra a feketére. Vagy az almásszürkére?... Meg lehetne próbálni az almásszürkét.

Szólt a zene, a liget kopogó verklizenéje. Falovak, tükrök zenéje, a poros, körbeforgó padló zenéje. A tükörből nyíló szobák zenéje.

Szobák nyíltak a tükörből, csöndes, elhagyott szobák. Forogtak a lovak, a tükrök és a tükrök között a szobák. Az egyikben Dezső.

Csutak állt és várt. Állt és várt, mint már annyiszor. Meglökték a vállát, az arcába sziszegtek. Valaki integetett a lovakról, többen is integettek. A nevét kiabálták:

– Mi az, Csutak? Nem szállsz be?

– Csak egy menetre!

– Nincs nálad annyi?

– Befizessünk?

– Dobjuk össze?

– Mit izgulsz, lehet potyázni!

– Tiszta potyázás!

Az edző és a többiek. Előreugrattak a lovon, aztán hátra. Az edzőn vastag pulóver, a fején kötött sapka. Csutak felé nyújtotta kezét.

– Felhúzzalak?

Az edző lova hátraugrott.

Szólt a zene, az arcok elfordultak. Az edző, úgy menetközben, átugrott egy másik lóra.

– Mi van, Csutak?!

– Elaludtál?

Csutak nem mozdult.

– Csutak!

– Mi lesz már?!

– Mi lesz?!

Nem mozdul. Most mindjárt kiperdül Gyáva Dezső szobája. A lovak és a tükrök közül előlép Gyáva Dezső.

Megérintették a vállát. Bajuszos férfi állt mellette.

– Meghívás a barátaidtól.

Csutak már fent ült az almásszürkén. Végigsimított a nyakán, megveregette. A ló elindult vele. Gyorsabban, egyre gyorsabban.

Taps, kiabálás.

– Ez az, Csutak!

– Tudod, hogy a legjobb lovat kaptad?

– Hát persze hogy a Csutak kapta a legjobb lovat…

– Ez az, Csutak!

Az edző átugrott Csutakhoz. Megkapaszkodott a ló nyakában. Ki tudja ezt abbahagyni?! Megint a saját lován volt, onnan integetett. Ezek a legjobb lovak voltak. Vagy legalábbis azokról mintázták őket.

Körbevágtattak a lovak. Egy pillanatra az edzőt lehetett látni, aztán

valaki mást. A bódék felett száguldottak. Bágyadt, elveszett zsongás a mélyből. A hullámvasút felett repültek. Elöl az edző. Csutak elhúzott mellette. Az edző feléje fordult, félig lecsúszott a lováról. Sátrak ponyvái röpködtek, sátrak ponyvái csattogtak.

A zene elpattant. Megálltak a lovak.

Csutak valósággal hozzátapadt az almásszürkéhez. Szemét lehunyta, meg se mozdult. Úgy kellett leszedni.

– Nyugalom – mondta az edző.

Az edző és egy másik fiú átfogta Csutak vállát. Az edző csöndesen magyarázott:

– Egy kicsit letörtél, ennyi az egész. Nem vagy edzésben. Lefogadom, hogy legalább fél éve nem ültél lovon.

– Lovon?... – szédelgett Csutak.

– Na igen, hát nem ültél nyeregben.

– Egyszer olvastam egy verset! – vágott közbe valaki. – Ébredj, faló, üres a nyerged, ébredj, faló, elszállt a gyermek...

– Elszállt, az aztán elszállt.

– Hát akkor elszállt! Az a fő, hogy Csutak pihenjen egy kicsit.

Mire a többiek:

– Nem áll a lábán!

Az edző:

– Ki mondja, hogy nem áll a lábán? Egy kis heverés, és újra lóra pattan.

Csutak:

– Nem, azért talán mégse pattanok lóra.

– Előbb szundizol. Van itt egy jó kis szoba, egy olyan igazi, csöndes kis szoba. Durmolsz egyet, aztán mi majd jelzünk.

Átvezette Csutakot a körhinta hatalmas korongján. Körülöttünk a dermedt, megmerevedett falovak. Előreugró lábak, fagyott sörények, üres nyergek. Megmerevedett ágaskodás.

– Hát akkor, Csutikám! – Az edző megállt hátul a falnál.

Kilincs a falban. Az ajtó vékony vonala. Szinte nem is látni. Az edző megfogta, a kilincset.

Arcok hajoltak előre, Csutakra bámultak. Csutak lassan megfordult.

A mozdulatlan lovak. Hidegen csillogó üvegszemek. Harsonás angyalok a hintókon.

Megszólalt a zene. A lovak megindultak. A tükrök is megindultak.

– Szunyálsz egyet.

Szólt a zene, a tükrök forogtak. Az ajtó megnyílt. Az edző előretolta Csutakot.

Lovak, hinták, harsonás angyalok, ahogy elfordultak. Lovak táguló cimpája… üvegszemek.

Csutak megrázkódott. Azzal ellépett az edző mellett, és már fönt volt egy lovon. Lecsúszott róla – be egy hintóba. Aztán már lent volt. Lent a körhintánál.

Az edző odafent. Körbevágtatott a többiekkel. A hintókat is megszállták.

Volt, aki felkapaszkodott egy angyalra.

Csutak felintett.

– Nem is vagyok olyan hulla!

Egy padon ült, kicsit kifújta magát. Közben egy hangra várt. Hogy megint hallja:

– Mondok valamit! Mondok valamit!

A hang nem szólalt meg. Csutak felállt, elindult a bódék felé.

Soponyai behúzódott a hintó sarkába. Levette kötött sapkáját, haját befésülte az arcába.

Forgott a körhinta, forogtak a lovak, a hintók.

Valaki beszólt hozzá:

– Soponyai!

Meg se hallotta. A hintó sarkában gubbasztott, és a haját befésülte az arcába. Egyszerre csak elengedte a haját. Keze lecsúszott a fejéről.

Két felhúzott térd vele szemben, a sötét ülésen. Semmi más, csak az a két felhúzott térd.

Soponyai előrehajolt a térd felé.

– Elkapjuk – nyögte. – Most meglépett… de azért… – Elcsuklott. Aztán megismételte: – Elkapjuk.

Két felhúzott térd utazott Soponyaival. Aztán csak az üres ülés.

A zene elhallgatott, a körhinta leállt. Soponyai kidugta fejét a hintóból. Igen, ott ülnek a lovakon, a mozdulatlan lovakon. Az egész galeri. Lelógnak, vagy éppen hátrafelé ülnek a nyeregben. Mindenki egyszerre beszél, de egy szót se érteni. Csak mint a fel-felcsapódó hullámverés.

– …mert én már akkor megmondtam!

– Mit mondtál meg?

– Gáncs a Csutaknak.

– Üsd fel az orrát!

– Csavard a karját!

– Gáncs a Csutaknak!

– Micsoda alakok! – Soponyai végignézett a társaságon. – Gáncs, orrba verés… Amikor már mondtam, hogy nem ez az ábra… az ábra a következő…

Elakadt. Mintha megint azt a két felhúzott térdet látta volna. A két felhúzott térdet a hintó sarkában.

Csutak elment a céllövölde mellett. Ez nem az ő esete. Piff! Paff! És mire megy ki az egész? Az ember lelő néhány tányért, na, mondjuk, egy tányérsort. Már aki lelő. Mert Csutak még a puskát se tudta megfogni. Egyszer kint volt a két Drugiccsal, Drugics Cézárral meg Drugics Ágival. Igazán nem nagyon erőltette a dolgot, de aztán

mégiscsak kézbe kellett venni a puskát. Szóval kézbe vette. Ági nevetni kezdett, Cézár a fejéhez kapott. Valaki pedig azt mondta: tedd le, ezt nem neked találták ki. – Csutak le is tette. Közben arra gondolt, hogy elég sok minden van, amit nem neki találtak ki. De mi az, amit neki találtak ki? Neki, a Csutaknak?

Puskaropogás a bódéból. Elismerő hangok: Ez az! Ez aztán igen!

Még mindig az a régi délután volt Csutak előtt, a két Drugiccsal. Cézár hangoskodott, hogy most aztán Csutak helyett is neki kell megmutatni. Cézárnak mindig meg kellett mutatni valamit. Ági meg csak sóhajtozott. Ha Színes Géza itt lenne!... De hát Színes Géza nem volt ott. Őt akkor már a filmgyárba hívogatták, és Ági esküdött rá, hogy Géza mindenkit elsöpör.

A két Drugics... Mennyit lődörögtek együtt! Csutak aztán valahogy elsodródott mellőlük. Lehet, hogy akkor látta utoljára őket? Azon a délutánon a ligetben?

Megfordult.

Talán ott vannak a céllövöldénél. Talán megint kijöttek ide, és Ági azt mondja: Hátha belebotlok abba a Csutakba!

(Valaki azt mondta, hogy Ági örökké rólam beszél. Rólam, és nem Színes Gézáról. De hát kit izgat már Drugics Ági?...)

Lehet, hogy Csutakot nem izgatta Drugics Ági, de azért ott állt a céllövöldénél. Kezében puska. Most senki se mondta, hogy tedd le, ezt nem neked találták ki. Inkább mintha biztatták volna.

– Már ahogy a puskát fogja!

– Szóval ahogy kézbe veszi...

– Hát hiába!

Arcok merültek fel, úgy oldalról. Talán az edző meg a többiek. Vagy csak néhányan összeverődtek, ácsorgók, szurkolók.

– Most aztán látunk valamit!

– Öregem, ez szétlövi a bejzlit!

– Öregem, lefogadom, hogy...

Csutak kezében a puska. Lövésre várt. Miért ne? Majd csak

eldördül valami lövés.

A szurkolók sziszegtek, pisszegtek. Apró, türelmetlen füttyök.

– Csönd! – hallatszott egy szigorú hang.

Mesterlövészek ilyenkor lehunyják az egyik szemüket. De melyiket? Jobb szem? Bal szem? Tökmindegy. Lehunyta mind a két szemét.

– Durr! (Ki sütötte el ezt a puskát?)

Csörömpölés, elragadtatott kiáltás.

Csutak eltalálta a derék kovácsot. A derék kovács már időtlen idők óta ott ácsorgott az üllő előtt. De most egyszerre félelmetes dühvel verte az üllőt.

Csutak a kakukkos óra felé fordult. (Most csak a jobb szememet hunyom le.)

A lövés eldördült.

A kakukk kiugrott az órából, és rémülten kakukkolt.

Ki következik?

(Lehunyom a bal szememet, jobb szem, bal szem, csak az a fontos; mi a fontos?)

Újabb lövés. Egy nyúl fölbukott a vadász előtt. A vadász meglepetten hátratántorodott. Mikor lőtt ő nyúlra? Mikor lőtt ő egyáltalán? A nyúl önmaga körül bukfencezett. Felbukkant egy róka, de csak azért, hogy a következő pillanatban ő is felbukfencezzen.

(Ha ezt Drugics Ági látná!)

Valahonnan a bódé mélyéből megszólalt a kürt, a vadászat kürtje. És megszólalt a síp, hogy elindítsa a labdát a nagy mérkőzésen. Ott állt a fiú. Mozdulatlanul állt a kopott piros trikós futballista. Régen nem emelte fel a lábát, régen nem rúgott labdába.

Lövés dördült.

A láb riadt, csodálkozó mozdulattal megrándult.

Egy csónakos alámerítette az evezőt, és a csónak bukdácsolva megindult a festett hullámokon.

– Bajnok született – hallatszott egy hang. – Új bajnoka van a ligetnek.

Csutak letette a puskát.

A focista egy darabig még kergette a labdát, aztán leállt. A csónakos is abbahagyta a csónakázást, és a nyúl se bukfencezett.

– Abbahagyod? – Az edző lehajolt Csutakhoz. – Most akarod abbahagyni?

Csutak keze a pulton. A kovácsot nézte, ahogy mereven áll az üllő előtt. A focistát rúgásra emelt lábbal. De az a láb már nem érint labdát.

– Tudod, mit lehet itt össze-nyerni?

Csutak a nyulat nézte, ahogy a vadász előtt áll. A vadászt, aki megint vállára akasztotta a puskát. Az elnémult kakukkos órát. Az indiánt, aki felemeli tomahawkját, de nem sújt le senkire. A cowboy lányt az indián előtt.

Feléjük intett, aztán elindult.

Az edző meg valósággal odaragadt a pultra.

– És el tud menni…

El tudott menni.

A hullámvasút körül keringett. A vasút zakatolva robogott el fölötte.

Felnézett. Az utasok? Hol vannak a hullámvasút visító, kiabáló, sikoltozó utasai? Senki. A vasút magányosan robogott. Egy pillanatra belefúródott a szürke égbe. Aztán meg oly közel volt.

Szórakozik – gondolta Csutak. – A hullámvasút szórakozik. Csak úgy a saját kedvére vágtat. Ez az ő délutánja.

Talán a Csobogóval is így van. Most csak úgy a saját kedvére csobog. Kedvük szerint úsznak a csónakok. Az üres csónakok a szikla körül.

Egy lány járkált a csónakok között. Hirtelen megfordult.

– Hát akkor melyikbe…?

– Kati!

Csutak már nem is kérdezett semmit. Hogy került ide a lány? Mikor jött ki meg ilyesmi. Beszállt vele egy kék csónakba.

Nem volt loccsanás, ahogy a csónak belecsúszott a vízbe. A fáradt, homályos víz nem mozdult meg. Mintha nem akarná befogadni a csónakot.

Kati álláig húzta a térdét. A térde mögül Csutakra nevetett.

– Most aztán megmutathatod.

– Megmutathatom. Mit?

– Mindig azt mondtad, hogy te aztán úgy tudsz evezni!

– Ki mondta? – Nézte, hogy folyik le az evezőről a víz. – A szigeten, ugye, azért a szigeten csónakáztunk? És akkor én eveztem?

– Bizti, hogy nem. – Átült Csutakhoz, kivette kezéből az evezőt. – Ahogy így elnézem, a te kezedben még nem volt evező.

– Kati!

– Nem hiszem, hogy itt el lehet süllyedni, de azért majd inkább én…

Vaskorlát mellett eveztek. A korlát túlsó oldalán valami kunyhóféle. Szakállas tengerész a kunyhó ajtajában.

– Elsüllyedt az öreg – mondta Kati. – Azazhogy csak a hajója.

– Ő meg elhagyta a hajót.

A kapitány, aki elhagyta hajóját, széttárta a karját.

– És most rajta a szégyen – bólintott a lány. – A szégyen bélyege.

– Azóta itt él ebben a kunyhóban.

– Nem állították törvény elé, de azért nem mer az emberek szeme elé kerülni.

– És hogy hajót kapjon, hát arról nem is álmodhat.

A kapitány egy lassú mozdulattal levette a sapkáját, térdéhez csapkodta. Megfordult, bement a kunyhójába.

– Eddig is alig bújt elő – mondta Kati. – De most aztán már soha.

– Mi még láttuk, mi láttuk utoljára.

Asztal sarka a kunyhó homályában. Sapka az asztal sarkán. Valaki mozgott odabent, aztán semmi.

– Levette a sapkáját – magyarázta Kati. – És többé már fel se teszi.

– Mi még sapkában láttuk, mi láttuk utoljára sapkában.

A csónak továbbúszott.

Két alak a parton. Kifakult matrózblúz, rojtos szélű nadrág. Kezükben matrózsapka. Mintha integetni akarnának.

– Kopcsándi és Albi – mondta Csutak.

– Ők ketten menekültek meg a legénységből. A kapitány meg ez a kettő.

– A Károlyi-kertbe jártak, de mindig hajóra akartak kerülni.

– A Kopcsándi papája szabó volt, az Albié meg…

Kopcsándi és Albi felemelték a karjukat, integettek.

– Főznek, meg a kapitány ingeit mossák.

– Albi kormányos akart lenni.

– A fedélzetet mosta ő is meg a másik is. De most már nincs fedélzet.

Albi mamája egyszer valami levelet mutogatott a Károlyi-kertben. Madagaszkárból kapta.

– Madagaszkárban is jártak.

– Kopcsándi papája meg azt mondta, hogy ha még egyszer előkerül a Kopcsándi…

– Nem kerül elő.

Kopcsándi és Albi átfogták egymás vállát, integettek.

Malom bukkant fel, olyan vízimalom. Forgott a kereke, és zene is hallatszott.

Előjött a molnár. Mosolygott. Olyan mozdulatot tett, mintha be akarná hívni Csutakékat.

Egy fa vízre hajló ága. Bokrok, pázsit. Vízimanók a parton. Szorgos kis vízimanók. Ketten éppen fatönköt fűrészeltek, a harmadik puskával a kezében éppen vadra lesett. Aztán akadt, akinek puttony volt a hátán.

– Né, a puttonyos! Tudod, hogy egyszer eljött hozzám? – Kati felnevetett. – Bent ült a szobámban. Azt mondta, hogy már nagyon régen vár, és hogy ez igazán nem szép tőlem.

– De hát mit akart?

– Mit akarhat egy ilyen puttonyos? Be akart dugni a puttonyába!

– Téged?

– Azt mondta, ne izguljak, már sokkal magasabb lányokat is összehajtott. Nem is szólva Anita Ekbergről.

– Anita az Édes életből!

– Az Édes életből! És még másban is játszott.

– Minden filmjét megnéztem! Anita Ekberg… az óriás nő!

– Egész kicsire összehajtották. Különben sok bajuk volt vele. Takarítani még csak takarított…

– Anita takarított? Ezekre?!

– Legalábbis egy darabig. Szóval a takarítással nem volt baj, de a főzés… Úgyhogy rám gondoltak.

– És te?

– Mit képzelsz? Valahogy nem szeretek annyira főzni meg takarítani. Még egy ilyen puttonyosra se. És ezt meg is mondtam neki. Egy darabig csak fűzött, fűzött, de aztán látta, hogy reménytelen.

– És Anita Ekberg?

– Ne forgolódj, már nincs itt. Elküldték.

– Még hogy ők küldték el!

– A puttonyos legalábbis azt mondta.

Csutak a nyakát nyújtogatta. Talán azért mégiscsak fölbukkan Anita Ekberg.

– Egy ilyen puttonyos mindenhova becsúszik – mondta Kati. –

Például egy jó könyvet olvasol. Felnézel a könyvből, és akkor egyszerre csak ott ül veled szemben. Mindjárt ki kell dobni.

– Anita Ekberg nem dobta ki.

– Befűzték.

Szobrok a parton, félig a földbe roskadva. Megrozsdásodott, kopott mellszobrok. Sötét arcok, törött orrok, kopott homlokok.

Aztán csak kövek, lapos kövek, hatalmas, elnyúlt békákkal. Nem is békák, inkább bulldogok. Elnyúlva hevertek a köveken, iszapos tekintettel nézték a csónakot.

Zene hallatszott valahonnan. A liget kopogó verklizenéje.

Furcsán összehajló, egymásba fonódó virágok mellett ment el a csónak. A virágok szétnyíltak, meghasadtak. A kelyhük között egy lány ezüstös trikóban.

– Lezuhant a trapézról – mondta Kati.

A lány széttárt karral feküdt a virágok között. A trikója csillogott, vagy csak a víz?

– A szakállas nő.

Messziről kopogott a liget verklizenéje, ahogy a szakállas nő feléjük úszott. Csak a feje látszott. A vízből derűsen mosolygó, szakállas fej hajlott ki.

– Már senki se kíváncsi rá – bólintott Kati. – Senki.

A nő elúszott mellettük szétterülő mohaszakállal.

Aztán a többiek. Régi kikiáltók, bohócok, műlovarok és műlovarnők, delejesek és delejes nők. Merev, kifestett arcok a víz fölött, távoli, elúszó mosolyok.

Kopogott a verklizene, posztóval letakart asztalkát hozott a víz. Azon fölfelé fordított cilinder, egy pár fehér kesztyű, pálca, pakli kártya.

Minden sötétbe borult.

Aztán megint sziklák. De ezek a sziklák már egy alagútban.

A barlangvasút vágtatott velük. Fények csapódtak fel a kanyarban,

bizonytalan zöld meg vörös fények. Sötétség. Egy arc hajolt feléjük. Komor, szakállas arc. Árnyak lebegése. Huhogásszerű nevetés. Valaki beült melléjük, de csak azért, hogy mindjárt kiszálljon.

Csutak átfogta a lány vállát.

Igazán nem lehetett tudni, hányan ültek a barlangvasútban. Csutak néha úgy érezte, hogy csak ők ketten. Aztán meg mintha tele lenne a vasút. Egy pillanatra talán az edzőt látta, ahogy menetközben beugrik és hátrafordul. A többiek is itt lehetnek. És talán ő is beült a hátsó ülésre. Gyáva Dezső. Befizetett egy menetre. De hát neki nem is kell befizetni, oda ül, ahova akar.

Lelépni! Lelépni, amíg lehet!

Csutak nem lépett le. Kati mellett ült, átfogta a vállát.

Hegyoldalt hozott a kanyar.

Milyen ragacsos!

De hisz ez egy kupachegy! Az üregeket is lehet látni. A repedéseket, vájatokat, gyűrődéseket. Vékony jégpáncél az egyik repedésen.

Fagyott tekintet odalentről. Fagyott, üveges tekintet. Átvilágítja a kupachegyet.

– Nagyvilági Főcső!

Mozdulatlanul, mereven feküdt a Nagyvilági Főcső.

Egy pillanatra szinte egészen kitöltötte az alagutat. Aztán meg összezsugorodott. A tekintete még világított. Parányi kis fényfolt – majd az is eltűnt a kupacheggyel együtt.

A vasút csattogva vágtatott. Recsegtek az ülések. Csutak biztos volt benne, hogy az edző és barátai megszállták a vasutat. És hátul, legesleghátul pedig ott ül Gyáva Dezső. Újabb kanyar.

Egy konyha. Valahogy nagyon ismerős konyha.

És aki most felkelt a hokkedliról…

– Anya!

Csutak félig felemelkedett. Kati szelíden visszanyomta.

– Ne kiabálj, itt nem lehet kiabálni.

– Nem kiabálok.

Anya körülnézett. Odament a szobaajtóhoz, lenyomta a kilincset és befelé kémlelt.

– Engem keres.

Anya eltűnt.

Szobát hozott a következő kanyar. Fiúk hajoltak egy asztal fölé. Az egyik rá is hasalt.

Pillanatra fölemelkedtek a fejek.

– Szecsey Csuli! Gombokat szór az asztalra, most kezdődik a gombfocibajnokság.

– De még várnak valakire.

– Rám várnak.

A fiú lecsúszott az asztalról, odament az ablakhoz. Egy másik meg csak a gombokat pöcögtette a körme hegyével.

– Még nem kezdik… rám várnak.

A szoba elfordult.

Sötétben vágtattak. Csutak érezte, hogy valaki lassan fölemelkedik a háta mögött. Föléje hajol, belehajol az arcába.

Hátrakapta a fejét. Senki se volt mögötte.

Kati megszorította a kezét.

– Tudom – motyogta Csutak. – Nem kell forgolódni, és nem kell kiabálni.

Az alagút lassan világosodni kezdett. Bokrok, fák és valami szikla. Néhány fiú a szikla előtt. Meg egy lány – két izgatottan röpködő hajfonat.

– Drugics Ági!

Csutak megint forgolódott és kiabált:

– Ott az egész társaság, az Ér utcaiak!

– Jó, jó.

– Az a széles vállú a Színes Géza, a dagadt a Drugics Cézár. A

szemüveges Nagy Béla és a Csiríz! A Csiríz!

– Jó, jó, a Csiríz.

– De hát a Csiríz is ott van!

Nem tudni, miért, a Csiríznek örült a legjobban.

– ...és akkor fölfedeztünk egy barlangot, és még ősember is volt a barlangban.

– Ősember?

– Egy ilyen barlangból még az is előjöhet, miért ne?

Színes Géza elindult a barlang felé. Hirtelen megállt. A többiek is úgy maradtak megkövülve.

– Figyeld? Figyeld? – suttogta Csutak. – Most jön elő az ősember...

Az Ér utcaiak mozdulatlanul álltak a barlang előtt. Egy pillanat, és előbújik az ősember.

Egy pillanat, és a barlang az Ér utcaiakkal együtt eltűnt.

A vasút robogott, Csutak belebámult a sötétbe.

– Színes Géza beszédet is tartott. A Csirízt meg hazaküldte. Miért küldte haza a Csirízt?

Tanterem. Üres tanterem. Katedra, azon asztal, szék. Térkép a táblán. És padok. Kopott, öreg padok.

– Az osztály! Majd mindjárt betódulnak, figyeld csak meg, tudod, egyszer átírattak a B-ből az Á-ba. Létszámfölösleg voltam.

– Mi voltál?

– Létszámfölösleg. De hogy miért éppen én voltam a létszámfölösleg?...

Üres tanterem. Katedra, padok, tábla, térkép a táblán. Az ajtó nem nyílt ki, nem tódult be az osztály.

Sötétbe borult a tanterem. Csutak belehajolt a sötétbe.

– Elbúcsúztattak... amikor átírattak a B-ből az Á-ba. Radírt is kaptam, egy olyan elefántos radírt meg még valamit... de hogy miért pont én voltam létszámfölösleg?!

Utcasarok kerítéssel. Egy fiú tűnt fel ruháskosárral. Körülkémlelt.

– Csiríz! Nahát, ez megint a Csiríz!

– Mit akar azzal a ruháskosárral?

– Ruháskosár… ruhás… – Csutak elgondolkozva húzogatta a fülét. – Persze! A selyemhernyók miatt.

– A selyemhernyók miatt?

– Levelet kellett gyűjteni a selyemhernyóknak.

– Valahogy még sose gyűjtöttem levelet a selyemhernyóknak.

– Tiszta haszon! Hogy azoknak mennyi levél kell!

– De hát miért gyűjtöttetek?

Csutak Katira bámult.

– Gőzöm sincs! Fogadásból. Vagy pedig mert segíteni kellett… valakinek segíteni…

Csiríz ebben a pillanatban ráült a ruháskosárra. Fejét tenyerébe hajtotta.

– Mégiscsak fogadásból…

Csiríz eltűnt a ruháskosárral.

– Anya!

Igen, megint anya állt ott a konyhában. Résnyire nyitotta az ajtót. Benézett a szobába, mintha onnan várna valakit. Senki se jött elő a szobából. Anya meg becsukta az ajtót. Elmosolyodott valami távoli, fáradt mosollyal. Hátrament a konyhába. Most már csak a háta látszott, aztán az is eltűnt.

– Szálljunk ki – mondta Kati.

– Azért még ne.

Reccsenés. Megint beugrálnak az ülésekbe, úgy menet közben. Lökdösődnek, csúszkálnak, vihognak, suttognak.

– Még ne! Még ne!

A sötét falakról verődött vissza a suttogás, a kanyarokból.

– Még ne! Még ne!

Az alagút világosodni kezdett, kilökött magából egy utcát.

Kövér, vörös arcú nő vezetett egy lovat. De mintha csak úgy véletlenül akadtak volna össze. Bekötött arcú tűzoltó követte, asszonyok szatyrokkal, néhány fiú meg lány.

A ló pálcavékony lábai minden pillanatban összetörhetnek. Tekintete üres, merev. Lóg a sörénye, gubancos. Csendesen követte a kövérkés nőt. Mintha a levegőben lépkedett volna, a levegőben rakta volna egyik lábát a másik után.

Mögötte nyurga fiú, faággal a kezében. Olykor belesuhintott a levegőbe. Közben úgy vigyorgott, mintha rá akarna húzni a lóra.

Csutak meg csak nézte.

– Dochnál, a nagy Dochnál. Az meg a Kamocsa. – Kati felé fordult. – A nagy Dochnál, a Kamocsa…

– …meg a szürke ló.

– Amikor föltűnt a szürke ló! Amikor a fuvarosnővel fölbukkant… tudod, a Népszínház utcán.

Kati bólintott, és megint azt mondta:

– Szálljunk ki.

– Most?! Most akarsz kiszállni? De hiszen te is ott vagy… tudod, hogy te is ott vagy… meg én is.

– Szálljunk ki.

– De Kati…

Még egy pillantás az utcára, a szürke lóra… aztán egy kéz magával húzta Csutakot.

Sziszegés a vasútról, dühös, szitkozódó sziszegés, de ők akkor már kint voltak.

Kint álltak a barlangvasút előtt. Csutak a lányra bámult. Kérdezni akart valamit a szürke lóról, meg hogy egyáltalán… De Kati csak húzta magával.

– Gyere!

Sötétben vágtatott a barlangvasút. Soponyai ölbe ejtett kézzel ült,

mögötte a többiek.

– Már majdnem itt ragadt – magyarázta valaki.

– Majdnem!

– És akkor az a lány felpakolta…

– Ki az a lány?

– Te már láttad?

– Csak úgy felpakolta…

Soponyai hallgatott. Pókháló lógott az arcába, aztán meg mintha valami madár szárnya.

Kanyar zöldesszürke homálya. De egy arc nem bukkant elő! Se egy utcasarok, egy mozi hirdetése, egy futballkapu!

A vonat csattogva vágtatott. Sötét lett, aztán kissé világosabb. Majd ismét a megvakult alagút.

A többiek már kiszálltak.

Soponyai nem mozdult.

– Csak jön valami! Kell, hogy jöjjön valami!

Pókhálós homály – és semmi.

Gyáva Dezső valahol, valamilyen helyen rákoppintott a térdére.

– Na, még egy menetet, Soponyai! Utazgass csak, nézz körül, miért ne, hiszen ráérsz, Sopi, Sopikám!

Felhangzott a bádoghangú nevetés, és a barlangvasútnak már nem volt utasa. Soponyait mintha elfújták volna.

Micsoda társaság! Katonatisztek, világoszöld és kávébarna egyenruhában, régimódi, csúcsos sisakban, frakkos urak, estélyi ruhás hölgyek. (Gyűrött, pecsétes frakkok, foszladozó estélyi ruhák.) De mit keres ebben a társaságban az a pulóveres pofa? Kövér nő szatyorral? Hálóinges lány, hosszú késsel a kezében?

Csutak nem is tudta, hogy buktak be ebbe a bódéba. Az biztos, hogy valahol a Park végén mászkáltak, és akkor Kati egyszer csak megállt a

bódé előtt. Lehorgonyzott a bódé előtt, és Csutak felé intett. Talán valami régi mozi lehet itt, amit már-már bezártak, de azért néha még tart előadást.

Kati Csutakra mosolygott, és benyomta az ajtót.

Égett a villany? Vagy Kati gyújtotta fel?

Egyáltalán, mintha a lány már járt volna itt. És akkor meg is ígérte ezeknek az alakoknak, hogy majd megint eljön. És most eljött. Ezek pedig már várták. A katonatisztek régimódi, csúcsos sisakban, ahogy az asztal körül ülnek. Az egyik tiszt ráborult az asztalra. Frakkos urak és estélyi ruhás hölgyek egy sarokban társalognak. Valahogy elakadt a beszélgetés, és most csak egymásra bámulnak. Talán mert az a pulcsis pofa közéjük tolakodott? Kővér nő szatyorral a falnál. Mellette a hálóinges fiatal lány magasra emelt késsel. Télikabátos férfi kissé sértődötten ül a sarokban. Nemrég húzhatta arrébb a székét. Hegyes szakállas, pizsamás alak zavart mosollyal. Lehet, hogy most lökték be ide, és már csak mosolyog és bámul.

– Viaszfigurák. – A lány megérintette Csutak kezét.

– Viaszfigurák?

– A panoptikumban voltak, de aztán ide nyomták be őket.

– Várj csak! Apa beszélt erről… panoptikum… Annak a gyufa királynak is megcsinálták a szobrát, meg aki egy szikláról lelökött valakit… nőket lökdösött a szikláról.

– Mind ide került, akinek valami esete volt.

– Ezeknek mind esetük volt?

– Persze.

Csutak körülnézett. Az esetesek…

– Mit gondolsz, Csutak, ez a nő bevásárolni járt a szatyrával? Mit gondolsz, ebben a szatyorban csak tarja volt meg karaj meg velőscsont?

Csutak úgy gondolta, jobb, ha meg se kérdezi, mi volt abban a szatyorban. Megállt a fiatal lány előtt.

– De hogy csak így szaladgáljon hálóingben! – Kis szünet, majd

elgondolkozva: – Talán kergette valaki.

– Vagy ő kergetett valakit. Így rohant utána, késsel a kezében.

– Utolérte? Mit gondolsz, utolérte?

Kati mereven bólintott.

Pofaszakállas fiatalember, loknis hajú lány egymásra borulva.

Mintha egy váróterem sarkában üldögélnének. Mellette dühös tekintetű idősebb férfi magas gallérban, köpenyegben.

Kati:

– Akkor toppant eléjük, amikor már nem is számítottak rá.

– A magas galléros?

– A lány papája. Hallani sem akart erről a fiúról, de az megszöktette a lányt, és akkor kezdődött az üldözés.

Kövérkés, sportsapkás férfi mosolygott Csutakra.

– A Mosolygós. Akármit is követett el, mindig csak mosolygott. Csutak úgy gondolta, jobb, ha meg se kérdi, mit követett el a Mosolygós. És ez a tűzoltó? Biztos, hogy nem csak tüzet oltott. És ez a harmonikás nő? Revolver lehetett a harmonikában, és amikor rákezdett egy dalra…

– Ezeknek mind esetük volt?

– Mondtam már.

– De hát a tisztek? Meg ezek a frakkosok?

– Ne féltsd őket! – Kati egy mozdulatot tett. – Én csak azt mondom, nem kell őket félteni.

A frakkos urak és estélyi ruhás hölgyek mintha szétrebbentek volna. (Na de kérem, mit képzel rólunk, mégis, mit képzel rólunk?!) Az egyik tiszt mindjárt feláll az asztaltól. (– Itt elhangzott egy bizonyos megjegyzés.)

Csutak elment a frakkosok csoportja mellett, a tisztek asztala mellett. Megállt, megfordult. Az a magas galléros, köpenyes férfi olyan furcsán néz. Kicsit talán előbbre is jött, majd mindjárt otthagyja a lányát a pofaszakállas fiatalemberrel.

Csutak mozdulni se tudott. (A köpenyes már várt erre a találkozásra, várta, hogy bejöjjek ide.)

– Dezső! Gyáva Dezső!

A köpenyes mozdulatlan arccal.

Dezső meg az asztalnál ül a tisztek között, csúcsos sisakkal a fején. Vagy egy frakkos úr. Most éppen háttal áll, de ha Csutak elmegy mellette… Vagy a sportsapka alól mosolyog Csutakra. Dehogyis! Tűzoltó-egyenruhába bújt.

Csutak az arcok között keringett.

És akkor egy ajtó a falban.

A fiú lenyomta a kilincset. Egy hercegérsek zuhant a nyakába. Ott álldogált az ajtó mögött díszes papi ruhájában, és ahogy a fiú belépett, ráborult. Csutak egyszerre megtelt porral. Aztán Katival együtt hátranyomták az érseket, és továbbmentek.

– Ott guggol! –– Elkapta a lány karját.

Valaki guggolt a sötétben. Egy arc, egy váll szakadozott, homályos körvonalai. Itt ül, ide húzódott vissza, de most mindjárt feláll.

Nem állt fel. A roskatag trónján kuporgott, tépett palástban, koronával a fején.

– Letaszították a trónról. – Kati megigazította a palástot.

„Szedje össze magát, felség!” Valahogy ez volt ebben a mozdulatban.

– Letaszították?

– Az volt a legkevesebb. De ami még utána jött!…

A letaszított uralkodó ráncos, meggyötört arca.

– És a felesége?

– Az is itt van valahol. – Kati még mindig a palástot igazgatta.

Az uralkodó, akinek a felesége is itt volt valahol, kezet akart csókolni. De aztán valahogy mégse. Csak meghatottan hagyta, hogy a palástját rendbe szedjék.

Sötét sálas férfi a falnál, szűk zakóban.

– Aki letaszította. – Kati a sötét sálashoz lépett.

– Most meg csak itt álldogál.

Zavart bosszúság a sötét sálas férfi arcán.

– Itt álldogálok, ő meg itt üldögél, és a felesége is itt van valahol. Az biztos, hogy máshová is tehettek volna. Mindegy, most már mindegy. Itt álldogálok, ő meg itt üldögél.

– Nincs harag. Az uralkodó egyre jobban összezsugorodott. – Ami történt, megtörtént, de most már nincs harag.

Közben odakint feláll valaki az asztaltól, a tisztek asztalától. Egy frakkos úr kiválik a csoportból. Mosolygós arcáról eltűnik a mosoly, és kisurran az ajtón. Egy frakkos úr.

Egyszerre fordultak Csutak felé, ahogy ott állt az ajtóban. Ahogy Kati is megjelent, és Kati mögött, valami bánatos érdeklődéssel, a hercegérsek.

Kati szelíden visszatolta az érseket, azután Csutakkal együtt elment.

És ezalatt Nánási a képes újság fölé hajolt. Ez volt a mindene: képes újságok, filmlapok. Minél régibb, annál jobb. De azért persze az újakat se vetette meg. És ha egy régi, ismerős arcra bukkant, hát az aztán mindennek a teteje! Mint most például George Raft. Na igen, George Raft a Bolero hőse, a szőke Carola Lombard partnere. Mit is írnak róla?

George Raft hollywoodi sztárt nem engedik be Angliába. A londoni rendőrség szerint a neves filmszínész az amerikai alvilág embere.

Nánási fölnézett a lapból.

– Az alvilág embere… de hát miért kell egy George Raftnak az alvilággal, most azt mondja meg nekem valaki, hogy mi szüksége van rá egy George Raftnak, hogy…

Milyen sikere volt a Boleróban! Carola Lombard és George Raft. Több mint húsz éve, hogy Carola Lombard lezuhant egy repülőgéppel, George Raft pedig…

Felvétel is volt George Raftról. A kopaszos homlokú filmszínész

fürdőköpenyben és papucsban, szállodai szobájában. Kezében a távirat, a londoni távirat. (Éppen akkor kaphatta meg.) Sír, ahogy olvassa.

– Nem engednek be! Nem engednek be!

Hárman a kupachegy körül. Nacsaszta, Radó Vencel és Fedecs. Bottal a kezükben, kihegyezett végű bottal.

Egy darabig mozdulatlanul állnak, aztán lassan elindulnak a hegy körül. Gyorsabban, egyre gyorsabban. Pörögnek, forognak, ugrálnak. A botokat belevágják a kupachegybe, aztán elrohannak.

Három bot belefúródva a hegybe.

Üldögélt. Csak úgy üldögélt a kád szélén, a fürdőszobában. Ronyec Mari közben úgy tartotta a fejét, hogy ne kelljen belenézni a szemben levő tükörbe, de hát ez nem nagyon sikerült. Látnia kellett azt a lányt az arcába hulló barna hajjal.

Üvegpolc a mosdókagyló fölött: fogkrém, borotvaszappan, három fogmosó pohár, pengék.

Lépések az előszobából. Nem, ez nem Csutak. Azért most már majd csak befut. Aztán ő is leül ide a kád szélére, és elmondja, mi van Dezsővel.

Az előszobában megreccsent a padló. Suttogás. Ez Csutak mamája.

Csutak mamája és Csutak papája odakint álltak az előszobában. Az asszony csöndes, döbbent hangon:

– Már volt itt egyszer ez a kislány, akkor kint üldögéltek az előszobában, a kád szélén.

– A kád szélén?

– Mit nézel úgy? Tudod, amikor szétdobták a fürdőt, és a kád kint volt az előszobában.

– Ja igen, és akkor ők kint üldögéltek.

– Most is csak a kádat kereste.

– A kádat? Azért jött fel, hogy…

– Nem azért. Csutak miatt jött fel. És amikor mondtam neki, hogy jöjjön be, és várja meg…

Az asszony hangja még halkabb lett. Egy szó bugyborékolt csak elő ebből a suttogásból. A kád!

Az apa:

– Hogy csak ott szeret ülni? Azt nem mondta, hogy talán hozzuk ki a kádat az előszobába?

Az anya megint mondott valamit, de abból már semmit se lehetett érteni.

Ronyec Mari a kád szélén. Előtte törülközők. Melyik lehet Csutaké? Az egyiken pálmafák meg szerecsen gyerekek. Az a Csutaké. A szivacsok közül meg az a világoszöld. Világoszöld szivacs, világoszöld fogmosó pohár. Csutak biztosan sokáig gargarizál. Kimegy az előszobába, le-föl járkál, és közben gargarizál. Néha lenyeli a vizet, és akkor fuldoklik.

Vaskampó. Vaskampó áll ki a falból. De mintha csak most bújt volna elő. Szürke foltok. Beázás helye. Szakadt a víz a fürdőben. A csövek és lefolyók vize.

A lány hátrafordult a kád felé.

Csutak sokáig fürdik. Áztatja magát, jól kiáztatja magát. A nyakára meg a hátára locsolja a vizet, közben motyog. Nem énekel, csak motyog. A pálmafás törülköző az övé, de sose törli meg rendesen a hátát.

Lenyomták a kilincset. Benézett Csutak papája.

– Ha bejönne a szobába? Ott is megvárhatja.

Ronyec Mari a fejét rázta.

– Értem, értem. – Csutak papája a mosdóhoz ment, kezet mosott. Hátranézett a lányra.

Az úgy ült lehajtott fejjel, előrelógó hajjal. A haja, akár valami törülköző. Csutak papája már nyújtotta is a vizes kezét. Még odakint is erre gondolt.

– Talán törülközőnek jött ide.

– Törülközőnek?

– Ahogy úgy elnéztem. Hát ez most már csak így lesz. Ül a kád

szélén, előrelógatja a haját, mi meg szépen…

– Miket tudsz kitalálni!

Kattanás.

Ronyec Mari odabent a fürdőben eloltotta a villanyt. Csak a csempe világított. Elmosódott folt a csempe kockáján. Most mintha szaladna, aztán megáll. Odaint valakinek.

– Csutak!

Ronyec Mari a kád szélén ült, és nézte Csutakot, ahogy megy, megy a maga útján.

…a maga útján.

De hát tényleg az ő útja volt? Vagy pedig Kati vitte, repítette? Végig a Parkon, egyik bódétól a másikig.

A sétány szürke, téli útjai. Magasba meredő hinták, kocsik, ahogy éppen megakadtak a száguldásban. Az egyik bódéban valaki éppen labdát dobált. Kemény, megöregedett teniszlabdát egy halom konzervdobozra. Talált. Alaposan közéjük talált. A dobozok csörömpölve szétgurultak. Ő meg újra kezdte, újra és újra. Előrehajló, szürke kabátos hát, ahogy a labdát dobálja. Egyebet se csinál, mint ezt a rossz kedvű labdát vagdalja a dobozok közé.

Valahol a Park végén van a Robogó. A tó és a motorcsónakok fölött. Csapódnak az ajtók a Robogóban. Az ember beül egy kis székbe, az egyszerre csak felpattan, elindul vele egyik szobából a másikba, lépcsőn fel, lépcsőn le.

– Persze csak nyáron. Vagy legalábbis tavasszal.

– Mi van nyáron? – kérdezte Kati. – Vagy legalábbis tavasszal?

Egyszerre este lett. Kellemes, langyos este. Felragyogtak a Park fényei. Színes kis táblák gyulladtak fel a fákon. Jelzőtáblák – Barlangvasút – Körhinta – Útvesztő – Keringő – Jobb, mint otthon.

Motorcsónak búgott a tó felől. Ajtók becsapódása a Robogó felől. Visítás, nevetés a hintákról.

Lágy fények a félig sötétbe vesző sétányokon. A Planetárium rejtelmes homálya, barlanghomálya a barlangvasútnak. A sárkány

világító feje. Egy-egy szikla, amit kintről is lehet látni. Egy-egy alak, Jancsi és Juliska meg a gonosz mostoha. Törpék, házikók, rőzsehalmok.

A hálók fölött reszkető pingponglabdák a céllövöldénél. A lábát rúgásra emelő focista, a gázlámpát ölelgető részeg gavallér. Alakok, fények, homályos beugrók, rejtelmes folyosók. Amit kintről is lehet látni.

– És odabent? – Csutak elindult.

– Az a kérdés, hol – mondta Kati. – Jobb, mint otthon. Hát ezt nem hagyjuk ki.

Talán egy bútorraktárba kerültek. Egy bútorraktárba, ahol csak asztalok vannak. Ferdén egymásra csúszott asztallapok.

Ahogy beljebb mentek, az asztallapok lassan távolodtak, mintha valaki hátrahúzná őket. Apró, kis egymásba nyíló szobák. Ágyak, szekrények körvonalai. De ezek a körvonalak is hátratolódtak. Egyáltalán minden hátrált előlük. A szék, amire leülhettek volna, az asztal, amire rákönyökölhettek volna, az ágy, amire leheverhettek volna.

Zene áradt valahonnan a falakból. Kissé ünnepélyes és mégis otthonos zene. Valamikor a régi házban erre a zenére vezette asztalhoz a fiatal férj a fiatal feleségét. Lassan lépkedtek, mögöttük szülők, rokonok, vendégek. Ajtók nyíltak, ajtók csukódtak, és szólt a zene.

Gyerekhangok éneke. Mintha egy csapat gyerek rejtőzött volna el, hogy a következő pillanatban előrohanjanak.

Alakok a távoli szobákban. Egy nő, ahogy az ágy fölé hajol, egy öreg férfi, ahogy kivesz egy poharat a szekrényből, aztán csak egy kéz, ahogy felhúzza a régimódi faliórát. De mindezek az alakok eltávolodtak a szobákkal együtt.

– Nincsenek oda az örömtől – dünnyögte Csutak.

– Magasan hordják az orrukat.

A gyerekhangok elhallgattak. A padló meg csúszni kezdett. Veszedelmesen, alattomosan.

– Te, ez mozog!

– Mozog – bólintott Kati.

Vékony sávokban csúszott előre a padló. Mintha síléceket fektettek volna egymás mellé. Nekik már egy lépést se kellett tenni. A padló vitte őket. Csutak egy darabig hagyta magát vinni, majd hirtelen oldalt lépett. Egy másik sávra került, megint egy másikra, és egyszerre csak szembejött Katival. Át akart lépni hozzá, de a lány elsiklott mellette. Az arca is olyan furcsán idegen volt.

Csutak magára maradt a padlóval, a közeledő-távolodó szobákkal.

De csak egy pillanatig. Vidám kis csapat tódult ki az egyik szobából. Nevetgéltek, beszélgettek. Néhányan hátrafordultak, integettek. Egyszerre elcsöndesedtek. Bábumerevek lettek, ahogy Csutak felé siklottak.

– Az edző!

Igen, az edző és barátai. Szótlanul siklottak előre, két sor gombos, sötétkék ruhájukban.

Az edző arca felragyogott.

– Csutak! Ezt a tésztát… hogy éppen itt!

Tapsolni kezdett, a többiek is tapsoltak.

– Ez az, öregem!

– Nahát, hogy éppen itt akadtunk össze!

– De most aztán lelécelsz, Csutikám!

– Olyan bulit rendezünk…

Csutak mosolyogni próbált. (Kihagyom ezt a bulit, talán mégis inkább kihagyom.)

– Dolgaim vannak – intett feléjük. – Sajna…

Döbbent hangok:

– Dolgai vannak!

– Miféle dolgai?…

– Na, ide figyelj, Csutikám…

Csutak most siklott el mellettük. Ha lelép a padló sílécéről, ha csak

egy mozdulatot tesz…

Kezek kapkodtak feléje, kezek röpködtek a levegőben. Lehunyta a szemét. Mire fölnézett, a galeri már elsiklott. Csalódott arcok fordultak hátra.

– Csutak, ez nem igaz!

– Ezt nem teheted velünk!

– Amikor indul a buli…

Csutak széttárta a karját, és becsúszott a szobába.

Üres szoba, képek a falon. Tornyos frizurás nők, szakállas férfiak. Ők már régen elmentek, a bútoraikat is elvitték, de a képek itt maradtak.

Kati tűnt fel egy távoli szobában. Kissé oldalt tartotta a fejét, ahogy előresiklott, aztán eltűnt.

Csutak meg tükrök közé került. Valóságos tükörterembe. Állt, és mozdulni se tudott. A tükrök körülvették. És bennük, mint tavak mélyéből előcsillanva: ő maga.

Csutakok állták körül Csutakot. Lassan leereszkedtek a földre, leguggoltak. Térdek csúsztak előre, cipőorrok valahol lent a mélyben. Csutak felállt, a Csutakok is felálltak. Forogni kezdtek. Forogni és nevetni.

Csönd lett a tükrök között. Most megint csak egy Csutak volt. Egy lehetetlenül kövér Csutak. Hullámzott, öblösödött, elöntötte a tükröket. Majd hirtelen kihegyesedett, irtózatosan megnyúlt. De csak azért, hogy a következő pillanatban apró kis dugó legyen. Olyan lapos, mint egy szétnyűtt papucs.

Alakok tűntek fel a tükrökben. Az edző, ahogy hullámzó arccal felfut a magasba, mintha gyorsforralón forralnák. A többiek is akár a buborékok.

– Mi az, Csutak leragadtál?

– Mert ilyet úgyse látsz!

– Tiszta Gregory Peck.

– Kiköpött Gregory Peck.

Széthúzott szájak, előreugró orrok, meghasadt homlokok vették körül. Ő meg összehúzta magát, aztán egyszerre futni kezdett. Futott a tükrök erdejében. Elnyúlt tükrök és öblösödő tükrök kísérték. Sima üveglapok, reszkető üveglapok, jégpáncél és pattogó szilánkok.

Futott a tükrök között, és ez már nem is az ő futása volt, hanem a tükröké.

Belerohant a hordóba.

Az óriási hordó féloldalasan tántorogva eléje görgött, szétnyílt, és magába zárta.

Részegen dülöngélő szobába került. Meg akart kapaszkodni a falban, de ez sehogy se sikerült. Pedig mintha olyan vasfogantyúk is lettek volna. Ha elkapná, ha egyszer elkapná…

A hordó öblös nevetése.

Ő meg csak pörgött önmaga körül.

Zöldesszürke hordóhomály. Vasfogantyúk. Alacsony kis székek. De mindig elrohantak mellette ebben a forgásban. Odatapadt a falhoz. És akkor már nem volt egyéb, mint két kifeszített tenyér.

A hordó dülöngélt. Néha mintha nekivágódott volna valaminek, néha mintha megállt volna. Ki tudja, talán összeakadt egy másik hordóval, és most megbeszélnek valamit.

Csutak a falhoz tapadt. Hirtelen úgy érezte, hogy egy kéz elindul a kifeszített tenyere felé. Egy kéz elindult a homályban, és megérinti a tenyerét. Éppen csak megérinti. Az edző vagy valaki a galeriból. Mind itt görögnek, beleakaszkodva a fogantyúkba. Neki már nincs is helye. Akármerre nyúl, beleütközik valakibe.

Vagy csak ő van itt egyedül. Gyáva Dezső. Nem hirdetőoszlopban lakik, nem is lépcsőházban, repedésben, de még csak nem is a mozi előcsarnokában. Ebben a hordóban. Ebben a dülöngélő, tántorgó hordóban várt Csutakra. Eddig mozdulatlanul kuporgott, de most kinyújtotta a kezét. Elindult a keze, hogy megérintse azt a kétségbeesetten kapaszkodó tenyeret. Egy érintés, éppen csak egy érintés…

Csutak lehunyta a szemét. De akkor is látta a vékony, fehér ujjat,

ahogy átfúrja magát a sötéten.

Előrecsúszó ujjak, szinte egymástól függetlenül. A mutatóujj türelmetlenül előrerohan, a hüvelykujj lustán lemarad, a középső nyújtózik egyet. A mutató hívja a többieket. Gyerünk, mi lesz már?! – Jó, jó – nyújtózik a középső, aztán hirtelen feldobja magát a levegőbe.

Forognak az ujjak. Úgy forognak, mint a legyező. Aztán megint csak egy ujj, ahogy előrefúrja magát a sötéten.

Zökkenés. A hordó még pörgött egyet, aztán kilökte Csutakot.

– Csakhogy kibújtál! – Kati a hordó előtt állt, és a kezét nyújtotta a fiúnak.

Egész kis tömeg a villanyautó előtt. Mintha a Park megtelt volna sétálókkal, ácsorgókkal, bámészkodókkal. Szóltak a papírtrombiták, szóltak a sípok, és mindezen túl a furcsán kattogó verklizene.

Sikoltás, nevetés a hullámvasútról.

Csutak felnézett.

Integettek onnan a magasból. Talán biztatták is, hogy szálljon be, hiszen lánnyal van. És ha valaki lánnyal van, igazán nem hagyhatja ki a hullámvasutat.

Csutak valósággal szédelgett ebben a kavargásban.

– De hát az előbb még alig lézengtek itt egypáran…

– Az az előbb volt.

Előrefúrták magukat a tömegben, és már bent is ültek egy kis piros autóban.

– Autó még nem volt – mondta Kati.

– Váltottál jegyet?

– Mennyit tudsz kérdezni!

Kis piros autó a hatalmas bádoglemezen. Körülötte a többiek. Világoskék, zöld, sárga kocsik. Vágtattak, féloldalra dőltek, de az volt az igazi, ha egymásba rohantak. Ilyenkor felcsattant a kiáltás:

– Karambol!

– Ha csak az kell! – Csutak megfogta a kormányt. Jobbra rántotta, balra rántotta, de az autó nem indult el.

A bádoglemez rázkódott. Autók robogtak, egymásnak mentek, de az ő kis kocsijuk nem mozdult.

– Azért alul is meg kéne próbálni valamit. – Kati benyomta a pedált.

A kocsi megindult. Kissé tétován, de megindult.

– Lovaglás volt, csónakázás volt, még csak ez hiányzott.

– Pont ez hiányzott! – Csutak lehunyta a szemét. Ahogy az az autó feléjük robogott…

– Ne izgulj, nem kell izgulni.

– Hát ha te vezetsz! – Csutak felsóhajtott. – Ha egy olyan igazi autónk lenne, akkor is csak te vezetnél.

– Te meg mindig bemondanád az irányt. Hogy most itt vágjunk le, kitérő jön, bekötő út, engedjem előre azt a buszt, vigyázzak a trolira… szóval irányítanál.

– Elméletben.

– Ó, az nagyon is fontos! Egy olyan igazi elméleti szakember.

– Elméleti szakember. Na, köszönöm!

– De igazán! Mit gondolsz, mégiscsak másképp ülök a kormánynál, ha tudom, hogy van mellettem valaki, aki…

Csutak nem hallotta a többit. Csutak darabokra esett szét, repeszdarabokra. A homloka a hullámvasút felé repült, a két karja valahova az Állatkert felé. Aztán megint csak ott ült a kocsiban.

– Ez csúnya volt. – Kati balra hajtott. – Ahogy nekünk jöttek. Lefogadom, hogy nem volt véletlen.

Vajszínű kocsi keringett körülöttük. Hol előttük bukkant fel, hol éppen mellettük. Valaki kilógott a kocsiból. Integetett.

– Pardőz, de hát ebben a forgalomban!…

És most oldalról fúródott beléjük a kocsi.

Kati hátrált.

Felcsattant a nevetés.

– Rükizik a kislány, rükizik!

Az a pofa meg csak integetett.

– Na de hát ebben a forgalomban… – Valósággal belelógott Csutak képébe.

– Az edző!

Az edző ült a kocsiban. Az edző és emberei megszállták a villanyautókat, és most ott száguldoztak a bádoglemezen.

Remegett a bádoglemez, ahogy az autók azt az egyet, azt az egyetlenegyet üldözték.

A kormány Kati kezében. Kissé jobbra hajtott, és két autó közül csúszott ki. Úgy oldalról pedig valósággal felöklelt egy harmadikat.

– Bocsánat – mondta Kati –, de hát ebben a forgalomban…

Hátulról vágódott neki egy kocsi. Kint voltak a lemez szélén. A lemez szélén száguldottak.

– Rákapcsolt a kislány!

– Csudára rákapcsolt!

Egy kör, két kör… Kati repült a kocsival. Utánuk a többiek, mint a kipattanó bombák.

Aztán egyszerre csönd. Mélységes csönd, ahogy ott álltak a lemez közepén. Előttük az edző kocsija. Körülöttük a többiek szoros gyűrűben.

A bádoglemez már nem rázkódott, a kocsik nem mozdultak.

Az edző kilógott a kocsiból. Hosszan kilógatta a karját, az állát meg ráfektette a karjára. Katira hunyorított.

– Pedig nagyon hajtott a kislány.

Valaki felnevetett. Aztán egy hang:

– Azért mégiscsak más lett volna, ha Csutak ül a kormánynál.

– Nem vitás! Ha Csutak veszi kézbe a kormányt.

– Sose kapjuk el őket.

– Nem vitás.

Csutak lehajtotta a fejét, vállát vonogatta. Azok egy pillanatra elhallgattak, de aztán megint rákezdték:

– Ülj a kormányhoz, Csutikám!

– Tegyél egy-két kört!

– Na de Csutikám!

Az edző, aki valósággal kilógatta magát a kocsiból, fölegyenesedett.

– Na nem. Csutak nem ül a kormányhoz, Csutak már egy kört se tesz. Se ő, se a kislány.

Az edző kiszállt a kocsiból. Kényelmesen, ráérősen odasétált Csutakékhoz.

– Milyen helyes kislány, de igazán, milyen helyes. – Várni lehetett, hogy megveregeti Kati arcát.

Behúzok neki egyet! Csutak előrehajolt. Akármi lesz is, behúzok neki egyet.

– Ha az én kocsimban ülne. – Az edző hosszan elnézte Katit. – De hát miért ne ülhetne az én kocsimban?

Hátrafordult a többiekhez. Azok bólogattak. Valaki megkérdezte:

– Átszállítsuk?

Az edző elképedve:

– Átszállítani? Egy ilyen helyes lányt? Magam kísérem a kocsimba! – Csutak felé intett a fejével. – Vegyétek kezelésbe a barátunkat. Legyen gondotok a barátunkra.

– Gondunk lesz rá.

Aztán megint nagy csönd lett, ahogy az edző kinyitotta a kocsi ajtaját, és karját nyújtotta Katinak.

– Szabad?

Kati nem szállt ki, nem mozdult. Most ő nézte hosszan elgondolkozva az edzőt.

– Soponyai…

Az edző arca megrándult.

– Honnan is csaptak ki?

Az edző karja lehanyatlott.

– Vagy mindenhonnan kicsaptak? Minden iskolából?

Kati kiszállt a kocsiból. Soponyai meg remegni kezdett, és lassan leereszkedett a bádoglemezre.

Kati kiemelte Csutakot a kocsiból. Közben még mindig Soponyait nézte, aki a bádoglemez közepén kuporgott.

– Az egész tanári kar letérdelt a papád elé: „Vigye el innen a fiát, vigye el innen!” Valahogy így volt. Na, hát csak húzd meg magad, Soponyai, nagyon ajánlom!

Kati lassan elindult Csutakkal. Lekoptak a bádoglemezről.

Senki se állt eléjük. A tagok bebújtak a kocsikba.

Soponyai összehúzta magát. Előrehajolt, homlokát a lemezhez szorította.

– Na és ha kicsaptak?

Feltérdelt.

– Na és ha mindenhonnan kicsaptak?!

A lemez közepén térdelt. Körülötte a mozdulatlan autók. Senki se nézett ki az autókból. Ő meg egyszerre elkezdte:

– A Heidenrösleint tudtam, mint a vízfolyás. Röslein, Röslein, Röslein rot, Röslein auf der… – Kis szünet. – Abból nem feleltettek… abból soha… pedig fújtam… rózsa, rózsa, rózsácska… – Elcsuklott. Tenyerével a térdét dögönyözte.

A zene elhallgatott, a liget verklizenéje. Az utak üresek, mindenki eltűnt. Becsukódtak a bódék, megállt a barlangvasút és a körhinta.

A tagok valósággal eltűntek a kocsikban. Az orrba verők, a gáncsvetők, a vállal lökdösődők, a fülhúzogatók, a fricskások behúzták a fejüket.

Soponyai egy mozdulatot tett, hogy felálljon.

A Felhúzott Térd elröpült fölötte.

Soponyai visszazuhant a bádoglemezre.

A ponyva kettéhasadt és elrepült. Maradt az acélváz ketrece, középen egy meredeken kiálló vasrúddal.

Csutak az acélváz körül járkált. Milyen kicsi, de igazán milyen kicsi az egész!

Itt volt a cirkusz? Itt lengett a trapéz? Odafent, a magasban az artisták. Pergett a dob, aztán csönd lett. Tűzkarika lángolt. Mindenki felnézett, oda fel, a magasba. De volt, aki lehunyta a szemét.

Csupasz, vézna rúd.

Az artisták elszálltak a lángoló tűzkarikával együtt. Elszállt a bohócok nevetése, ahogy kifutottak a porondra, és a közönségre bámultak.

A tollbokrétás paripák még egy utolsó kört futottak, aztán elvágtattak.

Ki látta azt az utolsó kört? Ki látta azt a mozdulatot, ahogy a bűvész utoljára a cilinderébe nyúl? Kik ültek itt a legutolsó előadáson? Akik aztán felálltak és elmentek. Vagy egy darabig még kint ácsorogtak. Még várták a bohócokat meg azt a lányt, aki ott a magasban…

Csupasz, vézna rúd.

– A létraszám! Te, Kati, emlékszel a létraszámra? Amikor Fernandóék kihoztak egy létrát meg két vödröt tele vízzel, és akkor…

Csutak elhallgatott.

Kati sehol. Hiába forgatta a fejét, a lány nem volt sehol. De hát mikor tűnt el? Az előbb még fogta a kezét. Még ő mondta, hogy ez már irtó ócska volt, de azért nagyon szerette.

Kati eltűnt. És vele együtt tűntek el a liget sejtelmesen ragyogó fényei. Szürkeség volt. Szürke, téli délután.

– Kati! Kati!

Csutak pár lépést tett, aztán megállt. Kati talán ott kuporog az acélketrecben, és engem figyel. Ahogy mászkálok. Egyszer mondta is,

hogy én folyton mászkálok. Hát most azt figyeli.

Á, csudát!

Előrement az Állatkertbe. Már bent van a Pálmaházban vagy az Akváriumban. Vagy ki tudja…

Csutak lassan elindult. Ahogy visszanézett, a liget összezsugorodott mögötte.

Üres acélváz, beleszúrva egy rúd.

Mikor csúszott le a kád széléről, mikor hagyta ott a fürdőszobát?

Az biztos, hogy amikor Csutak apja újra benézett, Ronyec Mari már nem volt sehol.

– Pedig már egészen megszoktam. – Az apa vállat vont, becsukta az ajtót.

Kád. Szivacsok a kád szélén, törülközők a kampókon. Tükör, de most megvakult a sötétben. Üvegpolc a kagyló fölött: fogkrém, borotvapamacs, pengék, három fogmosópohár. Mindez sötétben.

Csak a csempe világított. Elmosódott folt a csempe kockáján.

Hatalmas, szürke kapu alatt áll egy fiú. Körülnéz, mintha várna valakit. Forgolódik, pár lépést tesz. Hiába, senki se jön. Ö pedig megvonja a vállát, és belép a kapun.

Csutak belépett az Állatkert kapuján.

Utak várták. Mehetett volna fel, a sziklák felé vagy a zebrák meg a tevék felé. De hát egyáltalán kint vannak ilyenkor a zebrák? Vagy pedig bedugták őket valami istállóba? Mégpedig pont a póni lovak közé.

Csutak biztos volt benne, hogy a zebrák utálják a póni lovakat. A zebrák csak egymás körül vágtatnak. Örökké rohangálnak. Csíkos körök vágtatása. A kör kisebb, egyre kisebb, végül már csak egyetlenegy zebra topog ott a középen. Azzal a zebrával, amelyik

középen topog, történik valami. Egyszerre csak kinyújtja a két mellső lábát, a fejét meg ráhajtja, és többé már nem áll fel.

Csutak egy kicsit eltűnődött.

Mégis, hogy van ez a zebrákkal? Aztán odament a hatalmas jelzőtáblához. Nem árt tájékozódni. Különben el tudta képzelni, hogy valahol a rágcsálók háza alatt ott a jel. Odú. Csak ennyit, hogy: Odú. De ebből már lehet tudni, hogy kinek az odúja. Hogy ki húzódik meg odabent. Nincs jel. Egyáltalán semmi jel. Persze, Gyáva Dezső egy éjszaka kimászott, és lekaparta a jelt. Talán még most is látszik a kaparás.

Na de hát mi az ábra?

Krokodilház. Nem hagyjuk ki. Nagyon is könnyen lehet, hogy Dezső behúzódott a krokodilházba. Vagy mondjuk a papagájházba. A ragadozók háza nem tipp. Dezső kinyúlik egy jaguártól. Hogy a tigrisekről ne is beszéljünk. Meg az oroszlánokról. Különben a tigris sokkal félelmetesebb, mint az oroszlán. Na, azért nekem az oroszlán is elég. Juhfélék. Az ember tisztára megzavarodik. Persze, ha Kati itt lenne...

Kati nem volt ott, és Csutak tovább nézegette a táblát.

Bölényház és kifutói.

Szarvasházi kifutók.

Mikor futnak ki a szarvasok? Hová futnak? Éjjel kiengedik őket, amikor már senki sincs az Állatkertben. De nem minden éjjel. Évente csak egyszer: kemény, téli éjszakán. (Csutak biztos volt benne, hogy csakis egy kemény, téli éjszakán.) Tisztán, élesen süt a hold, és az őrök odamennek a Szarvasház elé. A legöregebb őr, aki valamikor vadász volt, kinyitja a rácsot. A sötétben feltűnnek az agancsok. Aztán az első szarvas kilép a szabadba. Felemeli a fejét, bizalmatlanul körülnéz. Előreszegzett aganccsal elfut a ketrecek mellett. Utána a többi. Kint futnak az agancsok az éjszakában, a holdfényben.

Az őrök odamennek a Bölényházhoz. A legöregebb őr, aki valamikor vadász volt, kinyitja a ketrecet. Odabent valami alaktalan, sötét tömeg, lassan megemelkedik, aztán elindul kifelé. Ezen a téli éjszakán

szabadon járkálnak a bölények. De már csak egy-kettő. Évről évre kevesebb bölény emelkedik fel, ahogy az őr kinyitja a zárat. Aztán eljön az éjszaka, amikor az őr hiába vár ott a kapunál. Nem mozdul meg odabent a sötét. Akkor az őr a sapkája ellenzőjéhez emeli a kezét. Így áll némán, feszes vigyázzban az üres ketrec előtt.

Az üres ketrec előtt.

Csutak megborzongott. Az se csekélység, ha egy ketrecben tigris van vagy oroszlán. De ha már senki sincs, ha már mindenki kiveszett belőle…

Egy darabig még a tábla előtt álldogált, aztán mégiscsak elindult.

Mozdulatlan villanyautók a bádoglemezen. Soponyai, ahogy elzuhant. Már nem is mert felnézni. A tagok odabent a kocsikban felhajtották a kabátgallérjukat, és úgy összehúzták magukat!

A Felhúzott Térd elrepült felettük. A liget bódéi körül körözött. Egy pillanatra mintha elszállt volna messzire. Aztán egyszerre csak megállt a levegőben. Éppen Soponyai fölött. És akkor már a hangot is hallották:

– Mi az, lehervadtál? Nem vitás, elkaptátok volna Csutakot, de aztán valahogy mégis pofára ejtett benneteket. Na né, Soponyai, téged fel se tudlak vakarni erről a lemezről, kész szerencse, hogy nem is akarlak felvakarni, de inkább szétkenlek, szétmázollak, vagy még azt se. Eltoltátok az egészet, és az Állatkertben is eltoljátok. De majd én gondoskodom róla, hogy mégse toljátok el. Nagy szám leszel az Állatkertben, Sopikám, és még a Csutak is megbámul. A többit futni hagyom, de te cerkófmajom leszel, Sopikám, sárga barkós cerkófmajom, apácamajom, makimajom. Vagy inkább törpepapagáj? Vagy inkább angolnához hasonló afrikai gőtehal? Egyiptomi szitakötő-hal? Hallod, Soponyai, egyiptomi szitakötő-hal leszel. Kubai patakhalacska. Persze ezek a patakhalacskák olykor bizony felfalják egymást. Ha akarom, cifra fogasponty leszel, és csak cikázol a Csutak előtt, de lehet, hogy mint bíbor tarka sügér cikázol a Csutak előtt; de ha akarom, vízi sügér leszel, vagy éppen sziámi harcos hal, most

kinyögheted, hogy mindig is sziámi harcos akartál lenni; de csak egyvalaki merjen nevetni ebből a társaságból, hát az meg díszöves pontylazac lesz. Ki akar pontylazac lenni, csak szóljatok, mert velem aztán lehet beszélni. De ha azt mondjátok, hogy teknősök lesztek, hát akkor rendicsek. Mondjuk, mór teknősök a jó kis, párás Pálmaházban. Esetleg mint brazil teknősök mászkálhattok a sziklák között. Majd a Csutak hoz nektek gyümölcsöt, mert ő csak tudja, hogy mi kell a brazil teknősöknek, de mit mondok, lefogadom, ez a mi Csutakunk még azt is tudja, hogy a mocsári teknős majd megvész a gilisztáért, már csak ha véletlenül az lenne a szitu, hogy mégis mocsári teknős lennél, Sopikám, közönséges mocsári teknős.

– Szóltál, Sopikám?

Szólt valaki? Senki?

A Felhúzott Térd leírt két kört a bádoglemez fölött, és elrepült.

Azért ez se volt az igazi. Soponyai megkapta a magáét. (Arról a piti társaságról most ne is beszéljünk!) Soponyai első napja mint cerkófmajom, vagy mint vörös makákómajom! De azért ez mégse volt az igazi. Ez még csak a kezdet. Bagatell! Bagatell!

Akárhogy is, Gyáva Dezsőt valahol, valamilyen helyen elfogta az unalom. Belebámult a levegőbe. Látta a levegő szakadozott, vékony szálú vonalait, apró, szürke pontjait. Belenyúlt a levegőbe, hogy szétrázza, mint egy finoman szőtt hálót.

Gyáva Dezső rettenetesen unta az arcát, a haját, az ujjait, a térdét. Már legalább ötször előrefésülte a haját. Oldalt elválasztotta, középen kettéválasztotta. Így különösképpen utálta. Tisztára, mint egy karfiol. Közben majd elájult, mert arra gondolt, hogy karfiolnak fogják csúfolni. Összeborzolta a haját. A körmét kezdte vagdosni. Abbahagyta. Különben is mi lenne, ha a jobb mutatóujján és a bal hüvelykujján megnövesztené a körmét? Na?! A jobb mutatón és a bal hüvelyken? Hülyeség! Valami más kell, valami egészen más. Amiről aztán beszélnek, amiről könyveket, írnak. „Amikor Dezső azt tette velünk…”

Mit tettem velük?

Na persze, Soponyai mint gőtehal, mint tengeri moszat! De azért ez

még… Hát igen, ez még csak olyan szegény ember vízzel főz meg ilyesmi.

És az is valami, hogy egyszer beleharaptam a születésnapi tortába? Meg hogy elfújtam a születésnapi gyertyákat? Az is valami? Az is valami?

De ha elfújtam volna a születésnapot! Az egész ünnepséget meg ilyesmit. Azt hiszi a lurkó, hogy szülinapra ébred. A szülinap reggelére. De valamilyen egészen más reggelre ébred. Vagy éppen semmilyen reggelre. Ez lesz a nagy átdobás.

A NAGY ÁTDOBÁS!

Amikor reggel helyett délután lesz, délután helyett délelőtt, és este is olyan dolgokat produkálok…

Dezső reszketett a gyönyörűségtől, ahogy erre az esti képre gondolt. Erre a kedves kis esti képre.

Este van, kellemes, langyos, nyári este. Moziból jönnek ki a lurkók. Mondjuk, az Ugocsából, az Ugiból. Fantomas visszatér, vagy mit tudom én. Mindenesetre arról beszélnek, és közben a vilingerre várnak. Ellepik a síneket, mert a vilinger nem jön. De ez most senkit se izgat. A filmről dumcsiznak, arról a Fantomasról. Akkor az egyik klambó felnéz az égre, és elhallgat. A többiek is felnéznek és elhallgatnak. Már senki se beszél a Fantomasról, egyáltalán semmiről se beszélnek. Csak nézik, ahogy egy kerítés mögül lassan fölkel a nap. Tétován előbukkan, mintha véletlenül került volna az égre. Talán mindjárt le is csúszik, ha rászólnak. De nem szólnak rá. És akkor a napocska egyre határozottabban kapaszkodik fölfelé. Erőre kap, szépen kikerekedik fönt az ég közepén.

Mindenki kint van az utcán. Kitódulnak a házakból, letáboroznak az utcán. A napot bámulják, ahogy előbújt ezen a nyári estén. És valami olyan rémület kapja el őket, mert nincs többé nappal, és nincs többé éjszaka, és ki mondja meg neked, hogy mit csinálj másnap, ha nincs is másnap, és az is tuti, hogy a tengerek kiöntenek és ahol eddig hegyek voltak…

A nap odafent az égen.

De aztán az is eltűnik. Sötétség lesz. Iszonyatos sötétség.

Akkor kezdődik a NAGY ÁTDOBÁS!

Látta őket? Vagy mást látott? Vagy már senkit és semmit se látott? Ahogy ott állt a rács mögött hosszúkás szerzetesfejével, nyakáról meg mintha valami rongyszőnyeg lógna.

Azok meg csoportokba verődve bámulták. Fiúk és lányok, akiket mintha spulnira fűztek volna. Volt aki kiflit rágcsált, kiflit vagy nápolyit. Néhány öreg, akár a földbe szúrt botok. Álmatag tekintetű bundás nő. Zaklatott arcú, szemüveges férfi a fiúk és lányok között. Néha előretolt egy vállat, arrébbtolt egy hátat.

– Ne menj olyan közel a ketrechez, Szeverényi!

– Adok neki egy kis füstölt sajtot.

– Nem eszik füstölt sajtot! Ugye, Géza bácsi, a teve nem eszik füstölt sajtot?

– Mindent eszik – mondta Szeverényi, ahogy ott állt a füstölt sajttal.

– De füstölt sajtot nem. Ugye, Géza bácsi?…

A szemüveges Géza bácsi elnézett valahova messzire.

A teve még hátrébb lépett. Meghimbálta a púpját, és egész testén végigfutott valami rángás.

– Napokig meg tud lenni étlen-szomjan. – Bajuszos férfi tűnt fel a bundás nő mellett. Valósággal belebeszélt a bunda nyakába: – Senki se bírja úgy a napot, a szelet meg a hideget.

– Azok a sivatagi éjszakák! – A nő felsóhajtott.

A teve közelebb lépett a rácshoz. Türelmesen felemelte a fejét, leengedte, alig észrevehetően őrölt a szájával. „Halljunk valamit a sivatagi éjszakákról!”

– Az a legrémesebb, hogy egy pillanat alatt hűl le a levegő. Az előbb még pokoli hőség, aztán pedig…

– Az araboknak persze könnyű, beleburkolóznak a takarókba.

– Csodálatos takaróik vannak – mondta egy idősebb nő. – Egészen könnyűek, pehelykönnyűek, és mégis olyan meleget adnak, valósággal védik az embert.

– Megbocsásson, asszonyom, de nem tudom, miféle arab takarók védik magát – szólt közbe egy ősz férfi.

– A férjem Párizsból hozta.

– Párizsból! Mit gondol, miket sóztak rá?

– A férjem szakember, és nekem elhiheti…

– Magának elhiszem, asszonyom, pont magának.

– Na de kérem!

– Fel van neki halmozva az étel. – A bundás nő mélán nézte a tevét. – A púpjában van felhalmozva.

A teve megrázkódott. Elindult a rács mögött, furcsán remegő, de mégis gyors járással.

– A tartalék! – bólintott a bajuszos.

– Micsoda nagy púpja van! – Egy lány megfogta a rácsot. – De hát azért csak egy púpja van, egy nagy púpja.

A teve megállt, széthúzta a száját. „Egypúpú vagyok, mit csináljak, csak egypúpú vagyok.”

– Az ott bent kétpúpú!

Most azt a tevét nézték, aki az udvar közepén feküdt előrenyújtott nyakkal, maga alá húzott lábbal. Mögötte az alacsony tetejű ház, kopottas, málló téglákkal.

Az ajtó nyitva van. Várni lehetett, hogy még előjön néhány teve.

– Á, az se kétpúpú.

– És nem is teve.

– Nem is teve?!

– Dromedár.

– Azt maga innen látja?

– Képzelje!

– Hát ide figyeljen, az nem dromedár, és…

A teve a rácsnál még mindig úgy állt széthúzott szájjal, hangtalan röhejben.

– Nincs is kétpúpú?

– Az odabent van a házban.

– Miért nem jön elő?

– Mert nincs odabent. (Száraz, mogorva hang.) Ez a két teve van, ez a két egypúpú.

– Az egyik dromedár.

– Jó, az egyik dromedár.

– De én láttam egy kétpúpút.

– Jó maga látott egy kétpúpút.

– Fel van nyírva a szőre. (Ez megint egy lány.) Annak, aki ott fekszik. Csak éppen a púpján van még valami.

– Az prém, de tulajdonképpen nem is prém, inkább valami olyan bolyhos.

– Pedig én láttam egy kétpúpút.

– A moziban.

Csöndes nevetés. Valaki benyújtott egy perecet. Az ácsorgó teve odadugta a fejét, de most is csak úgy féloldalasan.

– Hogy szagolgatja!

– Nem is kell neki. Elfordul.

– A múltkor sült tököt evett.

A teve a hang felé fordul. „Mikor láttak engem sült tököt enni?!”

Kis csönd. Aztán egy újabb hang:

– A sivatag hajója.

A teve csöndesen rázkódott. Lassan, részletekben megfordult, elindult befelé. Megállt a másik teve fölött.

– Mond neki valamit. Annak a dromedárnak.

A heverő teve rándított egyet a púpján. A társa meg folytatta a

járkálást.

– Hűséges – mondta egy fiú –, irtó hűséges.

– Rohadék.

– Soha nem hagyja el a gazdáját.

– Hol van ennek gazdája?

– Ki beszél erről?! De hát az ott a sivatagban. A gazdája akármit csinálhat vele, soha nem hagyja el.

– Mert csak arra vár, hogy kinyúljon.

– Engem egyszer lefröcskölt a teve.

– Az elefánt volt.

– Dehogyis elefánt! Itt állt a rácsnál, az, amelyik az előbb is.

– Megismered, Kertész? Ilyen jóban vagytok?

– Ez barnább, és nem is olyan kopott, mint a másik.

– Az már fel sem tud állni.

– Tavaly volt itt egy kétpúpú.

– Tavaly!

– Egy pillanat…

Egy pillanat – és mindenki eltűnt a rács elől. A teve akkor odament, utánuk bámult. Meghökkenve fölkapta a fejét. Megint egy arc.

Csutak ott állt a rácsnál, a roskatag Teveházat nézte. Talán ő is azokat várta, akik még ott bent vannak? Kétpúpú tevéket? Hogy kijöjjenek a kétpúpúak?

A rács mögött a két teve. Az egyik kicsit barnább, és nem is olyan kopott. A másik meg már csak fekszik. Egyszer mégis fölkel, de csak azért, hogy bemenjen a Teveházba. Ahonnan aztán többé már nem is jön ki.

Ütött-kopott kémény a Teveház fölött. Száraz ágú, téli fák.

A teve figyelmesen, féloldalasan nézte Csutakot. Valami sötét kajánsággal megcsillant a tekintete.

„Ha arra vársz, hogy onnan kijöjjön valaki, ha véletlenül mégis arra

vársz…”

De a fiú akkor már továbbment.

A medve előrejött és meghajolt. Mintha különféle rongydarabokból lenne összevarrva. Az orrát már nem nagyon volt idő odatűzni, az egyik füle mindjárt leszakad. És ahogy meghajolt! Majd előrebukott. Ettől egy kicsit megijedt, széttárta a karját, kifelé fordította a mancsát. Olyan mozdulatot tett, mint aki táncolni akar, de aztán leesett a sziklára.

Most már akárcsak rosszul csavarták volna be a karját meg a lábát.

Csutaknak eszébe jutott egy régi vers: „Két kis kezét kiforgatta, két kis lábát kiforgatta.” (Beforgatta?) Anya olvasta fel, de Csutak mindig közbeszólt: Hagyd abba, anya, hagyd abba! – Nem akarta hallani, ahogy Lackó kiforgatja mackó két kis kezét és két kis lábát. Meg aztán ahogy éjszaka Lackón bosszút állnak a mackók. Kihozzák ide az Állatkertbe, és az igazi mackók most Lackó kezét csavargatják. Lackó és a mackó.

A rongyfülű megint ugrándozni kezdett. Kintről fölcsattant a nevetés.

– Koldul! Én mondom, hogy koldul!

– Csak rá kell nézni.

– Milyen kopott! Tiszta topi mackó, toplák mackó.

– Le van horzsolva az orra.

Sajtdarabokat dobáltak, sült burgonyát. Topi mackó meg csak kapkodott.

Teljesen hiába. Valamelyik szikláról leugrott egy komor, szürke medve. Egyetlen mozdulattal félresöpörte és összeszedte a sajtdarabokat.

– Ez mindent begyűjt.

– Annak a hólyagnak meg semmi se marad. Micsoda lebőgés!

– Ez a szürke biztosan a papája.

– Miért volna a papája?

A szürke félelmetes gyorsasággal eltüntetett mindent,

visszamászott a sziklájára. Ő meg csak ott állt, furcsán kiforgatott karjaival. Az orrát dörzsölgette. Nagy búsan előrejött az árokig, mintha bele akarná vetni magát. A szürke medve járkált. Iszonyatos rosszkedvűen járkált, talán fejfájás gyötörte.

Kintről hangok:

– Ez grizzli.

– Micsoda?

– Grizzli medve. Az a legnagyobb, a grizzli medve.

– Nincs is grizzli medve. Ugye, Géza bácsi, hogy nincs is grizzli medve?

– Már megint a rácson lógtok! Szeverényi fiam, mondtam, hogy…

– A grizzli félelmetes.

– Halljátok a Deményt? Na mondd csak, milyen medve, gríz medve?

– Burgonyapüré.

– Ne hülyéskedjetek, most mit hülyéskedtek?!

A szürke medve meg csak járkált. A távolabbi sziklákon ugyanígy rótták útjukat a jegesmedvék. Föl-le, föl-le. De volt, amelyik már meg se mozdult. Csak ült, és maga elé bámult.

– Hogy lógatja a nyelvét!

– Te is lógatnád, Karczagi! Mit gondolsz, szétrobban, olyan melege van.

– Micsoda nyelve van… recés nyelve…

– Akit ezzel meglegyint. Géza bácsi, ugye, ez a Jeges-tengerről jött?

– Géza bácsi, hogy vadásznak jegesmedvére?

– Szigonnyal, igaz, Géza bácsi? Szigonnyal meg hálóval.

– A tengerészek mindenesetre óvakodnak tőle.

– Óvakodnak, Géza bácsi azt mondja, hogy óvakodnak.

Csutak előtt megjelent a Jeges-tenger, a recsegve úszó jéghegyekkel és azzal a dermesztő, jeges szürkeséggel. Egy hajó orra mered csak ki ebből a jeges szürkeségből. Mozgó hótömegek a jéghegyen. A

jegesmedvék. A hajó eltűnik, a jéghegyek darabokra törnek. Sziklák, csupasz, lapos sziklák. Az Állatkert műsziklái. Ez maradt. És a gyötrelmes járkálás. Föl-le, föl-le. Még távolabb ugyanígy járkálnak a többiek. Tigrisek, oroszlánok, jaguárok, leopárdok. Föl-le, föl-le, ketrecek és sziklák között.

Üres barlang Csutak előtt. A medve talán behúzódott. Azt a feketét meg elkerítették. El kellett keríteni. Széttépett egy másikat. Most meg egyedül van, jó messze a többitől.

Üres barlangok, csupasz sziklák.

Egy pillanatra mintha Kati tűnt volna fel piros nadrágban, csizmában.

Miért ne? Egyszer csak előbukkan a barlangból, megveregeti a medve nyakát, aztán átugrik a korláton. „Mi az, Csutak, mit bámulsz?” Azzal elrángatja Csutakot.

Egy fiú bukkant fel.

Lelécelt Csutak mellett. Egy darabig csak hallgatott, aztán valami vad szemrehányással:

– A zsiráf! Hol a zsiráf?

Remegett az arca, vészesen remegett. Télikabátja gombját csavargatta, és megint azt kérdezte:

– Hol a zsiráf?

Csutak széttárta a karját, vállat vont.

– Mostanában nem láttam, elnézést. – És mert a másik még mindig nem mozdult: – Múlt héten összeakadtam vele a Népszínház utcában, valami ragtapaszt keresett egy gyógyszertárban, vagy nem is tudom.

A fiú meg se hallotta.

– Azt mondták, megjött a zsiráf.

– Azt mondták. – Csutak oldalt lépett. – Na hát akkor megnézzük a fókákat.

A fiú mellette jött reszkető arccal, kibomlott sállal.

– Hajón érkezett.

– Ki érkezett hajón?

– A zsiráf.

– Remélem, nem kapott tengeribetegséget. Képzeld el, egyszerre csak rosszul lesz, és akkor…

– Luxushajón érkezett.

– Az a legkevesebb. Nem vitás, hogy kivilágították a hajót, mármint a luxushajót.

(Kivilágított luxushajó a sötét tengeren. A hajó orrában, színes lámpával a nyakában, a zsiráf. Hosszan előrenyújtja nyakát a part felé. A fiú felé, aki lobogó sállal ott áll és vár.)

– Az előbb megkérdeztem egy őrt. – Kezét zsebébe gyömöszölte, ahogy féloldalasan, pengeéles arccal Csutak felé fordult. – Semmit se tud a zsiráfról.

– De egy másik meg azt mondta, hogy átvették. Csak aztán mindjárt elment. Elhívták és elment. Az ilyen őröket mindig elhívják. Be akartam menni a Felügyelőségre… nem lehetett.

– Állatkert Felügyelőség… – Csutak megállt.

– Téged se engedtek be? Neked is azt mondták, hogy…?

– Nekem semmit se mondtak. Nem is akartam bemenni, levelet írtam… Állatkert Felügyelőség.

– A zsiráf miatt?

– Hát nem éppen a zsiráf miatt.

Hosszú, piros csőr emelkedett fel. Tollak. Kék meg fekete tollak.

– A madarak – mondta a fiú. – Hogy annak milyen nyaka van!

Vékony kis fehér madár. Alig több egy ugráló pontnál. De valami hatalmas, duzzadt nyakkal. Körülötte vékony csőrök, hosszú lábak, színes tollak.

– Mindig ilyen nyaka volt? – kérdezte a fiú. – Vagy ezt már itt szerezte?

– Miért éppen itt?

– Talán nem tesz jót neki a víz vagy a klíma.

– A klíma?

Vékony csőrök, hosszú lábak, ragyogó, színes tollak. A tollak olykor fölemelkedtek, a lábak meg lent maradtak. A csőrök elcsúsztak egymás mellett. A páva legyezőszerűen szétterítette farktollait. Hosszúkás fejű madár figyelmesen nézett maga elé. Dühös kis pocakok, golyvás nyakak.

– Talán benn van a téli helyén.

– Ki van a téli helyén?

– A zsiráf. Az elefántnak is van téli szállása, a vízilónak is. A zsiráf pedig még rosszabbul bírja a telet. Sokkal rosszabbul bírja.

Csutak elfordult a csőröktől meg a tollaktól.

Honnan jöhetett ez a fiú? Honnan keveredhetett elő, hogy megkeresse a zsiráfot? Valahonnan vidékről, vagy legalábbis a város túlsó feléről. Közben mindenkit megkérdezett:

– A zsiráf? Igaz, hogy megjött? Vagy még nem? Vagy megjött, csak még nem lehet látni? És akkor most hol van?

Az őrök már mind ismerik. A látogatók is. A zsiráfos fiú. Fogadjunk, hogy megint azzal kezdi:

– Megjött? Ugye, most már biztosan megjött?

És ha azt mondják neki, dehogy, hírét se hallottuk a te zsiráfodnak, akkor megint csak odafordul valakihez, és megint megkérdi:

– A zsiráf? Hol a zsiráf?

De most mást kérdezett:

– Igaz, hogy fel lehetett ülni az elefántra?

– Még nem ültem elefánton.

– Hát nem is most, régebben. Valaki mondta, hogy fel lehetett ülni a Szultánra.

– A Szultánra?

– Így hívták azt az elefántot. Néha kiengedték, és egy piros fezes török ment mellette vasbottal. Fel lehetett ülni a hátára, és körbement az egész Állatkertben.

– Nem ültem a Szultánon.

– Mondom, hogy ez már régebben volt.

– Aha, régebben.

– Öreg elefánt volt a Szultán, irtó öreg. Rádobtak egy szőnyeget, és azon ültek. – A fiú hátrébb lépett. – De a zsiráfot láttad? – Lassan hátrált. – Te láttad a zsiráfot.

Csutak meg se tudott szólalni. A másik meg hátrált, és egyre csak azt ismételgette:

– Te láttad a zsiráfot.

Aztán már csak a duzzadt nyakú madár. Összehúzott, bizalmatlan tekintettel, nézte Csutakot. Akár a többiek, ahogy feléje jöttek. Vékony csőrök, hosszú lábak, hártyás lábak, papucslábak. Ott álltak előtte, és kissé félrehajtott fejjel figyelték. Hideg, közönyös, figyelő madárszemek.

A rácson a névtábla: Ausztráliai Jakut.

Hatalmas, bús fej, hosszan lelógó, takaró szőr. Sekély, falevéllel teleszórt, zöldesszürke vízben állt, téli vízben, állatkerti vízben. Bolyhos, gubancos szőre belelógott a pocsolyavízbe. Kenyérrel dobálták, pereccel. Nem fordult meg. Egyre dühösebben vagdalták hozzá a perecdarabokat.

– Mi az, ennek már semmi se jó?

– A szarvasok meg hogy jöttek. A tenyeremből ették a perecet.

– Takács Zsuzsi tenyeréből.

– Meg az enyémből. Az enyémből talán nem?!

– Ki ez?

– Bivaly, bivalyféle.

– A Takács Zsuzsihoz csak akkor jöttek oda, amikor nálam már nem volt perec, de még akkor se mindjárt.

– Bivalyféle.

– Jak vagy jakut.

– Jakusch.

– Az a házunkban lakik.

– Ki lakik a házatokban, Zsolnay?

– Doktor Jakusch. Az ötödiken. Doktor Jakusch Béla.

Vihogás. Fiúk és lányok egymást rángatták a rácsnál.

– Mi az, nem kell a perec?

– Inkább hagymás rostélyos?

Dobáltak, vihogtak, kiabáltak:

– Doktor Jakusch Béla! Doktor Jakusch Béla!

Ő meg odabent állt, potyogtak róla a perecek.

– A szarvasok hogy jöttek!

– A tenyeremből ettek. Ez meg…

– Doktor Jakusch Béla! Doktor Jakusch Béla!

Dobáltak, vihogtak, kiabáltak. Aztán egy hang:

– A kis bölény!

– Ketten vannak. Két kis bölény.

Mind odatódultak a bölényekhez. Ő meg ottmaradt, teleszórva pereccel.

Zebrák futása.

Ez volt Csutak előtt. Ahogy a zebrák egymás körül futottak. Távolabb néhány póni ló. Néhány sértődötten ácsorgó póni ló. Az előbb kaphattak össze valamin. A zebrák egy darabig szóba se állnak velük.

A zebrák egymás körül keringtek. Akár a kerítéslécek. Egyszerre megindultak Csutak felé.

– Nem, nem, nincs nálam perec!

Hiába, a zebrák ezt teljesen lehetetlennek tartották. Az egyik ugyan kissé lemaradt, mintha neki nem is volna olyan fontos. De aztán már mind ott álltak.

– Reménytelen!

A zebrák felemelték a fejüket, lehajtották. Türelmetlen, nedvesen

remegő orrcimpák. (Mi lesz már?! Mi lesz?) Meglehetősen kopottak voltak. Kopottak és porosak. Mintha leöntötték volna őket kávéval. Összedugták a fejüket, Csutakra néztek. (Ez csak itt áll és bámul! Minek jött ide?)

Megfordultak, otthagyták. Az egyik mintha vissza akarna szólni. Mint aki nem azért jött, igazán nem azért. Hiszen egy kicsit beszélgetni is lehet. „Hogy vagyunk, milyen az idő?” – De aztán ő is elporzott.

– Kiveszőfélben lévő fajta – mondta valaki Csutak mögött.

Fiúk és lányok odavágódtak a rácshoz.

– Bölény.

– Kipusztult, ez már teljesen kipusztult.

A kipusztult bölény egy kicsit megemelte a fejét.

– Na és ez a kenguru! Hol az erszénye?

– Nincs erszénye.

– Ilyet hoznak ide, nincs is erszénye!

– Láma.

– Ez egy juh.

– Te vagy egy juh, Láng. Ez láma. Ott van ni, a táblán.

– Lama glama!

– Ez akkor is csak juh.

A láma sértődötten elfordult.

– Mi… micsoda? Rackajuh?

A táblán szorongtak. Egymást lökdösték, és megint elkapta őket a vihogás.

– Rackajuh! Na látod, Láng, ez juh.

– De nem közönséges.

– Ki mondta, hogy közönséges? Hortobágyi fehér racka.

– Fehér?

– Hát ez fehér. Van feketében is.

– De itt csak fehérben. Miért nincs feketében?

– Kérek egyet feketében!

– Azonnal hozzanak nekem egy hortobágyi rackát feketében!

– Ez csak fehér.

– Hortobágyi fehér racka.

– Nagyon örülök, Borbás vagyok.

– Sümegi.

– Bauer.

– Láng.

– Jendrolovics.

Egy rácsnál elakadt a nevetés. Nedves orrcimpájú agancsos emelgette a fejét. Topogott, hátrált, előbbre jött. Orrát a rácshoz dörzsölte, mintha valami rést keresne.

– Szarvas – mondta egy lány.

– Csakhogy észrevetted!

– De hát miért nincs a többiek között.

– Egyedül van.

A szarvas felemelt fejjel hátrált. Remegett egész testében. Megint előrejött, most az agancsával döfködte a rácsot.

Ők meg csak nézték. Aztán valaki azt mondta:

– Most hozták, azért is van még egyedül. Még nem szokta meg.

– Mit?

– Mit? Mit?! Hát ezt itt… szóval még meg kell neki szokni.

Nézték a szarvast, ahogy a rácsot döfködte. Ahogy egyre csak valami rést keresett.

– Tegnap még az erdőben volt.

– Még ma reggel is.

Lassan arrébb húzódtak. Üres térség a rács mögött. Megálltak, beszóltak:

– Nincs itt senki?

– Halló! Halló!

– Nincs itt senki?

– Hallóóó!

Szórakozzatok csak – bólintott Csutak. – Jó mulatást. Sajna, én nem szórakozni jöttem ide.

(– Azt látom! – vágta rá meglehetősen fanyarul Nánási.

Ronyec Mari egy fintorban: – Ó, még csak véletlenül se!

– Talán inkább ne is beszéljünk róla. – Nagyvilági Főcső a kupachegy mélyén átfordult a másik oldalára. Legalábbis megpróbált átfordulni, de hát ez egyáltalában nem volt olyan egyszerű.)

Hiába, Csutakot mindenhova elkísérték ezek a dühös, gúnyos, elkeseredett hangok. Akárhová is ment, örökké hallotta őket. Ronyec Marit, Nánásit, a régi filmest meg Nagyvilági Főcsőt. És ez már azért egy kicsit unalmas volt.

– Egy kicsit talán nagyon is unalmas!

(– Kérem.

– Kérem.

– Kérem.)

– Azért nem kell úgy odaesni. Amit megígértem, azt megígértem. Csak körülnézek egy kicsit, ha már éppen itt vagyok.

(– Miért ne?

– Persze hogy körülnézel.

– Ha már éppen! Ha már éppen!)

Csutaknak eszébe jutott a zsiráfos fiú. Le merném fogadni, hogy az is mindenhova benézett, csak éppen a Zsiráfházat hagyta ki.

(– De te aztán nem hagyod ki! – zúgta a láthatatlan kórus.)

Bement a Zsiráfházba. Persze hogy a kijáratnál ment be. De hát csak nem lép ki éppen akkor a zsiráf?

Zöld rácsos ketrec az üvegtető alatt. Szalmával teleszórt, zöld rácsos ketrec. Tyúkok kapirgáltak a szalmán. Egy kakas is előkerült. Méltóságteljesen körülnézett, aztán megint hátravonult. Oldalt, jó

magasan két zöld kosár. Két üres kosár. El se lehet képzelni, hogy valaha is evett belőlük valaki.

Csutak a ketrecet nézte. A tyúkokat, ahogy a szalmán járkálnak. És akkor egy csöndes hang:

– Agyonetették.

A zsiráfos fiú. Itt állt mellette, ő is a ketrecet nézte. Kezét összekulcsolta, és mintha nem merne hangosan beszélni.

– Az volt a baj, hogy agyonetették a zsiráfot. – Csutak felé fordult. – A látogatók.

– Hááát…

– Mindenfélét dobáltak neki.

– Nem kell mindent megenni, amit bedobálnak. (Ha ez azt hiszi, hogy én etettem agyon a zsiráfot!)

– Az előbb tudtam meg. – Elfordult Csutaktól, és megint csak az üres ketrecet bámulta.

– És még mit tudtál meg?

A fiú nem felelt. Egy szürke tyúk jött a rácshoz. Várakozóan figyelt.

– Gyöngytyúk – bólintott Csutak. – Azt hiszem, gyöngytyúk.

– Akkor is! Miért dugnak ide gyöngytyúkot?

– Valami csak kell, ha már… – Csutak elhallgatott.

A levegő vibrált, megmozdult odabent a ketrecben. Egy elnyúlt, hosszú nyak, szelíd, bánatos fej. Mélységes szomorúság a szemekben. Az agyonetetett zsiráf. Egy darabig csak nézett, nézett. Aztán futni kezdett, és szétoszlott a levegőben.

A fiú hallgatott egy darabig, aztán megszólalt:

– És azt is megtudtam, hogy most már eldugják, és nem engednek hozzá látogatókat.

– Kitől tudtad meg?

A fiú nem felelt.

Kis csoport a ketrec sarkában. Hárman kuporogtak a kis padon a bejárat mellett. Egy idősebb, szakállas férfi és két nő. Velük szemben

a tévé üres képernyője.

– Még azt is megtudtam, hogy többé már nem is hozzák ide a zsiráfot.

A szakállas egy pillanatra felemelkedett, mintha izgalmas jelenetet látna a tévén.

– Rejtekhelyre viszik, amit nem árulnak el senkinek.

– Hát ha egyszer rejtekhely.

A szakállas visszaült. Csalódottság látszott az arcán.

Csutak közelebb somfordált. A tévé fehér foltja. Azok hárman meg el nem mozdulnak. Itt laknak? Vagy csak úgy bejöttek? Vagy egy nyugdíjas őr a családjával?

– Már megérkezett, de nem engednek hozzá látogatót. – A zsiráfos fiú nem mozdult el a ketrec elől. – Olyan helyre vitték, ahol senki se akadhat rá.

A szakállas felsóhajtott. Hirtelen jött ez a sóhaj, betöltötte a Zsiráfházat. Csönd lett utána. A tyúkok kapirgálása is abbamaradt.

– Senki se akadhat rá… senki. – A fiú elfordult a ketrectől.

A szakállas előregörnyedt.

– Nem tehetsz róla – szólalt meg az egyik nő –, te aztán igazán nem tehetsz róla.

Három arc a tévé fehér foltja előtt. A zöld rácsos ketrec. Odabent az üres etetőkosarak.

A levegő szakadozott, rácsos vonalai. Megint látni lehetett a zsiráfot. Egy előrenyújtott kezet, ahogy füvet, zöldséget, salátát dobál befelé. Valóságos salátabokrokat.

Az egyik nő a szakállas férfi vállát simogatta.

– Más is dobált. – Elhallgatott. Majd alig hallhatóan: – És a szöget nem te dobtad.

– A szöget!

Odakint megint belebotlott abba a csoportba. Fiúk és lányok csoportjába, ahogy egymásba gabalyodva rohantak egyik ketrectől a

másikhoz.

– ...a bundája szürkészöld, a hideget rosszul tűri – mondta a szemüveges férfi.

Csutak a csoporthoz vágódott.

– A Kövesi – hallatszott egy hang. – Géza bácsi, kérem, a Kövesi nagyon is jól tűri a hideget.

– A Kövesit jegelni is lehet.

– Jegeljük a Kövesit! Jegeljük a Kövesit!

Egyetlen tompa morgás. A tigris felemelte a fejét, majd visszazuhant.

Nem volt több mozdulata. Olykor valami álmos dühvel felnézett, lobbant egyet a tekintete.

– Félelmetesebb, mint az oroszlán – mondta Géza bácsi. – Mancsának egyetlen csapásával...

– ...leteríti a Novákot – hajolt előre egy fiú.

– Meg a Ballát.

– De még a Kézdit is.

– A Kézdit nem.

– A Kézdit nem?

– Mancsának egyeden csapásával éppen a Kézdit nem?

– Mancsának egyetlen csapásával!

Elhallgattak. Mintha csak most vennék észre, hogy hová kerültek. Suttogtak, ahogy továbbvonultak.

– Ez üres.

– A fejed. Az a hülye fejed.

– Figyelitek? A Sümegi azt mondja, hogy ez a ketrec üres.

– Menjen csak be, sétáljon csak be.

– Parancsolj, öregem, na mi az, meggondoltad?

Elfojtott vihogás.

Odabent elnyúlva egy fekete párduc. A felső polcon hevert, mint

akinek máshol már nem jutott hely. Lángolt a tekintete. Előtte a bundás nő.

– Órákig el tudnám nézni, napokig el tudnám nézni.

Elkínzott férfihang:

– De én azért kimehetek a levegőre? Szippanthatok egy kis friss levegőt?

Csutak egy kicsit lemaradt a csoporttól. Vízvezetéktartály – gondolta, ahogy körülnézett. Homályos folyosó ketrecekkel. És mégis, mint valami hatalmas, öreg vízvezetéktartály.

Oroszlánkölykök gurultak egy fatörzsön. Egymásra ugrottak, hasra estek.

– Ezek már itt születtek – mondta valaki.

– Már az anyjuk is itt született.

– Ha most hirtelen az őserdőbe kerülnének! Az őserdőbe vagy a sivatagba.

– Ne féljen, azért feltalálnák magukat.

– Óriási tévedés! Hetekig várnák, hogy az ápoló hozza a reggelit.

– Szó sincs róla! Egy pillanat alatt elfelejtenék az ápolót meg ezt az egészet.

Elfelejtenék – gondolta Csutak. – Egy pillanat alatt elfelejtenék ezt a vízvezetéktartályt az ápolókkal meg a látogatókkal. Mi ez? Gepárd? Erről nem is hallottam. Gepárd. Kisebb, mint a tigris, de azért…

A gepárd nyújtózott egyet, széthúzta a száját.

Öreg hang:

– Hallotta, hogy valamelyik reggel egy oroszlán itt ácsorgott a folyosón?

– Csak egy jaguár volt.

– Csak egy jaguár! Az magának csak egy jaguár!

– Mert rosszul zárják be a ketreceket.

– Csak egy jaguár… Csekélység!

Egy lány a folyosó végéről:

– Tigriskölyök, kutyával!

Férfihang:

– Szunda tigriskölyök szoptató kutyával.

A tigriskölyök a ketrec sarkában, mint egy gombolyag. A kutya úgy ugrált a rácsnál, mintha mindenkit szét akarna tépni. Szaggatott, éles hangon ugatott. Az egyetlen hang a tigrisek, oroszlánok, leopárdok között.

Ő tud róla, ő aztán tud róla. A szakállas keselyű odafent a magasban, a rácsok között. Olykor megemeli szárnyát, mintha el akarná hagyni a rácsokat, ezt az egész helyet, de aztán mégse mozdul.

Nem mozdult akkor se, amikor Gyáva Dezső elment a rácsok előtt. Éjszaka volt, amikor Gyáva Dezső bejárta a terepet, hogy azt a bizonyos helyet kikeresse magának. Azt a bizonyos megfelelő helyet. Elment a ketrecek előtt, beszólt mindenkihez: Mi az? Ki kushad itt? Csak nem az állatok királya? Mit kapott ma a mi oroszlánunk? Finom kis husikát dugtak be az ápolók? Husi-busikát. De ha nekiugranának az ápolónak? Csak úgy véletlenül? Vagy már nem megy az ugrás? – Aztán ahogy továbbment: Na né, az elefánt! Ha szépen hajlong, még sóskiflit is kap a látogatóktól. – Aztán ahogy továbbment: Rázd magad, öreg Mackó Muki, csak rázd magad. Valamikor persze, na de hagyjuk ezt.

Gyáva Dezső elment a rácsok előtt, mindenkihez volt néhány szava. A sasokról se feledkezett meg.

– Hát már csak így gubbasztunk? Persze repülni is lehetne. Már akinek szárnya van, már akinek nem csonkították meg a szárnyát. Nyugalom, nyugalom. Igazán nem akarok célozni senkire. Persze egyesek most a Perzsa-öböl felé repülnek. Hja igen, a Perzsa-öböl. Meg aztán Jáváról is beszélhetnék, Szudánról. És ez még mindig nem minden. A sas útja… azt mondják, végtelen a sas útja. Igaz, van aki a nyugalmat szereti. És aztán ez egész kellemes kis hely. Csak hát egy kicsit füstös… hiába, a vonatok. Hogy miért éppen ide kellett tenni a pályaudvart? No mindegy. Mit is akartam? Ja igen, a sas útja… hogy végtelen a sas útja. No, akkor jó éjszakát, rétisasok, kőszáli sasok, és neked is jó éjszakát, te vén, szakállas keselyű!

A szakállas keselyű fölemelte a szárnyát. A többiek is felemelték a szárnyukat, és nekivágódtak a ketrec rácsának. De akkor már üvöltöttek az oroszlánok, tigrisek, leopárdok és gepárdok. Az elefántok a rácsokat csapkodták ormányukkal, eszeveszetten visítottak a majmok.

Megszólaltak a vészcsengők. Az ápolók egyik ketrectől a másikhoz rohantak.

Ez volt az az éjszaka, amikor Gyáva Dezső elbeszélgetett az állatokkal és a madarakkal. Aztán elment. A vén, szakállas keselyű látta is, hogy merre.

Csutak kint állt a rács előtt. Csak valami jelt kapna a keselyűtől. Vészesen legörbült csőr, dühödt, borzas tollak. Maga a mozdulatlanság.

Fütty, zakatolás. A következő percben mindent elborított a vonatfüst.

– Ne csináld ezt! Ezt ne… ne… ne…!

Aztán elakadt, és már csak a lába rándult egyet a bádoglemezen. A Felhúzott Térd elrepült, de Soponyai még mindig nem tudott megmozdulni. Már nem is tudta, hogy hol hever, és hogy mi van a többiekkel. Szinte hallotta a Felhúzott Térdet:

– Cerkófmajom leszel, makimajom és mocsári teknős!

Soponyai öklével verte a bádoglemezt. Föl akart állni, de úgy elzsibbadt. Valami olyasmit kiáltozott, hogy csak még most ne, csak még most az egyszer ne!

Úgy érezte, hogy itt áll előtte a tanári kar az igazgatóval. Cilinderben, frakkban állnak körülötte. Arra várnak, hogy elmondja a Heidenrösleint. És ha elmondja a verset, akkor megússza, igen, akkor talán még most az egyszer megússza ezt az egészet.

Még most az egyszer.

Itt áll a tanári kar. Tiboldi Béla igazgató előrelép, leveszi a cilinderét.

Ő meg elkezdi:

– Röslein, Röslein…

És aztán semmi. Ez az egy szó bugyborékol benne, és aztán semmi. Ez az egy szó is szétpattant, elszállt.

A tanári kar az igazgatóval elfordult. Kezüket arcuk elé emelték. Látni se akarták, ami most történik. Aztán el is indultak, frakkban és cilinderben. Látni se akarták, ami most történik egy hajdani diákkal, aki valamikor csak egyetlen verset tudott, a Heidenrösleint, Johann Wolfgang Goethétől – de most már azt se. Elfordultak tőle, otthagyták: Tiboldi Béla igazgató, Pázmán tanár úr, az osztályfőnök, akit Gamónak csúfoltak, Kondói Kiss Géza tanár úr, Édes Jenő tanár úr, Magyar tanár úr, Edvi Illés Árpád és végül Csorba Lajos, a tornatanár.

Most aztán már igazán magára maradt. Valami furcsa viszketést érzett. Valami kellemetlen, furcsa viszketést. Először a tarkóján, majd a nyakban, aztán a vállban. Ugyanakkor zsugorodni kezdett, az arca meg ráncosodott.

Közben mintha párolgó csészealjba került volna. Ki tudja, talán felfőzik, felforralják. Gőz csapta meg az arcát, a zsugorodó, ráncosodó arcát. Csend szállt fel a gőzből, mélységes csend. De csak egy pillanatra. Aztán éles, megveszekedett vonítás. Megvadult csecsemők visítása, vagy pedig…

Közben látott is valamit.

Ráncos kis pofák vágtattak körülötte. Farkok csapkodása a rácsokon. És rácsok, rácsok. A szőrös kis alakok le-föl csúszkáltak a rácson, talán lifteztek. Csutkaféle repült be, majdnem eltalálta Soponyait. Félrekapta a fejét. Nevetés hallatszott.

Igen, ott kint nevettek. Tapsoltak, kiabáltak:

– Milyen muris!

– Ahogy így félreugrott.

– Mit gondolsz, majd odatartja a fejét?

– Csutkát ne dobálj, mondtam, hogy csutkát ne! Ha az őr meglátja…

– De dió jöhet! Na, öreg…

– Hogy kapkod!

– Most meg dühös. Add már oda azt a diót!

– Micsoda pofákat vág! Az meg ott fent, mintha újságot olvasna. Amint éppen átnézi a délutáni lapokat.

Soponyai rázta a rácsot.

– Ne dobáljatok, miféle hülyeség ez?!

– Megint pofákat vág.

– Tisztára, mint a Brunner Imre! Kiköpött Brunner Imre!

– És a frizurája! Középen van elválasztva.

– Öregem, ez már nem megy. Ez már nem divat.

Soponyai a rácsok közé dugta a fejét.

– Én mondom, hogy ez magyaráz valamit.

Egy darabig még ott ácsorogtak, aztán elvonultak.

Soponyai bepréselve a rács közé. Körülötte visítás, kavargás. Előtte egy hegyes arcú fiú. Olyan ismerősen néz. Olyan ismerősen. És aki mögötte áll, az senki más, mint Kondói Kiss tanár úr.

A hegyes arcú fiú csak nézte Soponyait. Kondói tanár úr pedig azt mondta:

– Na, akkor halljunk valamit! De lehetőleg ne a tábláról olvasd le.

A fiú nézte Soponyait, és közben már darálta:

– Vörös arcú makákó, Simia speciosa, hazája Kelet-Ázsia, arca csupasz, pirospozsgás.

(– Még hogy pirospozsgás! Még hogy jó színben vagyok!)

– …a hideghez jól alkalmazkodik, bundája sötétbarna, farka nincs.

Nem, azért ez túlzás. Ez a vörös képű olyan pofákat vág!

Csutak közelebb ment a ketrechez.

A majom arca valósággal összeaszalódott. Az előbb még torz pofákat vágott, most meg lehajtotta a fejét. Egyik karja a rácson, a másikat meg csak úgy lóbálta. De egyáltalán nem olyan vidám, mint a

csimpánz. A vállát vonogatta, pislogott. Leverten pislogott.

Ezzel valahol összeakadtam. Egy mozi előcsarnokában. Na nem, még hogy egy moziban!... De mégis... talán éppen az Alfában. A pénztár körül cikázott. Már szóltak a csengők, és akkor ez a pofa becsúszott. Mégpedig jegy nélkül. Még mondta is a Tauszig Magda...

A vörös arcú majom a fejét rázta. Egy pillanatra megint felnézett Csutakra végtelen szomorúsággal.

Milyen nedves a tekintete. Talán sokat bőgött. De hát csak a bőgőmajmok bőgnek. Talán csak hurutos a sok olvasástól.

Előtte volt a kép. A vörös képű majom ágyban fekszik, álláig húzza a takarót, és olvas. Aztán egy fáradt mozdulattal megdörzsöli a szemét, leteszi a könyvet az éjjeliszekrényre. Eloltja a kis villanyt. Nem tud elaludni. Csak fekszik, és belebámul a sötétbe.

A rács, a majom félig lecsúszott keze, az a nedves tekintet. Középen elválasztott haj. A haja nem is vörös, legfeljebb vörösesbarna. Mégiscsak az Alfában lehetett. A pénztár körül sündörgött, aztán becsúszott, de elkapták.

Csutak lassan elindult.

A majom tekintete megvillant.

Mi az? Üzenni akarsz valakinek?

Csutak integetett, és már ott volt a makimajmoknál. A vörös képű meg összegörnyedve a rács mögött.

A makimajmok kavargása. „Ne törődj vele! Ne törődj vele” – visították Csutak felé. „Ez hülye, ez egy hülye alak!” Mint a megvadult újságárusok. Úgy vágtattak hónuk alatt valami láthatatlan újsággal. Átlendültek egy hintán, aztán egy keréken forogtak, pörögtek. Az egyik szalámidarabot tartott a kezében. Éppen bele akart harapni, amikor fentről a nyakába ugrottak. Az egész csak egy pillanatig tartott, és a maki kezében már nem volt semmi.

– Nekem beszélhet – mondta valaki Csutak mellett. – Kongorilla nincs!

– De én láttam egy filmben.

– Kongorillát maga semmilyen filmben nem láthatott. Van Kongó, és Kongóban vannak gorillák.

– És most csodálkozzon – szólalt meg egy harmadik hang. – Kongóban nincsenek gorillák. Cerkófok vannak, gorillák nincsenek.

– Azért ebben nem vagyok egészen biztos, azért ezen lehetne vitatkozni.

– De a kongorilla…

– Már megint kezdi! Na nézze, ilyen közel engedni egy gyereket a rácshoz!

– De hát ezek csak makimajmok.

– Akkor is! Az meg miket dobál ott! És senki se szól rá… senki!

Minden elveszett a makimajmok kavargásában. A kavargáson túl egy összegörnyedt, vörös képű majom. Fölfelé csúsztatja a kezét a rácson, majd visszacsúsztatja. És egyre csak kifelé bámul.

– Elcserélték! – A zsiráfos fiú mintha a majomház mellett várt volna Csutakra. – Megtudtam, hogy kaptunk zsiráfot.

– Akkor rendben.

– De azt is megtudtam, hogy elcserélték.

Csutak hallgatott. Meg se merte kérdezni, hogy mire cserélték el a zsiráfot. Egyáltalán mire lehet egy zsiráfot elcserélni?

– Víziló – mondta végül.

– Víziló? – támadt rá a zsiráfos fiú. – Te talán elcserélnél egy zsiráfot egy vízilóért?

– Nem, azt nem mondtam. Talán kettőért, két vízilóért.

– Kettőért se.

– Persze, kettőért se. De ha hozzácsapnak egy kengurut.

– Nem csapnak hozzá.

– Az más, ha nem csapnak hozzá.

– És nem is víziló volt, még csak nem is víziló.

– Bölény? Elefánt?

A másik meg se hallotta. Közel hajolt Csutakhoz, valósággal az arcába súgta:

– Ló. Három shetlandi ló. – Várt egy kicsit. – Odadobni egy zsiráfot három shetlandiért!

– Ez az – bólintott Csutak. – Csak így odadobni egy zsiráfot! Kis szünet után nagyon csendesen: – De talán rosszul állunk shetlandiben.

– Nincs is shetlandink.

– Na látod.

– Nem mintha sose lett volna. Csak aztán a háborúban, tudod, az ostrom alatt ellopta egy mutatványos.

– Persze, egy mutatványos.

– A halakat megették, de nemcsak a halakat. Azt is megtudtam, hogy a prémes állatokat leprémezték, tudod csapkodtak a bombák, és közben...

(Csapkodtak a bombák, szóltak a szirénák, és lenyírt állatok vágtattak a romba dőlt házak között. Kiégett mezőn futottak a zebrák, teve dugta be a fejét a konyha megvakult ablakán, az oroszlán valahol a pályaudvar füstölgő romjai között.)

– A Zsiráfház is találatot kapott, de a zsiráf nem, őt a ligetnél kapták el egy lasszóval.

– Lasszóval?

– Azt mondják, hogy az egész környék a zsiráfot hajszolta. És aki elkapta lasszóval, aki rádobta a hurkot, még most is itt lakik valahol, és ha akarom, megmondják a címét.

– Hagyd a csudába!

– Lehet, hogy egyszer megkeresem.

– Hagyd a csudába. – Hirtelen megkérdezte: – Hogy hívnak téged?

Csönd lett. És akkor Csutak már tudta, hogy ezt nem kellett volna megkérdezni. Különben olyan mindegy. Ez a fiú a zsiráfos fiú – és kész.

– Ide figyelj – kezdte a másik –, ha azt mondják, hogy kijön a

táblához Ungvári Szilveszter, még nincs semmi. Még akkor sincs semmi, ha azt mondják: most pedig halljuk Ungvári Napóleont. Egy páran elvakkantják magukat, ahogy Ungvári Napóleon a nadrágjába törli a krétás kezét, de ez még nem olyan nagy vész. De ha azt hallják, hogy Somló November…

– November?

– November. – Meghajolt. – Somló November.

– De hát, öregem… November!

– Csak kezdd el te is, hogy már elmúlt, már december van! Vagy pedig: Mit keresel itt júliusban? Hogy mersz előbújni? Kórusban zengik: Nézzétek csak, itt a november! Ki látott már júliusban novembert?!

– Nincs valami más neved?

– Miért? Ez nem elég?

– Éppen elég. Csak tudod, olyan, hogy János vagy Péter?

A zsiráfos a fejét rázta.

Csutak meg arra gondolt, hogy most mindjárt megkeresi ennek a fiúnak a zsiráfot. Ha pedig elcserélték, elintézi, hogy visszacseréljék.

A zsiráfos fiú elindult.

– Nem akarták mindjárt megengedni a papámnak, nem ment könnyen, elhiheted, de ha ő egyszer a fejébe vesz valamit!

Hátrált, hajlongott, a nevét kiabálta:

– November! November!

– Ez meg mit kiabál? – kérdezte Kati, ahogy egyszerre csak ott állt Csutak mellett. – Mondd meg neki, hogy már december van.

– Nem mondom meg neki, azt hiszem, mégse mondom meg neki.

A zsiráfos fiú eltűnt.

Csutak meg Katit nézte. „Talán már az oroszlánoknál is mellettem volt. Végig velem jött a bölényháztól. Tenyeréből etette a szarvasokat.”

– Voltál már a Pálmaházban? – kérdezte a lány.

Csutak elindult a lány mellett a Pálmaház felé.

Aztán egyszerre megállt.

– Moziba megyek.

– Moziba? Most?

– Miért? Egyszer moziba is el kell menni.

Az üvegtetejű Pálmaház mellett álltak, de Csutak nem akart bemenni. Valahogy egyáltalán nem akart bemenni. A földet bámulta, és a moziról motyogott valamit. Meg hogy az esti előadást még elkaphatja.

– ...azt még elkaphatom.

– Mit akarsz az esti előadástól? A Pálmaházban is leülhetünk.

– Miért kell hogy leüljünk?

– Kifújod magad.

– Persze, kifújom magam.

– Sokat mászkáltál.

– Az nem érdekes. Sokat mászkáltam, de az most nem érdekes. – Megfogta a lány vállát. – Elcserélték a zsiráfot.

– Mit akarsz ezzel?

– Két shetlandiért cserélték el, két shetlandi lóért. És ez a fiú sose találja meg a zsiráfot.

– Milyen fiú? Te már megint összeakadtál valakivel!

– A zsiráf miatt jött ide, talán Sződligetről. Semmi más nem izgatja, csak a zsiráf, a zsiráfot akarja látni.

– Amit elcseréltek.

– Három shetlandiért. De tulajdonképpen nem ez az érdekes. Az a fiú... most hova megy innen? Hova a csudába?

– Már tudja, hogy nincs zsiráf?

– Megmondták neki. Valaki megmondta neki.

– És a fiú?

– Elment, elrohant valahova. Én is elmegyek moziba, vagy nem is

tudom, nem érdekel ez az egész.

Elakadt. A lány is hallgatott.

Aztán később megint csak azt mondta:

– Majd odabent leülünk egy kicsit.

– Hol odabent?

– A Pálmaházban.

Bent voltak a Pálmaházban.

Vízmedence az üvegtető alatt. Vízbe süllyesztett edényekben mindenféle vízinövények. A pálmafák is a vízből nőttek ki.

– Mennyi pálma! Mint az őserdőben.

– De Csutak! Ez az őserdő.

Ott álltak az őserdőben csavarpálmák, legyezőpálmák, páfrányok között. A levegő meleg és ragacsos. Ebben a meleg és ragacsos levegőben kellett előrehaladni. És akkor még az egymásra kúszó növények! Gyökerek és gumók mindenfelé. Kígyó tekeredik a fára, és csak a pillanatra vár.

Gyáva Dezső odabent van a pálmák között, és csak a pillanatra vár.

Lépcsősor. Kacskaringós lépcsősor.

Csutak előrement. Megállt, visszanézett a lányra. Pár lépés fölfelé a hídra.

Aztán minden elveszett a hatalmas növénytömegben.

Csak az elnyúló, sötét folt odalent a medencében.

– Dezső! – Csutak áthajolt a korláton. – Gyáva Dezső!

A krokodil megmozdult. A név átszállt a Pálmaházon, és a krokodil megmozdult. Lassan, kínlódva csúszott előre, felemelte a fejét, szája szétnyílt, de még így se látszott elevennek.

– Azt hittem, hogy zöld. Mindig azt hittem.

Fekete volt. Talán csak egy krokodil árnya.

De most mégis előrejött, sötét, iszapos vigyorral.

Csutak meg újra és újra azt a nevet mondta:

– Dezső! Gyáva Dezső!

– Hagyd – kérte a lány. – Hagyd most.

De ő csak hívta:

– Gyere elő, Dezső! Akárhonnan és akármilyen helyről.

Az egymásra tekeredett növénytömeg is megmozdult. A csavarpálmák, a japánpálmák levelei forogni kezdtek.

A medencében megemelkedett a víz.

– Dezső! Gyáva Dezső!

– Hagyd!

– Dezsőőő…

A név átszállt az Állatkerten.

Távolabb, az akvárium medencéiben bugyborékolni kezdett a víz. Apró, kis gömbök pattantak szét. Halak buktak ki ezekből a gömbökből, különböző színű halak. A víz sistergett, a törött nádszálak felegyenesedtek. Lebegtek a páfrányok, moszatok, ahogy a halak vándorlása megindult. Előretörtek a fürge csellék, a ragadozó csukák, csapósügérek, a bandákban úszó ezüstös küszkök és veres szárnyú koncérok. Jöttek a lusta halak, nyálkás halak, sziklahalak, fekete paradicsomhalak.

– Dezsőőő!…

A mocsári teknősök is megmozdultak. A gyíkok, siklók, kígyók és pitonkígyók.

Az elefánt téli házába is átszállt a név. Az elefánt és a víziló téli házába. Oly sötét volt, hogy az elefánt egyáltalán nem látszott a rács mögött. Egyáltalán nem látszott, ahogy felemelte ormányát. Az se, ahogy a víziló felemelkedett medencéjében. Földrészek buknak így fel az őstengerből, a semmiből. Csupasz földrészek, erdők és hegyek nélkül. Szakad róluk a víz, a semmi vize. Egy-egy földrész visszacsúszik, visszasüllyed. Majd mintha az egész visszazuhanna. De aztán mégis fölemelkedik egyetlen mozdulattal, sötéten szikrázva az özönvíz áradatában.

Csutak elhallgatott a korlátnál.

Csönd lett a Pálmaházban. A krokodil egy darabig még vonszolta magát, aztán elnyúlt. Csönd volt és fülledt, ragacsos hőség. Gőzölgő mocsár lehelete.

Csutak lefelé bámult a mozdulatlan krokodilra.

A lány keze arrébb csúszott a karfán, megérintette Csutakot. Az észre se vette. Lefelé bámult a krokodilra. Mögötte tűhegyes pálmalevél, akár a kard.

Hirtelen mozgás támadt. Először mintha csak ajtókat csuknának, aztán izgatott suttogás, gyors lépések. Félig elfojtott nevetés.

– De hisz ez muris!

Döbbent hang:

– Miket beszélsz!

Megint a lépések. Aztán egy férfihang:

– A pálmaházat le kell zárni.

– Szó se lehet róla! – vágta rá egy nő.

Csutak megfordult. Arcok lógtak a növények között. Rémült, csodálkozó arcok.

Csutak és Kati lejöttek a hídról. Kék köpenyes nő állt eléjük.

– Jobb, ha itt maradtok.

– Jobb, ha elmennek – mondta egy ellenzős sapkás őr.

Őrök jöttek elő a növények közül. Az egyik mintha a víztároló medencéből lépett volna ki. Sötét egyenruhája lucskos, ragacsos.

– Majd éppen ide bújik! – bosszúság volt a hangjában.

– De hiszen még ide se érhetett.

– Hát csak láttam volna! – A kék köpenyes nő rémülten ingatta a fejét. – Hát azt azért mégiscsak láttam volna.

Kati a fiúra nézett. Az felhúzta a vállát.

– Valakit keresnek, az biztos.

A kék köpenyes nő megint rájuk nézett. De valahogy már nem is látta őket.

Lejöttek a hídról. Közben már szóltak a csengők. Rohanó alakok az ajtó előtt.

– Vészcsengő – mondta Csutak.

Őrök a hídon. Roppant szigorúan néztek a krokodilra. Kivágódott a Pálmaház ajtaja. Bebukott a zsiráfos fiú.

– Megszökött egy víziló! – Ragyogó arccal körülnézett, aztán eltűnt.

– Víziló – dünnyögte Csutak. – Mégis, hogy szökhet meg egy víziló?

– Úgy látszik, sikerült neki.

– De hát csak úgy kisétált a medencéből?...

– Jaj, Csutak! – Kati elkapta a kezét, és már kint is voltak a Pálmaházból.

Őrök csapata rohant el előttük. Elöl egy télikabátos férfi.

– Le kell zárni a kapukat!

– De előbb mindenkit ki kell engedni! Ki kell üríteni a kertet!

A kis csapat elvágtatott. Az iskolások tűntek fel a szemüveges Géza bácsival. Egymásba gabalyodva robogtak, valahova a bölények felé.

– Sorakozó! – kiabált Géza bácsi. – Sorakozó! Nem hallod, Sümegi?! Neked nem szól?!

– Mennyi a jutalom, Géza bácsi?

– Miféle jutalom?

– Hát annak, aki elkapja a vízilovat?

– Neked mindenesetre két pofon! Két hatalmas pofon! Sorakozóóóó!

Sípolt, tapsolt, kiabált. Ők meg már nem is rohantak.

Egyszerre leálltak, és csoportokba verődve tárgyaltak:

– Majd pont te kapod el, Sümegi!

– Azt én nem mondtam.

– Öregem! Hogy csak így lelépett...

– És egy elefánt is? Igaz, hogy egy elefánt is?

– Elefánt nem. – Géza bácsi lerogyott a padra. – Éppen elég a víziló.

– A Kardos elölről ugrik rá, ketten meg lefogják.

– Nem fogják le! Mi az, Szeverényi, te cigarettázol?

Két idősebb nő jött a medvék felől.

– Mindig van valami – mondta az egyik. – Ha én kijövök, mindig van valami.

Megint feltűntek az őrök. Az egyik a gyerekek felé fordult.

– Ti még itt vagytok?

Géza bácsi széttárta a karját, az egyik fiú pedig megkérdezte:

– Miért nem nézik meg a Pálmaházban?

– Ott nincs – lépett hozzájuk Csutak.

– Ti onnan jöttetek? – Körülfogták Csutakot és Katit.

– De akkor még nem volt ott.

– Kövesi! Ezek látták a vízilovat!

– Mondom, hogy akkor még nem volt ott.

Különféle csoportok az utakon. Most már senki se törődött az oroszlánokkal és a tigrisekkel. Rá se néztek a bölényekre, zebrákra, tevékre. Csak a víziló! Hogy szökhetett meg? Merre járhat?

– Talán benézett a majomházba.

– Majd éppen a majomházba! Inkább az akváriumba.

– Miért inkább az akváriumba?

– Az közelebb van. Mit gondol! Hamar elfárad a szárazföldön.

– Szárazföldön?

– Szárazföldön.

– Már szétverte az akváriumot.

– Inkább jár egyet, levegőzik.

– Beült egy moziba.

– Sörözik.

Nevetés. Majd egy női hang:

– Legalább a gyerekeket helyezzék biztonságba!

– Na tessék! Már megint mi…

– Nyomás a víziló után!

– Sümegi! Hová rohansz, Sümegi?!

– De Géza bácsi… a jutalom!

– Miért nem viszik el a gyerekeket? Kiszabadult egy vadállat!

– Vadállat! – A bundás nő felnevetett. – Még ha jegesmedvéről lenne szó. De a víziló igazán olyan jámbor.

A bajuszos férfi a nő körül keringett. Hirtelen megállt, egy bizonytalan mozdulatot tett.

– És nem is tépne szét? – kérdezte egy fiú.

– Á, dehogy – mondta a nő. – Növényevő.

– Hallod, Pozderka, ez csak egy növényevő.

– Ki mondta? És különben is, ha már egyszer megszökött… Csakis egy vad víziló szökik meg.

– Egy vad víziló! – A bundás nő perecet evett és nevetett. Aztán, ahogy megint felbukkant egy csapat őr: – Lehet, hogy a végén megvadítják.

Egy hang a majomház felől:

– Kihívták a tűzoltókat!

Döbbent csönd. Aztán valaki a gyerekek közül:

– Tűzoltók… Miért kellenek ide tűzoltók?

– Hát a létra miatt.

– Miféle létra miatt?

– Azzal kell lehozni a vízilovat.

– Csak nem mászott fel a sziklák közé? Még hogy egy víziló sziklákon mászkál!

– Bezuhant egy barlangba.

– Bezuhant!…

A teve hosszan előrenyújtotta a nyakát a Teveház előtt. Kihívták a tűzoltókat. Hozzánk nem hívják ki a tűzoltókat.

Senki se állt a rácsnál. És a szomszédos rácsnál se. Csak futkosó alakokat lehetett látni, ahogy valamit odakiabálnak egymásnak.

– Ha meglépnék – a teve a fejét ingatta –, akkor se hívnák ki a tűzoltókat.

A másik teve, rongyokból és foltokból összevarrva, még mindig ott feküdt az udvar közepén. Olykor felemelte a fejét, majd visszaejtette.

– Nem vagyok kétpúpú. – Lassan, gonoszul őrölt szájával. – Mit csináljak, ha egyszer nem vagyok kétpúpú? De hát ezért hogy dromedár.

– Nem azt mondták. Azt mondták, hogy kettőnk közül az egyik dromedár.

– Kettőnk közül az egyik!

A medve ugrándozott, hajlongott. Széttárta karját, majd váratlanul lehuppant.

Hiába, odakint nem hangzott fel a nevetés. Odakint egy lélek se…

– Abbahagyhatod. – A komor, szürke medve megjelent mögötte. – Nyugodtan abbahagyhatod. – Leült a topi mackó mellé, és most már ketten bámultak ki az üres útra.

Őrök tűntek fel. Fiúk tűntek fel és lányok. Egy lány behajolt a rácson.

– Talán idetévedt szegénykém! – Dühös pillantást vetett a medvékre. – Talán már széttépték.

– Medvék? Vízilovat? – Arrébb rángatták a lányt.

– Nem élünk vele. – A szürke medve felállt. – Köszönjük, de nem élünk vele.

Csutak és Kati a szarvasok felé sodródott.

Körülöttük fiúk és lányok meg a bundás nő a bajuszos férfival.

A nő perecet dobált a szarvasoknak. Most is azt magyarázta, hogy nincs szelídebb állat a vízilónál.

– De azért ha feldühösítik… – nézett fel rá egy fiú reménykedve.

– Nagyon nehéz feldühösíteni. Most talán sikerül. Ha még a

tűzoltókat is kihívják.

– Lehet, hogy eljött hozzánk – mondta Csutak. – Apa biztosan beengedi.

– Nem is szabad elzavarni. – Kati is perecet dobált a szarvasoknak. – Mit integet az a fiú?

Most mind azt a fiút nézték, aki a nagy szikla felől integetett.

– Erre! Erre!

– Mi az? Megtalálta?

– Azt nem mondja. Csak hogy: „Erre! Erre!”

– A zsiráfos fiú! – Csutak futni kezdett.

A fiú eltűnt a szikláról.

Csutak már vágtatott. Mellette Kati meg a többiek. Gyerekek egy csoportja, akiket elhoztak ide egy kis tanulmányi kirándulásra, Géza bácsi, aki elhozta őket, az álmatag tekintetű bundás nő a bajuszos férfival, öreg nénik röpködtek virágos kis kalapban, öreg bácsik nyargaltak a piszkafabotjukon, őrök egyenruhában és egyensapkában, tűzoltók, ahogy leugráltak a kocsikról, létrával és csákánnyal.

– A nagy sziklához!

– Mindenki a nagy sziklához!

– Először a tűzoltók! Miért nem engedik a tűzoltókat?

– Utat! Utat!

A kiáltást még hallotta. (Utat! Engedjék a tűzoltókat! Utat! Utat!) De aztán mind elfutottak mellette, mind elhúztak. Az öreg nénik elrepültek virágos kis kalapjukban, a bácsik elnyargaltak pálcáikon, a tűzoltók létrákkal, csákányokkal, őrök egyenruhában és egyensapkában, fiúk és lányok, akiket egy láthatatlan zsinóron rántottak előre.

Mikor lassított Csutak? Mikor kezdett lassítani?

Az biztos, hogy ökölbe szorított keze lecsúszott a melléről, ökle szétnyílt. Még lihegve tett egy-két lépést, aztán megállt. Nem volt mellette senki, csak Kati. A lány csendesen, derülten mosolygott. Egyáltalán nem látszott rajta, hogy futott volna.

– De hát mi ez?

Eltűntek az Állatkert útjai. Eltűntek a sziklák a különféle kapukkal, bejáratokkal, kifutókkal, udvarokkal. A Pálmaház, a Madárház, a Pingvin-tó. Eltűnt a Bölényház és a Szarvasház. A Teveház és az Elefántház.

Egy sas árnya a magasban.

– Az Állatkert?

– Egy hely az Állatkert mellett. – Kati elindult.

– Régebben idehozták a vadlovakat. Cowboyok is jöttek meg indiánok, aztán lasszót dobtak, meg célba lőttek. Az Újházi bácsi sokat beszélt erről.

Kis ház kerítéssel. Talán egy őr lakhat ott, aki nem jár át az Állatkertbe. (Újházi bácsi?)

A kertben hinta. A hintán valaki hintázik.

Pár lépés, és Csutak megállt. Egyszerűen nem tudott továbbmenni. Valaki felöltőben, puhakalapban hintázott a kertben. Mélyen lehajtotta a fejét, nem látszott az arca, és lassan, nagyon lassan hintázott.

Az ég elszürkült, vasszínű lett. A sasnak már csak a hatalmas karma látszott, majd az is eltűnt.

Csutak a lányra nézett. Az bólintott.

– Megvárlak.

Csutak még mindig a lányra nézett, de az nem mozdult. Ő meg elindult a kert felé, a hintázó alak felé.

Hópelyhek keringtek körülötte, lusta, nedves hópelyhek. Mind sűrűbben esett. Szakadt a hó, ahogy ott állt a kertben a hintázó alak előtt.

Az még mindig nem emelte fel a fejét. Két kézzel fogta a hinta kötelét.

Csutak kissé előregörnyedve állt előtte. Állt és várt. Talán mégiscsak megszólal a puhakalapos. De az csak hallgatott.

Csutak közelebb lépett, és azt mondta:

– Dezső.

A hinta megcsikordult.

Csutak még közelebb lépett. – Gyáva Dezső.

Mélyen lehajtott kalap volt előtte. Ócska vödör a hinta mellett, a hinta nyikorgott.

Csutak megállította a hintát. Aztán megint várt. Talán Dezső leszáll a hintáról, és elrohan. Talán nekiugrik.

Nem ugrott neki, és nem is szállt le a hintáról. A fejét se emelte fel, ahogy még mindig két kézzel fogta a hinta kötelét. Mögötte a hótól lucskos kert a kerítéssel.

– Írtam neked. – Csutak megfogta a felöltő egyik gombját. – Több levelet is írtam neked.

– Megkaptam. – A kalap még mélyebbre csúszott. – Minden levelet megkaptam.

Dezső anélkül, hogy felnézett volna, a ház felé intett. El lehetett képzelni, hogy a szobák tele vannak levelekkel, cetlikkel, tépett füzetlapokkal. Ha kinyitják az ablakot, csak úgy röpködnek, kavarognak a cetlik. De sose nyitják ki az ablakot.

– Azt írtam, hogy gyere ki a szigetre, arra a bizonyos szigetre. – Egy pillanatra elengedte a felöltő gombját. – Nem találtál oda?

Elhallgatott. Nézte a puhakalapot, a felöltőt és reszketett a dühtől. Most jobb, ha meg se szólal. Igen, mert akkor megcsúszik a hangja, olyan élesen remegve, és az tiszta cirkusz.

Előtte a puha, barna kalap, sötét folttal a szalagján. Egyszer nagyon megázhatott, csúnyán megázhatott.

– Odataláltam volna – hallatszott a kalap alól. – Pontosan tudom, hol van az a sziget, éppen eléggé ismerem ezt a várost, és nem csak ezt a várost.

– Hát akkor?

– Mit hát akkor? Semmilyen szigetre nem megyek el, sehova se megyek el.

– Azt hitted verekedés lesz?

Dezső vállat vont, meglódította a hintát.

– Beszélni akartam veled.

– Minek? Különben azok is beszélni akartak velem, akik a leveleket írták.

– Akiket kitiltottál egy udvarból – mondta Csutak nagyon csöndesen. – Egy énekkarból, vagy csak éppen üzentél valamelyik embereddel. „Hagyd abba a rajzolást, ásd el magad, menj ki a kupachegyre, és ásd el magad.” – Megfogta a felöltő gombjait, és kigombolta, aztán meg begombolta, de az arcot még mindig nem látta a kalap alatt.

Dezső lógott a hintán, és hallgatott. Aztán mégis megszólalt:

– Kiültetett az ajtó elé. Még el se kezdődött az óra, még nem is csengettek, de nekem ott kellett ülni az ajtó előtt. Azt mondta, addig be se jön az osztályba, amíg én nem ülök az ajtó előtt.

– Ki mondta?

– A Bruck.

– A Bruck?

– Pedig számtant tanított, nem is éneket, hanem számtant. Csak Emmi néni beteg lett, és akkor ő vette át az éneket.

– A Bruck.

– A Bruck.

Dezső elhallgatott. Aztán, ahogy egy kicsit lengett a hintán:

– Számtant tanított, és mégis azt mondta, olyan a hangom, hogy… Szóval kiültetett a folyosóra. Ők meg mind ott álltak előttem, és azt mondták, énekelj egy kicsit, na mi az, miért nem énekelsz? Ott álltak a fiúk, és a pofámba röhögtek… és nemcsak a fiúk… ő is, Richter Kamilla.

– Richter Kamilla?

– Richter Magda nővére. Leégtem róla. Richter Magdáról is leégtem. Várj csak…

A zsebében kotorászott. Egy gyűrött fedelű, szürke füzetet húzott elő. – Ezt megnézheted, ezt aztán igen.

Csutak belelapozott a noteszbe. Az egyik oldalon ez állt: „Meghódítottam.” A másikon pedig: „Leégtem.”

– Mit akarsz – mondta Csutak –, Porgesz Vilmát meghódítottad.

– Akármikor a tied lehet.

– Enyedi Sárikát is meghódítottad.

– Az is a tied lehet.

– Füzy Ica.

– Lemondok róla.

Csutak egy kis szünetet tartott.

Hát itt nincs több.

– De a másik rovatban! – A kalap dühösen ingott.

A másik rovatban hemzsegtek a nevek. A sok név között az a kettő is ott volt: Richter Kamilla és Richter Magda.

– Richter Kamilla is ott állt a folyosón, ő is azt mondta, hogy énekeljek, és akkor mindenki előtt megcsókol. Én meg csak ültem a széken, és nem szóltam semmit. Kamilla közel hajolt hozzám, egészen közel, és azt mondta, hogy előlegbe is ad egy csókot, ha megígérem, hogy… Mindenki tapsolt meg fütyült, hogy énekeljek, egy lánnyal ezt nem lehet csinálni, a Kamilla meg belehajolt az arcomba, és megint elkezdte, hogy ő akár előlegbe is… és akkor én egyszerre csak felhúztam a térdemet, az arcom elé húztam, de úgy, hogy eltűntem mindenki elől… és azóta, ha felhúzom a térdemet…

– Most miért nem húzod fel?

Náthás nevetés a kalap alól.

– Minek? Te úgyis utánam jössz, akárhol is vagyok. Azok nem akartak utánam jönni. Se Richter Kamilla, se Richter Magda, se a fiúk, se Bruck tanár úr.

Csutak most a kalap szélét hajtogatta, gyűrögette.

– Hát ezért. Hát szóval akkor mindenkit ki kell ültetni arra a

székre?

– Az engem nem izgat.

– Lefogadom, hogy téged csakis az izgat.

– Mondtam, hogy nem érdekes. Á, miért is volna érdekes?!

Dezső valósággal elveszett a felöltőjében. Lehajolt, és egy ócska cipőkanalat emelt ki a hólében úszó vödörből.

– Ha téged ez boldoggá tesz!

Csutak ott állt a kertben a hintázó alak előtt, kezében egy cipőkanállal.

– Nézz csak bele! – biztatta Dezső. – Nyugodtan belenézhetsz.

Csutak még mindig gyanakodva forgatta a cipőkanalat, közelebb emelte a szeméhez, és mint a televízióban: szoba, mindenféle figurával a falakon. Törpék, ahogy talicskában tolják egymást, Donald kacsa, Popey tengerészsapkában, pipával és éppen a feleségét püföli. Asztal teleszórt papírlapokkal. Egy kéz csúszott rá a papírra, ceruzával. Előrehulló haj, gondterhelt homlok. Maga az arc szigorú, mogorva. A ceruza mozdult egyet, aztán megállt a levegőben. Nyílt az ajtó, valaki bedugta a fejét. Nánási, a régi filmes. Az ajtórésben ácsorgott, készen arra, hogy minden pillanatban visszavonulhasson. A lány elmosolyodott. „Később, apácska, majd később lemegyek narancsért meg kávéért, de most ne álldogálj az ajtóban, ha egy mód van rá. Hozok narancsot. – Nánási közelebb jött. – Alakul már, alakul? – A ceruza láthatatlan vonalakat húzott a levegőbe. – Megmutatom, ha lesz valami, és majd később lemegyek, mert villanykörtét is kell hozni, és te úgyis elfelejted, csak most ne recsegtesd a padlót.”

– Ha egy mód van rá. – Ez már Dezső volt a hintáról.

Most már csak az a fontos, hogy a kedves papa vetítéseket rendezzen. Hogy véletlenül el ne felejtse a Titokzatos idegent meg az Allah kertjét.

A régi filmes sértődött arca a cipőkanálból.

– Csutak, kérem, hát mit képzel rólam?!

Mélységes szemrehányással nézett Csutakra, aztán eltűnt.

– Azért még ne kapcsold ki a tévét.

Csutak a cipőkanalat nézte, és el se tudta képzelni, mit lehet itt kikapcsolni.

Utcát látott. Utcasarkot telefonfülkével. Néhány alak a fülke előtt. Az egyik olyan füles sapkában. Aztán egy láb, ahogy hanyagul kilóg a fülkéből.

– Főcső! Nagyvilági Főcső!

Nagyvilági Főcső kilógatta a lábát a telefonfülkéből, és azt a három fiút nézte. Közben szivarozott, a füstöt belefújta az arcokba.

– Nacsaszta, Radó Vencel, Fedecs! Hát akkor ti ma is kijöttetek a kupachegyhez.

– Kijöttünk, Főcső.

– Olyan kedves kis hegyes végű botokkal. Hogy lehet azokkal döfködni! Például azt, aki odalent fekszik. – Szünet. – Hol a botod, Fedecs?

– Eltörted, Főcső.

– Hol a botod, Radó Vencel?

– Eltörted, Főcső.

– És a tied, Nacsaszta?

– Eltörted, Főcső. A fejemen meg a hátamon.

Nagyvilági Főcső gyöngéd szeretettel nézte azt a hármat. Fújta a füstöt, bólogatott.

– De hát mit is törődtök ti a bottal?! Az a fontos, hogy újra itt vagyok.

– Az a fontos, Főcső.

– Micsoda érzés lehetett, amikor megláttatok! Mármint hogy ott a kupachegy mellett. Nem is hittétek volna, hogy még találkozunk. Legalábbis hogy így találkozunk. Örültetek?

– Örültünk, Főcső.

– Nagyon örültetek?

– Nagyon örültünk.

– Akkor is, amikor kiosztottam az első pofonokat?

– Az volt a legeslegnagyobb öröm.

– Azért még csak várjatok. – Valóságos füstkarikákat fújt, aztán egy nevet.

– El tudjátok olvasni?

– Csu-tak.

– Stimmt. Akkor most köszönjétek meg neki ezt az egészet. Mert én mondom, hogy neki köszönhetitek.

– Köszönjük szépen!

A kép elsötétedett.

– A szívükbe zártak – bólintott Csutak. – Ezek aztán a szívükbe zártak.

– Az biztos! – Bádoghangú nevetés a hintáról. – Ezekre aztán számíthatsz. De megkérnélek, hogy még mindig ne kapcsold ki a készüléket.

A készüléket!

Csutak egy kicsit feljebb tartotta a cipőkanalat. Matrózblúzos lányok csoportja jelent meg egy sarokban. Izgatott sugdolózás, nevetgélés. Oldalt a falnál mamák és nénik. Aztán egy zongora. A zongora előtt fehér blúzban Ronyec Mari.

Csutak kezéből majd kiesett a cipőkanál.

– A zongoránál Ronyec Mari – hallatszott a hintáról.

– De hát énekelni akart… valami kórus. Gyí paci, gyí fakó!

– Hol van az már!

Csutak elnémult. Csak nézte Ronyec Marit a zongoránál. Magas, ősz nő lépett hozzá, mosolyogva lehajolt.

– Nagyon izgultál?

– Háát…

– Nem is tudtál aludni?

– Ki tud aludni a felvételi előtt?

– Mit játszol most?

– Bach G-dúr menüett.

Az ősz nő eltűnt. Ronyec Mari kiegyenesedett. Szembenézett Csutakkal, alig észrevehetően ráhunyorított; egy pillanat volt az egész, aztán már felhangzott a zongora.

– Remeg az orra – mondta Csutak. – Akár ének, akár zongora – remeg az orra.

Ronyec Mari a zongorával együtt eltűnt. Csak a zongorajáték hallatszott.

– Ezt kell hallgatnom – mondta Dezső.

A zongoraszó betöltötte a kertet. Gyáva Dezső csöndesen hintázott.

– Majd odaülök abba a székbe, és hallgatom, ahogy Ronyec Mari zongorázik.

Csutak, kezében a cipőkanállal, megfordult. Kopott, barna szék a kert végében. Mintha csak most tették volna oda.

– Ezen ültem, ott kint a folyosón, az osztály előtt.

– A Bruck széke!...

– Utánam küldte.

– A Bruck.

– A Bruck.

Csutak közelebb ment a hintához, a cipőkanalat bedobta a vödörbe.

– Csörömpölj – mondta Dezső. – Csörömpölj csak. De ez a zongora... Meg aztán néha éneket is hallok. Ott ülök Bruck székében, és valóságos kórusok zengenek körülöttem. – Kinyújtotta a lábát, arrébb rúgta a vödröt. Megelégedetten bólintott, hogy a vödör csörömpölve elgurult.

– Nem ismersz valami Soponyait? – Csutak megint elkezdte hajtogatni Dezső kalapja szélét. – Csak úgy véletlenül?

– Véletlenül! Még hogy véletlenül!

– Csak mert el akart kapni a ligetben. Ő meg néhány barátja.

– Az orrba verők, a lökdösődők, a gáncsvetők. Á, ezeknek csak a szájuk jár. Pofáznak. De főleg Soponyai. – Dezső ringott, ringatózott. Abbahagyta a hintázást. Lehajolt, és lassan kifűzte a cipőpertlijét. – Soponyai, Sopi, Sopikám…

Egy kalap, egy hát, a cipő orra meg a pertli. És közben az a bádoghang:

– Mi van, Sopikám? Szellőzünk?

Meglengette a pertlit.

– A nagypofájú Soponyai. Egy kicsit kilógja magát, aztán visszafűzöm. Most éppen pertli a Soponyai. Miért? Nem a legrosszabb. Volt már makákómajom is, vörös arcú makákómajom.

– A rács mögött!

– A majmokat többnyire rács mögé dugják.

– Micsoda pofákat vágott!

– Majompofákat. Majmok többnyire majompofákat vágnak, igaz, Sopikám? – Meglengette a pertlit. – Most már nem vág semmiféle pofákat. De mi lesz, ha kirojtosodik? Mi lesz egy cipőpertlivel, ha kirojtosodik? Nem nagyon lehet használni. Gondolkoztál már ezen, Sopikám? Mégis, ha kirojtosodsz? Lehet, hogy elteszlek emlékbe, de lehet, hogy nem. A többit futni hagytam, az orrba verőket, a lökdösődőket, de ez a Soponyai valahogy feldühösített. Hogy járt a szája! „Elkapom Csutakot, figyeld meg, hogy elkapom!” Hát azt aztán figyelhettem!

Dezső visszafűzte Soponyait, és megint hintázni kezdett.

– De ha ilyesmit tudsz – Csutak a befűzött pertlit nézte. – Ilyen trükköket…

Dezső előrehajolt, megveregette a cipőzsinórt. Az egyik a Soponyai, a másik a Csutak. Fölegyenesedett, és fakó, színtelen hangon:

– Sose féltél tőlem. Kicsit drukkoltál, de nem úgy igazán. Nekem elhiheted. – A kalap megint előrebukott.

Hólében ázott a kert. Egy felöltős, puhakalapos alak a hintán. Elgurult vödör. Kopott, barna szék.

– Hát akkor, Dezső… Csutak megérintette a puhakalap szélét, és elindult.

– Bemehetsz a lemezudvarba, akárhova bemehetsz – hallatszott a kalap alól.

– Ne mondd! – Csutak tekintete elszűkült, ahogy visszanézett.

– Minden kitiltás érvénytelen.

– Kit érdekelnek a te kitiltásaid?! Most már aztán kit érdekelnek?! …

– Na persze! Most már kit érdekelnek? – visszhangozta az üres bádoghang.

Még mindig szólt a zongora, ahogy Csutak elment a vödör mellett, a szék mellett. Közben vissza-visszafordult.

A kalap lassan fölemelkedett. Ráncos, öreg arc nézett Csutakra. Aztán egy sovány, bajuszos arc. Majd egy vékony gyerekarc. És megint a lehajtott szélű kalap, a felöltő, ahogy ott lóg a hintán. Aztán minden beleveszett a vasszínű égbe.

A sas mozdulatlan árnya a magasban.

Csutak egyszerre csak ott állt Kati előtt. Megrázta a fejét, és azt mondta:

– Mehetünk.

– Persze, mehetünk.

Elindultak, talán hazafelé vagy egy moziba. Csutak pár lépés után megállt.

– Majd mindjárt hallhatod.

– Mit?

– Ahogy nevet. Azt a bádoghangú nevetést. A hintán ül, kigombolja a kabátját, és nevet.

Várták a nevetést.

– Nem – mondta Kati –, valahogy mégse.

– Elment a kedve?

– Még a rossz kedve is elment, és most már semmilyen kedve

nincs. Semmihez semmilyen kedve.

Már éppen indultak volna, de akkor eléjük ugrott a zsiráfos fiú. Nem tudni, honnan pattant elő azzal a furcsán remegő arcával.

– Brémából hozták! Megtudtam, hogy Brémából hozták a zsiráfot!

– De ha elcserélték – mondta Csutak. – Két shetlandiért, vagy nem is tudom.

– Ezt nem cserélték el! Már be is futott a hajója.

– Ki akarsz menni az állomásra? – kérdezte Kati.

– Minek? Már itt is van!

– A brémai zsiráf.

A brémai. Azazhogy csak a brémai állatkertből. Különben várjatok csak, igen, Ugandából.

– Akkor ugandai.

Ezen egy kicsit eltűnődtek. Ott álltak a töredezett, kissé agyagos sétányon az Állatkert mellett.

Oldalt kopott támlájú padok.

De mintha véletlenül szórták volna szét ezeket a padokat. Vagy pedig még nagyon régen.

Hogy akadt ránk a zsiráfos fiú? – gondolta Csutak. – Be kéne mutatni Katinak. Barátom, Somló November. Á, ez nem megy. Úgyis éppen elég baja van a zsiráffal, és akkor még hogy November! De hát hogy indul ez egy lánynál?

– Ugandában kapták el – magyarázta Somló November.

– Onnan vitték Brémába – mondta Kati.

– Brémából meg átpasszolták nekünk.

– Átpasszolták? – November ellenségesen pillantott Csutakra.

– Idepasszolták. Ők már tele voltak zsiráffal, és akkor…

– Úgy gondolták, hogy ez jó lesz nekünk?

Csutak elnémult. Nehéz eset ez a zsiráfos fiú, irtó nehéz eset. Olyasmit dünnyögött, hogy azért ez még nem jelent semmit, azért ez még egy első osztályú zsiráf lehet.

– Első osztályú?

– Hát azért, mert ideküldték.

– De miért éppen ezt küldték, ha olyan első osztályú?

A zsiráfoson most már nem lehetett segíteni. Egyre csak azt ismételgette:

– Miért éppen ezt küldték ide, ha olyan első osztályú?

Csutak vállat vont. És akkor Kati:

– Összeférhetetlen volt.

– Összeférhetetlen? – November felcsillant.

– Nem mondom, hogy vad, mert a zsiráfok nem vadak, de azért senkivel se lehetett egy ketrecbe dugni.

– Talán rúgott.

– Rúgott. Ha valaki a közelébe ért, már rúgott.

– Azt mondják, félelmetes a zsiráfok rúgása.

– Halálos.

– Halálos?

– Még az oroszlán se meri megtámadni.

– Fél a rúgásától. A halálos zsiráfrúgástól. – November Csutakhoz fordult. – Akkor most megkeressük.

– Miért kell megkeresni? Már biztosan bent van a téli házban.

Somló November a fejét ingatta, mosolygott.

– Ez sose kerül be a téli házba. Majd valahova eldugják, de arról nem tud senki. Mert akkor ezt is agyonetetik.

– Hát ha agyonetetik… – mondta Kati.

– A régi zsiráfokkal is így volt, mindenfélét bedobáltak neki. Megtudtam, hogy ennek olyan ketrecet csinálnak, ahova semmit se lehet bedobni. És amíg ez a ketrec el nem készül, addig senki se láthatja a zsiráfot. Csakhogy én látni akarom! Én most mindjárt látni akarom!

– Persze, most mindjárt. – Csutak kissé elzsibbadt.

A zsiráfos fiú várt egy darabig, aztán megismételte:

– Keressük meg. Keressük meg együtt.

Csutak legszívesebben leült volna egy padra, de mozdulni se tudott.

– Ha most összeakadunk vele – mondta a zsiráfos –, akkor majd később is megismer.

– Na látod – bólintott Kati.

– De hát, Kati, miért kell, hogy engem később is megismerjen?!

A zsiráfos fiú meg csak mondta a magáét:

– Megbarátkozik velünk, nekem elhiheted. Ennivalót is csak tőlünk fogad el. Ha mi nem vagyunk ott, akkor egyszerűen lehervad, és az őrök is belátják meg az igazgatóság is, hogy: „na jól van fiúk, hát ha nincs másképp, akkor szabadjegyet kaptok, örökös belépőt, mint a zsiráf barátai, de csak ti ketten és senki más, és csak etessétek, ha már mástól nem fogad el semmit, csak tőletek, mert a zsiráf a végén már csak tőlünk fogad el ennivalót, még az ápolóktól se, de ehhez az kell, hogy bennünket lásson meg először, az őrök nem számítanak, azok egyenruhában vannak, és a zsiráf tudja az ilyesmit; na gyere már, mi lesz?! – Azzal elkapta Csutak karját. Az meg Kati felé fordult.

– Keressétek meg a zsiráfot – mondta Kati.

Csutak egy darabig csak hagyta, hogy így cipelték, a karjánál fogva. Közben hátranézett Katira, aki mosolygott és bólogatott. Aztán egyszerre megállt. Még mindig Katira nézett, ahogy kihúzta karját a zsiráfos fiú kezéből.

– Csak keresse meg ő.

A karját dörzsölgette, és a fejét rázta, hogy: nem, nem. A zsiráfos fiú körülötte topogott.

– Baj van? – A lányra nézett, és tőle is megkérdezte: – Valami baj van?

Kati nem felelt. Csutak is csak a karját dörzsölgette. Aztán ahogy mégis elengedte a karját:

– Az a fontos, hogy téged lásson meg először. Akkor majd később is megismer, és mindenki tudja, hogy te vagy a barátja, az egyetlen

barátja. Aztán meg már csak úgy hívnak, hogy a zsiráfos fiú, na, itt a zsiráfos fiú, mi az, ma még nem jött ki a zsiráfos fiú?

Elhallgatott, várt egy kicsit. És mert a másik még mindig nem mozdult.

– Menj – mondta csöndesen –, menj a zsiráfod után.

Az meg hátrálni kezdett. Lassan hátrált, aztán egyszerre csak megfordult és elrohant.

Csutak utána bámult.

– De mégis… hova viszi? Hova lehet vinni egy zsiráfot?

– Egy zsiráfot? – Kati ott állt mellette.

– Az éjszakát még megvárja, de hát éjszaka se üres az utca. Mit mond, ha majd összeakad valakivel? Hogy ez egy csokor ibolya? Azt azért mégse mondhatja egy zsiráfra.

– De hát…

– Elviszi innen. Az éjszakát még megvárja, de aztán elviszi innen. – Csutak Kati felé fordult. – Gőzöm sincs róla, hogy csinálja.

– Egy zsiráfot nem lehet csak úgy elvinni.

Sötétedett. Fények gyulladtak fel. Tompa morgás az Állatkertből. Egy madár rikoltása.

– Azért ő majd csak elviszi. Nem akarja, hogy agyonetessék. Tudod, mint a régi zsiráfot, akinek mindenfélét bedobáltak. – Még mindig arrafelé nézett, amerre a zsiráfos fiú eltűnt. – De hová dugja? Hová lehet egy zsiráfot eldugni?

– Nahát, Csutak!

– Pincébe? Padlásra? Egy ötödik emeleti néninél? Vagy nálatok?

– Apa biztosan örülne, hogy egy ilyen zsiráf… de hát azért talán mégse. – Átfogta a fiú vállát. – Majd csak talál egy helyet.

– Nem lesz könnyű.

– Nem lesz könnyű. Akkor mehetünk?

Elindultak a kopott, öreg padok mellett. Csutak megkopogtatta a pad támláját.

– Beállítanak hozzám… ez a fiú meg a zsiráf. Talán még ma éjszaka. Ma éjszaka vagy holnap, de az biztos, hogy egyszer csak beállítanak.

Kati felnevetett és előreszaladt. Aztán már csak a kiáltása hallatszott. Az a kiáltás:

– Mondok valamit! Mondok valamit!